

Evaluace rozpočtů vybraných obcí Zlínského kraje a návrhy ke zlepšení jejich hospodaření

Hana Simerská

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana Simerská**
Osobní číslo: **M11539**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Evaluace rozpočtů vybraných obcí Zlínského kraje
a návrhy ke zlepšení jejich hospodaření**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vysvětlete základní pojmy v oblasti veřejné správy.
- Popište a vysvětlete základní pojmy z oblasti hospodaření obcí.

II. Praktická část

- Analyzujte hospodaření obcí na příkladu obcí: Hulín, Kroměříž, Žalkovice.
- Provedte srovnání hospodaření sledovaných obcí navzájem.
- Navrhněte možnosti zlepšení hospodaření pro jednotlivé obce.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČERVENKA, Miroslav. Soustava veřejných rozpočtů. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, 208 s. ISBN 978-80-87212-11-0.

Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2. vyd. Praha: ASPI, 2005, 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Pavel Grebeníček
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 3. února 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2013

Ve Zlíně dne 3. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47h Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevytěžitelně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých pronéšla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být už nejmeně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnožení.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností výtýpavčičel z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklýy podmínky právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (š 35 odst. 3). Oupřává-li autor takového díla udělit svobozní bez věcného omezení, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení obhajobčičelho projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 15 odst. 3 vstáváčá nadoběna.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5. 2013

.....
Simunka

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Nemá-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení

(3) Škola nebo školné či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výsledku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výsledku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce je z oblasti veřejné správy a zaměřena na rozpočty obcí, konkrétně na příjmy a výdaje, získané dotace.

Teoretická část se věnuje vysvětlením základních pojmů z oblasti veřejné správy, tedy územní samosprávě, nástrojům finančního hospodaření obce a rozpočtu.

Praktická část je zaměřena na komparativní analýzu hospodaření tří vybraných obcí. Tyto obce se liší rozlohou, počtem obyvatel i množstvím státní správy, kterou vykonávají. V této části také analyzují příjmy a výdaje jež plynou nejen do rozpočtů obcí, ale i z rozpočtů obcí.

Sledovaným obdobím jsou roky 2007 – 2011.

Klíčová slova:

obec, územní působnost, rozpočet, příjmy, výdaje.

ABSTRACT

The thesis deals with the area of state administration and focuses on the municipal budgets, specifically on revenues and expenditures, and grants obtained.

The theoretical part explains the basic terms of state administration, ie. territorial government, the tools of financial management and budget of the municipality.

The practical part focuses on the comparative analysis of the economical management of three chosen municipalities. These municipalities differ in size, number of citizens and the amount of state administration performed by them. In this part, also revenues and expenditures flowing into as well as from the municipal budgets are analysed.

The monitoring period are years 2007 – 2011.

Key words:

municipality, territorial scope, budget, revenues, expenditures.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu této práce Ing. Grebeníčkoví za konzultace, rady a připomínky při tvorbě diplomové práce. Dále děkuji Ing. Dolečkové, p. Hanákové a p. Vojkůvkové za vstřícnost při získávání informací, za cenné rady a drahocenný čas, který mi věnovaly při tvorbě této diplomové práce, především však ke zpracování analytické části práce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	12
1.1 OBEC	12
1.1.1 Působnost obce	13
1.1.1.1 Samostatná působnost obce	13
1.1.1.2 Přenesená působnost obce	14
1.2 DĚLENÍ OBCÍ.....	15
1.2.1 Všechny obce – obce I typu.....	15
1.2.2 Obce s pověřeným obecním úřadem – obce II. typu	15
1.2.3 Obce s rozšířenou působností – obce III. typu	15
2 NÁSTROJE FINANČNÍHO ŘÍZENÍ OBCE	16
2.1 ROZPOČTOVÝ VÝHLED OBCE	16
2.2 ROZPOČET OBCE.....	16
2.2.1 Rozpočtový proces	18
3 ROZPOČTOVÉ PŘÍJMY A VÝDAJE	21
3.1 ROZPOČTOVÉ PŘÍJMY OBCÍ	21
3.1.1 Daňové příjmy	22
3.1.2 Nedaňové příjmy	27
3.1.3 Kapitálové příjmy.....	28
3.1.4 Přijaté dotace	28
3.2 ROZPOČTOVÉ VÝDAJE OBCÍ.....	29
3.2.1 Obsah výdajové stránky rozpočtu obce.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 MĚSTO HULÍN	33
4.1 ORGANIZACE, PŮSOBNOST A VYBAVENOST	33
4.1.1 Organizační struktura města.....	33
4.1.2 Organizace zřizované a zakládáné městem.....	34
4.1.3 Obyvatelstvo města	35
4.2 ANALÝZA ROZPOČTU MĚSTA HULÍNA V LETECH 2007-2011.....	36
4.2.1 Celkový vývoj	36
4.2.2 Příjmy města.....	36
4.2.3 Výdaje města	45
4.3 SOUHRN HLAVNÍCH ZÁVĚRŮ.....	49
5 MĚSTO KROMĚŘÍŽ	51
5.1 ORGANIZACE, PŮSOBNOST A VYBAVENOST	51
5.1.1 Organizační struktura města.....	51
5.1.2 Organizace zřizované a zakládáné městem.....	52
5.1.3 Obyvatelstvo města	53

5.2	ANALÝZA ROZPOČTU MĚSTA KROMĚŘÍŽ V LETECH 2007-2011	54
5.2.1	Celkový vývoj	54
5.2.2	Příjmy města.....	54
5.2.3	Výdaje města	63
5.3	SOUHRN HLAVNÍCH ZÁVĚRŮ.....	65
6	OBEC ŽALKOVICE	66
6.1	ORGANIZACE, PŮSOBNOST A VYBAVENOST	66
6.1.1	Organizační struktura obce.....	66
6.1.2	Organizace zřizované a zakládané obcí.....	66
6.1.3	Obyvatelstvo obce	66
6.2	ANALÝZA ROZPOČTU OBCE ŽALKOVICE V LETECH 2007 - 2011	67
6.2.1	Celkový vývoj	68
6.2.2	Příjmy obce	68
6.2.3	Výdaje obce.....	75
6.3	SOUHRN HLAVNÍCH ZÁVĚRŮ.....	77
7	ZHODNOCENÍ FINANČNÍHO HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ.....	79
7.1	SROVNÁNÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ VYBRANÝCH OBCÍ	79
7.2	UKAZATEL PROVOZNÍHO SALDA HOSPODAŘENÍ.....	81
7.3	UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY.....	84
7.4	ČERPÁNÍ DOTACÍ Z EU	85
8	NÁVRH NA ZLEPŠENÍ.....	87
8.1	OBECNÉ NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ.....	87
8.2	NÁVRHY NA STRANĚ PŘÍJMŮ	89
8.3	NÁVRHY NA STRANĚ VÝDAJŮ	91
	ZÁVĚR	93
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	95
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	97
	SEZNAM OBRÁZKŮ	98
	SEZNAM TABULEK.....	100

ÚVOD

Každý z nás je občanem nějaké obce, proto by se měl zajímat, jak je nakládáno s příjmy plynoucími od nás občanů a kam tyto finanční prostředky plynou.

V diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu rozpočtů tří obcí, jež se od sebe liší rozlohou, počtem obyvatel a především výkonem státní správy. Zajímalo mě, který typ obce hospodaří nejlépe a zda je vůbec rozdíl v jejich hospodaření, nebo se jedná pouze o objem prostředků se kterými obce hospodaří.

Teoretická část se věnuje vysvětlení základních pojmů z oblasti veřejné správy a finanční správy konkrétně rozpočtu obce. Z veřejné správy je charakterizováno obecní zřízení České republiky, jeho způsob fungování. Z finanční správy se jedná o charakteristiku procesu tvorby rozpočtu, zásadách jeho sestavování, také struktura příjmů a výdajů rozpočtů.

V teoretické části jsem použila metodu popisnou.

Praktická část je složena z analýz hospodaření jednotlivých obcí, konkrétně obce Hulín, Kroměříž a Žalkovice. V závěru každé analýzy je výčet pozitiv a negativ. Na analýzy navazuje zhodnocení finančního hospodaření z něhož vyplývá návrh na zlepšení pro jednotlivé obce.

Druhá, praktická část využívá metody komparativní.

Cílem práce je zanalyzovat a poté zhodnotit stav hospodaření obcí, což bylo provedeno na vybraných obcích za období 2007 - 2011. Jmenovat slabiny či silné stránky hospodaření. Vyústěním praktické části, konkrétně analýz je návrh změn, jež by mohly vést k lepšímu fungování principu 3E – hospodárnost, efektivnost a účelnost v hospodaření obcí.

Každá obec by měla mít princip 3E jako svou prioritu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

Veřejná správa se člení na dva subsystémy a to na státní správu a samosprávu. Tyto složky můžeme dále členit. Státní správu na ústřední a územní, přičemž územními správními úřady jsou např. katastrální úřady, finanční úřady. Ústřední státní správa jsou ministerstva a jiné ústřední správní úřady. (Břeň, 2011, s. 19)

Samosprávu členíme na územní a zájmovou. Územní samosprávou představují obce a kraje, zájmovou samosprávu reprezentují: profesní komory s povinným členstvím (např. Česká lékařská komora), profesní komory s nepovinným členstvím (např. Agrární komora České republiky) a také vysokoškolská samospráva. (Břeň, 2011, s.21)

1.1 Obec

Nejvyšším zákonem státu, tedy Ústavou České republiky je obec vymezena, jako základní územní samosprávný celek vlastníci majetek a hospodařící podle svého rozpočtu. Obec je územním společenstvím občanů, mající právo na samosprávu. Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, samostatně vystupují v právních vztazích. Každý základní územní samosprávný celek je vždy součástí některého vyššího územního samosprávného celku - kraje. (Novotný, s. 11)

Do činnosti obcí může stát zasahovat pouze v případě, kdy to vyžaduje ochrana zákona a to způsobem, který je stanoven zákonem.

Obec je spravována voleným orgánem - zastupitelstvem. Volba zastupitelů probíhá na základě tajného hlasování ve svobodných volbách konaných přímým, rovným a všeobecným volebním právem. Funkční období zastupitelstva je čtyřleté.

Zastupitelstvo je tedy hlavní samosprávný orgán, kdežto Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti. Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta případně tajemník a zaměstnanci obce. Ti plní úkoly uloženy obecní radou nebo zastupitelstvem. (Novotný, s. 37)

Obec můžeme vymežit třemi základními znaky a to území, občané a působnost. Území znamenají hranice obce, kde hospodaří. Občané ovlivňují prostřednictvím voleb volený orgán obce, tedy zastupitelstvo. Posledním znakem obce je působnost, nebo-li samospráva veřejných záležitostí na katastrálním území obce. (Peková, 2005, s. 106) Jedná se o

samostatnost v rozhodování a správě záležitostí, které se dotýkají zájmů občanů dané obce.

Zákon rozděluje obce na:

- obce - jež nejsou městy;
- města - jedná se o města s počtem obyvatel nad 3000;
- městyse – obec se stává městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády;
- statutární města – území statutárních měst se může členit na městské části, či městské obvody jež mají vlastní orgány samosprávy. Statutární města jsou pověřenymi obecními úřady. Většina statutárních měst je v současnosti sídly krajských úřadů. (Peková, 2005, s. 107)

1.1.1 Působnost obce

Obec ze zákona plní funkci označovanou jako působnost. Jedná se o samostatnou působnost a přenesenou působnost veřejnoprávní korporace. (Peková, 2005, s. 106) Přenesená působnost je zákonem delegování správních činností, jde o přiblížení se státní správě občanovi, kdy je využit aparát územně samosprávných celků k výkonu správních činností příslušejících státu.

1.1.1.1 Samostatná působnost obce

Samostatnou působností se rozumí záležitosti, jež jsou v zájmu obce a občanů obce, ale jen v případě pokud nejsou zákonem svěřeny krajům, nebo nejde o přenesenou působnost orgánů obce či nejde o působnost, která je zvláštními zákony svěřena správním úřadům jako výkon státní správy. Dále také záležitosti, jež svěří zákon do samostatné působnosti obce. (Eurounion, 2006, s. 33) Samostatná působnost každé obce tedy není podřízena žádné autoritě.

Státní orgány a orgány krajů mohou zasahovat do samostatné působnosti obcí jen v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen zákonem stanoveným způsobem. I přesto je samostatná působnost státními zásahy ovlivňována, např. se tomu děje prostřednictvím legislativního rámce na parlamentní úrovni, přes zákon o státním rozpočtu, o rozpočtovém urče-

ní daní, o rozpočtových pravidlech. Jedná se o nejdůležitější vliv na finanční toky ze strany státu vůči obcím.

V zákonu o obcích je definována samostatná působnost obce. Obec v rámci samostatné působnosti například pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Vše se děje v souladu s místními zvyklostmi a předpoklady. Především se obec snaží o:

- uspokojování potřeby bydlení,
- ochranu a rozvoje zdraví,
- zajištění dopravy a spojů,
- uspokojování potřeb informací,
- výchovu a vzdělávání,
- celkový kulturní rozvoj
- ochranu veřejného pořádku. (Eurounion, 2006, s. 34)

Pro výkon samostatné působnosti má obec možnost zřizovat právnické a organizační složky či obecní policii. Jejich cílem není prioritně zisk, ale hospodárné nakládání s majetkem obce, dále rozvoj kulturních a sociálních potřeb, podpora školství apod.

Dalšími důležitými činnostmi, které obec v rámci samostatné působnosti vykonává jsou např.: vydávání obecně závazných vyhlášek, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, zřizování trvalých a dočasných peněžních fondů obce, stanovení výše odměn nevolněným členům zastupitelstva obce.

Samostatná působnost obcí je realizována obecně závaznými vyhláškami obcí. Tyto vyhlášky se mohou týkat poplatků ze psa, vybírání pokut apod.

1.1.1.2 Přenesená působnost obce

Obec v podstatě vykonává úkoly státní správy, které jsou jí ze zákona svěřeny. Jedná se o přenos kompetencí jimiž může obec zabezpečovat pro občany vybrané veřejné statky. Tyto statky mají povahu národních statků. Na plnění těchto úkolů v přenesené působnosti obec získává příspěvek ze státního rozpočtu. (např. vydávání občanských průkazů, vyhlášení stavební uzávěrky apod.). (Peková, 2005, s. 101)

Při vydávání nařízení se v přenesené působnosti obce řídí zákony, právními předpisy jež jsou vydané na jejich základě. V ostatních případech se řídí také usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů, z nichž mohou orgánům obce být uloženy povinnosti. Ty však musí být současně stanoveny v zákonech. (Kolektiv autorů, 2008, s. 342)

Působnost se liší v jednotlivých obcích dle objemu výkonu přenesené působnosti. Přenesená působnost je, na rozdíl od samostatné působnosti, realizována prostřednictvím nařízení obce.

1.2 Dělení obcí

1.2.1 Všechny obce – obce I typu

Pokud mluvíme o obci I. typu jedná se o všechny obce v České republice, vykonávají základní rozsah státní správy. Mohou vydávat nařízení pouze v rámci svého území.

1.2.2 Obce s pověřeným obecním úřadem – obce II. typu

Pověřený obecní úřad vedle přenesené působnosti v základním rozsahu vykonává další přenesenou působnost a to ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem (vyhláškou Ministerstva vnitra). Tyto obce mohou vydávat nařízení nejen pro sebe, ale i pro celý svůj správní obvod.

Obci II. typu jsou podřízeny matriční a stavební úřad. Dalšími oblastmi činnosti jsou například ochrana přírody, zajištění voleb do Parlamentu ČR, zastupitelstev obcí a krajů, rozhodují v prvním stupni ve správním řízení o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob, pokud zvláštní zákon nestanoví jinou příslušnost. (Provazníková, 2007, s. 30)

1.2.3 Obce s rozšířenou působností – obce III. typu

Obec posledního tedy III. typu vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon. Jedná se tedy o přenesenou působnost základního rozsahu, přenesená působnost pověřených obecních úřadu a také ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu, jež je určena prováděcím právním předpisem.

Mezi oblasti činnosti můžeme zařadit např. vydávání cestovních a osobních dokladů, řídičských průkazů, živnostenský úřad, správa silnic II. a III. třídy, vedení registru obyvatel, vykonávání státní správy lesů, dávky a sociální služby. (Provazníková, 2007, s. 31)

2 NÁSTROJE FINANČNÍHO ŘÍZENÍ OBCE

K zabezpečení efektivního a hospodárného využívání finančních prostředků a majetku obce slouží především: rozpočtový výhled obce, rozpočet obce. Obec prostřednictvím těchto finančních nástrojů může lépe plánovat činnost obce a také lépe stanovovat cíle, na jejichž základě může obec rozčlenit finanční prostředky a také odpovědnost jednotlivých osob za splnění vytyčených cílů.

Při plnění cílů musí obec pamatovat na to, aby finanční prostředky byly využívány dle zásady 3 E – efektivnost (efficiency), hospodárnost (economy) a účelnost (effectiveness).

2.1 Rozpočtový výhled obce

„Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.“ (Zákon č. 250/2000 Sb., § 3)

Jedná se o nástroj, který pomáhá při hospodaření obce. Je jakýmsi střednědobým finančním plánem rozvoje obce, sestavuje se na 2 až 5 let. Dobře sestavený rozpočtový výhled dává možnost s předstihem reagovat na problémy, jež se mohou objevit při sestavování rozpočtu v následujících letech. Obec by tedy tento rozpočtový výhled měla mít a také by jej neměla podceňovat. (Kolektiv autorů, 2010, s. 29)

2.2 Rozpočet obce

Rozpočet je základ finančního hospodaření obcí. Rozpočet obce můžeme charakterizovat těmito rysy:

- jedná se o decentralizovaný peněžní fond. Jeho tvorba, rozdělení a použití se provádí na základě principů – nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti,
- z účetního hlediska je bilancí příjmů a výdajů,
- jedná se o důležitý rozpočtový plán, schválený zastupitelstvem a dle kterého obec hospodaří v daném rozpočtovém období,
- je nástrojem řízení a financování potřeb lokálního a regionálního veřejného sektoru. (Kolektiv autorů, 2008, s. 236)

Rozpočtem obce se rozumí jakýsi statistický pohled, jež souhrnně ukazuje předpoklad plánovaného objemu finančních prostředků jež má plynout od rozpočtu v daném rozpočtovém období. (Kolektiv autorů, 2008, s. 240)

Během rozpočtového období často vzniká časový nesoulad mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů rozpočtu obce. Časový nesoulad souvisí s bilancí územního rozpočtu.

Z dlouhodobého hlediska by cílem každé obce měl být vyrovnaný rozpočet. Příjmy se tedy mají rovnat výdajům, nebo v lepším případě příjmy jsou vyšší než výdaje.

Pokud se však jedná o vyrovnaný rozpočet neumožňuje to obci vytvářet si finanční rezervy pro případné investice v dalších letech. Je zde také problém fungování obce na začátku roku, pokud nemá finanční prostředky. Daňové příjmy a dotace z rozpočtu státu obec obdrží na začátku dalšího rozpočtového období, tedy v průběhu ledna. (Kolektiv autorů, 2008, s. 241)

Pro splnění rozpočtu jakožto finančního plánu, tedy aby nevznikly odchylky skutečnosti od plánu, je důležité mít kvalitní odhad:

- **příjmů** rozpočtu, zejména daňových výnosů ze svěřených a sdílených daní (Rozpočtové určení daní), místních daní, užitelských a správních poplatků a také dotací,
- **výdajů** rozpočtu, investiční výdaje (kapitálové) a neinvestiční výdaje (běžné),
- **výdaje** na rozvoj dané obce, nejlépe na základě zpracovaného strategického plánu,
- **inflace**, její vliv na straně příjmů, ale i výdajů,
- **nejistot**. (Kolektiv autorů, 2008, s. 252 - 253)

Vztahy územního rozpočtu k jiným subjektům

Rozpočty obce i krajů obsahují:

- příjmy a výdaje jež mají vztah nejen k činnosti samosprávy, ale i k výkonu státní správy – přenesená působnost,

- finanční vztahy – k veřejnému sektoru, k podnikatelským subjektům, k rozpočtové soustavě a k ostatním obcím či krajům.

Co se týká finančních vztahů k podnikatelským subjektům, má obec jak na straně příjmů (např. prostřednictvím placených místních poplatků), tak na straně výdajů (např. poskytování dotací soukromým podnikatelům).

Finanční vztahy vůči rozpočtové soustavě jsou myšleny ke státnímu rozpočtu, ke státním fondům apod. A poslední možnost finančního vztahu vůči ostatním obcím a krajům je např. společné využívání skládky komunálního odpadu. (Peková, 2005, s. 234 - 235)

2.2.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces začíná přípravou rozpočtového výhledu. Ten se připravuje na dobu 2 – 5 let. Pokračuje se vypracováním návrhu rozpočtu. Rozpočet sestavujeme na základě skutečnosti z minulého roku, vývoje ekonomiky, rozpočtového výhledu na daný rok a jiných skutečností. Tento návrh připravuje finanční odbor ve spolupráci s ostatními odbory. K návrhu se také vyjadřuje i Finanční výbor a vedení obce. Doba rozpočtového procesu, tedy všechny etapy je 1,5 – 2 roky.

Ještě před přípravou návrhu je důležité stanovit úkoly a oblasti:

- rozsah potřebných podkladů,
- odpovědnost osoby za přípravu podkladů i se stanovením termínu,
- stanovení důležitých podmínek,
- časový harmonogram projednání ve finančním výboru následně radě města a poté zastupitelstvu,
- určení osoby odpovědné za zpracování podmínek a za zveřejnění. (Červenka, 2009, s. 52)

Návrh rozpočtu obce musí být nejméně 15 dnů zveřejněn a to před projednáváním zastupitelstvem. Každý občan obce má právo se k návrhu rozpočtu vyjadřovat, ale i k závěrečnému účtu za kalendářní rok. Dále má občan právo do těchto dokumentů nahlížet, tedy do

rozpočtu i do závěrečného účtu za uplynulý rok. Pokud je návrh schválen zastupitelstvem, je opět, nyní už formou usnesení, zveřejněn. (Červenka, 2009, s. 52)

Tvorba rozpočtu:

1. Zpracování rozpočtu – návrhu.
2. Projednání rozpočtu finančním výborem s připomínkami.
3. Projednání a připomínky rady obce.
4. Usnesení zastupitelstva – zastupitelstvo může schválit či neschválit.

Při sestavování rozpočtu by se obec měla držet následujících zásad:

- zásada každoročního sestavování,
- zásada reálnosti a pravdivosti,
- zásada úplnosti a jednotnosti,
- zásada publicity,
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu.

Změny rozpočtu obce jsou prováděny tzv. rozpočtovým opatřením. Ta se provádějí z několika důvodů a to v důsledku:

- organizačních změn,
- změn právních předpisů,
- věcných změn.

Rozpočtová opatření jsou povolené přesuny rozpočtových prostředků mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů rozpočtu. Rozpočtové opatření je nutné provést vždy, když jde o vztah k jinému rozpočtu, hrozí vznik rozpočtového schodku, nebo se mění závazné ukazatele. Zpravidla finanční odbor by měl poukázat na tyto skutečnosti a navrhnout opatření k jejich nápravě. (Provazníková, 2007, s. 67)

Závěrečný účet

Na konci kalendářního roku obec vytvoří závěrečný účet, jež musí být 15 dní zveřejněn a to před projednáním v zastupitelstvu. Další podmínkou je projednání závěrečného účtu v zastupitelstvu do 30. června následujícího roku. (Červenka, 2009, s. 53)

Součástí závěrečného účtu obce je i výsledek přezkumu obce, který posuzuje zda údaje ve výkazech o plnění rozpočtu a ostatních ekonomických atributů jsou pravdivé. Přezkum hospodaření obce má také poukázat na případná rizika, jež souvisejí s hospodařením obce. (Kolektiv autorů, 2010, s, 42)

U obcí nad 5000 obyvatel provádí přezkum auditor, u menších obcí volí auditora příslušný krajský úřad.

3 ROZPOČTOVÉ PŘÍJMY A VÝDAJE

3.1 Rozpočtové příjmy obcí

Naplňování příjmů územních rozpočtů je s přerozdělovacím procesem na úrovni státního rozpočtu, tzv. určení daní. Do příjmů obcí jsou také zahrnuty místní a správní poplatky. Místní poplatky mají fakultativní charakter. Zastupitelstvo obce samozřejmě v mezích zákona rozhoduje o jejich výběru, výši a dalších podmínkách. Co se týká správních poplatků, jsou příjmy z vlastní správní činnosti. Zde už nerozhoduje zastupitelstvo, ale na základě zákona o správních poplatcích jsou na celém území České republiky vybírány v jednotné výši. Je důležité stanovení místních poplatků v adekvátní výši, tak aby neodůvodněně neomezovaly rozvoj obce. (Červenka, 2009, s. 54 - 55)

Zevrubně lze definovat čtyři skupiny zdrojů příjmů územních rozpočtů:

1. daňové příjmy,
2. transfery a dotace,
3. nedaňové příjmy,
4. úvěry, půjčky.

Kromě poslední položky se jedná o tzv. nenávratné příjmy jež jsou nejdůležitějším zdrojem financování potřeb lokálního veřejného sektoru. (Provaníková, 2007, s.73) Z takových prostředků obce financují nejen náklady na svou samosprávnou činnost, ale i na výkon státní správy. Tu obec zajišťuje v rámci přenesené působnosti.

Čtvrtá položka je tzv. návratným příjmem a je spojena s povinností za určitých podmínek je splatit. (Provaníková, 2007, s. 73) Mezi státním rozpočtem, kraji, obcemi či dobrovolným svazkem obcí se často uskutečňují návratné finanční výpomoci bezúročně.

Příjmy také můžeme dělit z hlediska času:

- běžné,
- kapitálové.

Běžné příjmy se každoročně opakují, i když v nestejně výši. Určeny jsou ke krytí každoročně se opakujících výdajů. Tvoří největší skupinu příjmů. (Peková, 2005, s. 190)

Kapitálové příjmy získávají obce „ad hoc“, jak z vlastní činnosti nebo z jiných veřejných rozpočtů. Jedná se o příjmy nedaňového charakteru a plynou, nebo spíše měly by plynout do investic dlouhodobého charakteru. (Peková, 2005, s. 191)

Významné členění příjmů z hlediska rozpočtového plánování je na:

- plánovatelné,
- nahodilé.

Plánovatelné příjmy jsou pro obec rozhodující z toho důvodu, že musí být stabilním zdrojem financování potřeb veřejného sektoru a ostatních potřeb. Výčet příjmů, s nimiž mohou obce nakládat uvádí § 7 Zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

S nahodilými příjmy (neplánovatelnými) je obtížné počítat jako zdroj pro financování veřejných potřeb. (Peková, 2005, s. 191)

3.1.1 Daňové příjmy

V rozpočtu obce tvoří významný podíl co se týká příjmů obce. Daňové příjmy jsou tvořeny svěřenými a sdílenými daněmi (tzn. podílem na celostátně vybíraných daních), místními a státními poplatky a ostatními poplatky, které mají daňový charakter.

Legislativní normou upravující rozdělení daňových příjmů je Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Daňové příjmy by měly být především plánovatelné, dostatečně výnosné. Velmi důležité je jejich rovnoměrné rozložení a nenáročná administrativní správa. (Červenka, 2009, s. 55)

Daň je povinná, nenávratná. Jedná se o pravidelně se opakující platbu do veřejného rozpočtu. Daň se může buď opakovat v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. (Peková, 2005, s. 193)

V případě, že nebudeme brát v potaz extrémní názory jež odmítají i sebemenší zdanění jakožto „okrádání“ obyvatelstva státem, daňová teorie se shodne na následujících funkcích daní:

- **alokační** – tyto daně umožňují získat peněžní prostředky pro financování veřejných statků a služeb,
- **redistribuční** – zajišťuje přesun prostředků od bohatých k chudým, od mladých ke starým, či od zaměstnaných k nezaměstnaným v rámci generačních vazeb. Jedná se tedy o zmírnění nerovností mezi subjekty,
- **stabilizační** – reguluje základní makroekonomické veličiny na základě nastavené hospodářské politiky státu. (Peková, 2005, s. 193)

Česká daňová soustava zahrnuje tyto druhy daní:

- daň z příjmů fyzických osob,
- daň z příjmů právnických osob,
- daň z nemovitosti,
- silniční daň,
- dědická daň,
- darovací daň,
- daň z převodu nemovitosti,
- daň z přidané hodnoty,
- spotřební daně,
- ekologické daně (tzn. z elektřiny, zemního plynu a tuhých paliv).

Dle procentuálního podílu, jak jsou rozděleny do příslušných rozpočtů, nebo mimorozpočtového fondu můžeme daně také rozlišit na daně svěřené a sdílené.

Svěřené (také rozpočtově určené, či výlučné) daně jsou celou částkou dány k dispozici obcím. Jedná se o daň z nemovitosti. Touto daní jsou zatíženy pozemky a stavby, obce

zde však mají velmi malou daňovou pravomoc. (Kolektiv autorů, 2008, s. 266) Sazba daně je závislá od kvality pozemku, jeho umístění a také na způsobu využití daného pozemku. Co se týká staveb je základem daně zastavěná plocha.

Ostatní daně považujeme za sdílené. Rozdělení těchto daní pro obce uvádí § 4 Zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní ve znění později vydaných předpisů.

Podíl sdílené daně je rozdělen do rozpočtů obcí na základě:

- kde byla daň vybrána – zohledněn původ daně,
- přerozdělovacího vzorce – respektován počet obyvatel obcí či regionů. (Kolektiv autorů, 2008, s. 267)

„Přilákáním“ podnikatelů do obce a tím vytvoření pracovních míst, obec příliš do rozpočtu ze sdílených daní nezíská. Podíl pro obec z Daně z příjmů právnických osob činí 21,4%.

U živnostníků je tento procentuální podíl vyšší, není to však zásluhou dotyčné obce, ale místem bydliště podnikatele. Motivační prvek obce v tomto případě mizí.

Výše celostátního výnosu je ovlivněna více faktory např. fází hospodářského cyklu, sklonem ke spotřebě či výší nezaměstnanosti.

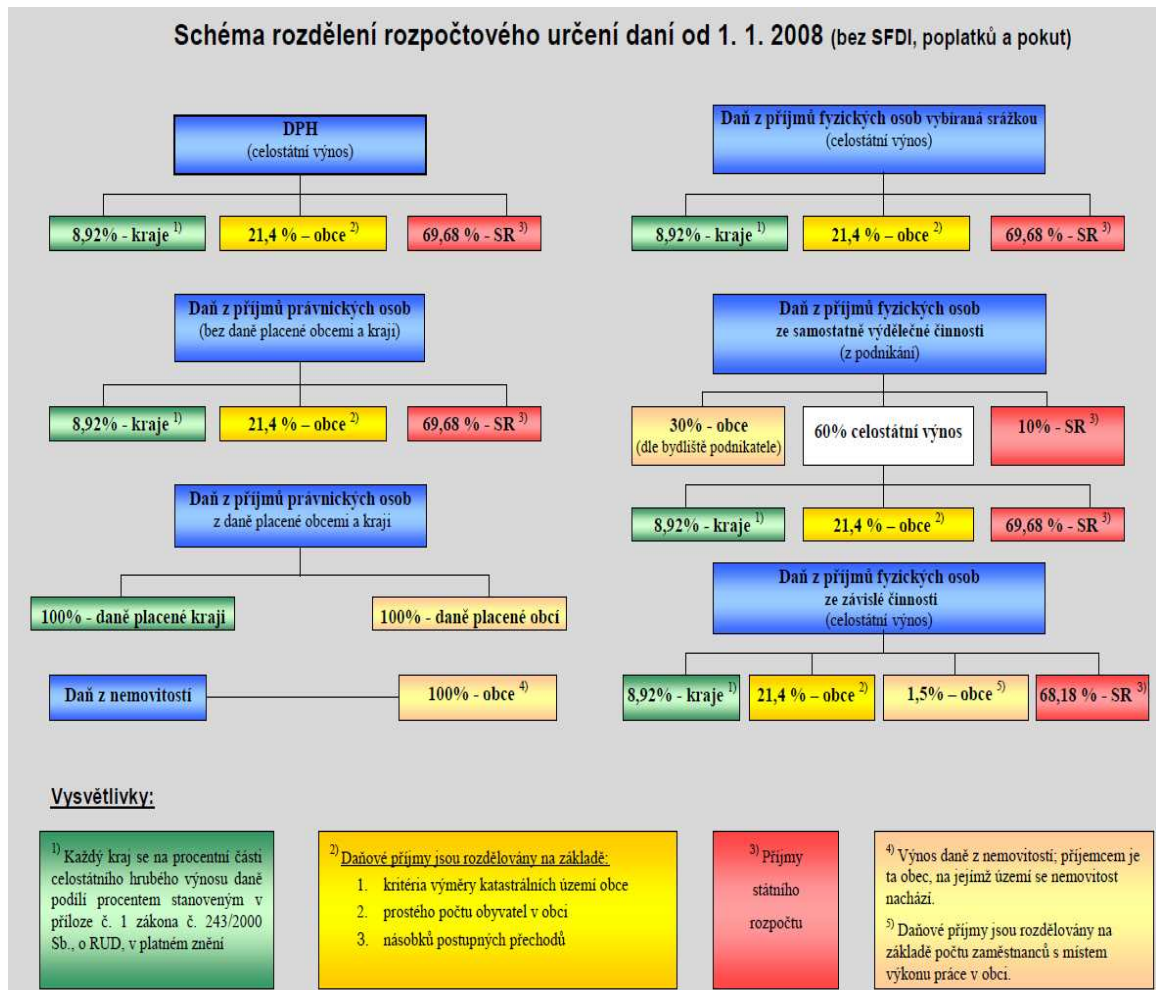
Rozpočtové určení daní

Jedná se o výnosy daní, které tvoří celostátní hrubé výnosy DPH, daní z příjmů, spotřebních daní, daní z převodu nemovitostí, daní silniční a daní dědických a darovacích. Tyto výnosy jsou rozpočtově určeny rozpočtům krajů, obcí a některých státních fondů. Největší podíl na vybraných daních má, tedy kromě daně z nemovitostí, státní rozpočet. (Červenka, 2009, s. 47)

Rozpočtové určení daní se v České republice od roku 1993 několikrát měnilo.

V období **1993-1995** platilo, že výnos většiny daní plynul do státního rozpočtu (výjimkou byla daň z nemovitostí, která plynula výlučně do rozpočtu obcí). O výnos daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti se dělily, jak obce, tak okresní úřady. Od roku **1994** byl celý výnos daně z příjmů právnických osob z vlastního podnikání obcí výlučně příjmem obcí. V letech **1996-2000** se stala sdílenou daní i daň z příjmů právnických osob. V tomto období se novela dalších daňových příjmů nedotkla. Od roku **2001** došlo k další změně rozpočtového určení daní, ta se týkala daně z přidané hodnoty, která se stala sdílenou daní. V roce **2002** opět byla schválena novela zákona o rozpočtovém určení daní, kdy začaly na celostátním sdíleném výnosu participovat i kraje. V roce **2005** došlo ke zvýšení podílu krajů na výnosu sdílených daní a to na úkor státního rozpočtu, co se týkalo daňových příjmů obcí, novela se nedotkla. (Provazníková, 2007, s. 131)

V roce **2008** opět došlo k další úpravě rozpočtového určení daní a to ve smyslu snížení rozdílu v daňových příjmech mezi malými obcemi a městy. Vedle kritéria velikosti obcí, bylo do propočtu podílů obcí zařazeno i kritérium prostý počet obyvatel. (Červenka, 2009, s. 47)

Obr. 1. Schéma rozdělení rozpočtového určení daní od 1.1.2008

Zdroj: TOP 09

Tab. 1. Koeficienty postupných přechodů platných v roce 2008

Obce s počtem obyvatel od – do obyvatel	Koeficienty postupných přechodů
0 – 300	1,0000
301 – 5 000	1,0640
5001 – 30 000	1,3872
30 001 – a více	1,7629

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Od roku **2013** platí opět nová změna rozpočtového určení daní. Snahou této novely Zákona č. 243/2000 Sb. je zrovnoprávnění obcí různých velikostních kategorií při rozdělování sdílených daní v přepočtu na jednoho obyvatele. Dále zde vzniká možnost posílení mikroregionální spolupráce menších obcí, ale i možnost integrace některých funkcí místních samospráv. Pokud by došlo ke sloučení administrativy menších obcí, a tím sdílení části daňových prostředků z rozpočtového určení daní, zvýšila by se účinnost fungování místních správ. Došlo by k posílení efektivity řešení problémů malých obcí. Také u mikroregionů by se zvýšila podpora samospráv na podporu projektů a potřeb mikroregionů. (Balek, 2012, s. 11)

Na následující tabulce můžeme vidět oproti roku 2008 rozdíly, a to jak v rozdělení obcí podle počtu obyvatel, tak i v koeficientech postupných přechodů.

Tab. 2. Koeficienty postupných přechodů platných od roku 2013

Obce s počtem obyvatel od – do obyvatel	Koeficienty postupných přechodů
0 – 50	1,0000
51 – 2 000	1,0700
2 001 – 30 000	1,1523
30 001 – a více	1,3663

Zdroj: Zákon č. 243/2000 Sb.

3.1.2 Nedaňové příjmy

Oproti daňovým příjmům, kdy obec má minimální pravomoc ovlivnit jejich výši, zde u nedaňových příjmů je pravomoc obce výrazně vyšší. (Provazníková, 2007, s. 88)

Mezi nedaňové příjmy rozpočtů obcí v České republice patří:

- příjmy z vlastního podnikání,
- příjmy z pronájmu majetku ve vlastnictví obce – např. pronájem pozemků, budov a jiného majetku, ale i příjmy z pronájmu obecních bytů,
- příjmy z obchodování s cennými papíry,

- uživatelské poplatky - např. poplatek za knihovnické služby, za hřbitovní služby,
- příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty - např. pokuta za znečištění veřejného prostranství,
- příjmy od vlastních neziskových organizací - např. příspěvkové organizace či organizační složky zřizovaných samotnou obcí,
- přijaté neinvestiční dary. (Peková, 2005, s. 240)

3.1.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou především zdroj z prodeje dlouhodobého majetku obce a přijatých peněžních plnění na pořízení tohoto majetku. Je však nutné upozornit na skutečnost, že prodejem majetku obec získá pouze jednorázový prospěch, tím však přichází o možnosti dlouhodobého využívání tohoto majetku. Samozřejmě také ztrácí kontrolu nad správou daného majetku.

Mezi kapitálové příjmy patří např. příjmy z prodeje majetku, kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy, nebo příjmy z půjček. (Provazníková, 2007, s. 63)

3.1.4 Přijaté dotace

Pro obce je velmi obtížné v posledních letech vystačit si s daňovými příjmy, které obcím přenechává stát. Také skutečnost, že výdaje obcí se neustále navyšují, vede obce vyvíjet úsilí o získání dotací na zabezpečení rovnováhy územního rozpočtu. (Peková, 2005, s. 242)

Obce mohou dotace získat z různých úrovní veřejných rozpočtů (např. ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje). Poskytování dotací ze státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Tyto dotace jsou poskytovány jak na investiční, tak i na neinvestiční účely. Díky dotacím může obec uskutečňovat své investiční projekty. Pokud však obec nesplní dotační podmínky, dopustí se tzv. porušení rozpočtové kázně, kdy sankce upravuje Zákon č. 218/2000 Sb. (Kolektiv autorů, 2010, s. 38)

Účelem dotací je potlačení rozdílů ekonomického rozvoje mezi různými regiony.

3.2 Rozpočtové výdaje obcí

„Výdaje jsou nenávratné platby a poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky v členění na běžné a kapitálové.“ (Kolektiv autorů, 2008, s. 248)

Obec, díky decentralizaci, vykonává širokou škálu činností municipalit státní správy. Na tuto agendu se neustále zvyšují náklady. Současně se však posiluje role územní samosprávy, kdy obce usilují o stále větší autonomii, což pro obec znamená vytváření investičních záměrů, či nových projektů. Jedná se o další navýšení výdajů obce, přesněji navýšení provozních nákladů či nákladů na kofinancování. Část z alokačních výdajů na zabezpečení veřejných statků má povahu mandatorních výdajů. Jedná se o takové výdaje, které jsou zakotveny v legislativě a jejich vydávání je povinné např. výdaje na mzdy a výkon přenesené působnosti, prostředky vázané na sociální účely, splácení úvěrů. (Peková, 2005, s. 245)

Velmi důležitý vliv na výši výdajů jednotlivých obcí má i rozsah vykonávané samostatné a přenesené působnosti, která je různá mezi kategoriemi obcí I. – III. Také nesmíme opomenout kvalitu zajišťovaných lokálních veřejných statků pro občany.

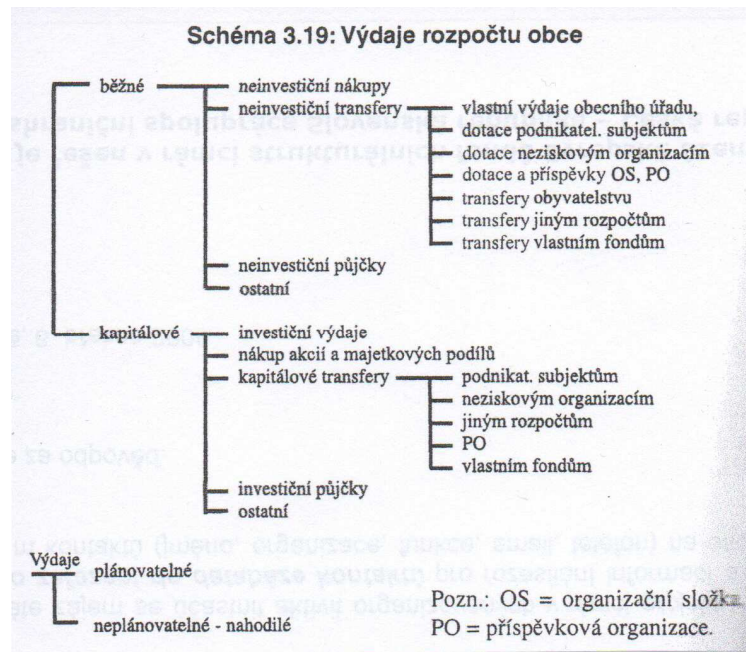
Každá obec by měla mít snahu, aby výdaje dlouhodobě nepřevyšovaly příjmy. Z toho důvodu, že obce v dnešní době již nemají tolik majetku, jehož prodejem by obec mohla dluh umořit, případně tento majetek využít k ručení při získání úvěru, tedy využití návratných příjmů.

K faktorům, které snižují faktickou samostatnost obcí při rozhodování o výdajích finančních prostředků jim určených patří:

- územní samosprávy jsou ovlivňovány mnoha národními smlouvami,
- územní celky jsou ze zákona povinny poskytovat řadu služeb a statků,
- územní celek si např. nemůže dovolit stanovit mzdy a platy mimo tarify odsouhlasené na národní úrovni,
- autonomní rozhodování obce (bez zásahu ústřední vlády) jakou částku vynaloží na údržbu školy. Naopak za zajištění poskytování školní docházky je obec zodpovědná ministerstvu školství a kraji – omezení autonomie obce,

- demografické faktory – jiné priority u obce s klesající populací, než u obce s rostoucí populací. (Provazníková, 2007, s. 184 - 185)

3.2.1 Obsah výdajové stránky rozpočtu obce

Obr. 2. Schéma výdajové stránky rozpočtu obce

Zdroj: PEKOVÁ, J.

Členění výdajů územní správy můžeme rozdělit dle různých hledisek:

- dle ekonomického hlediska: běžné a kapitálové,
- dle rozpočtového plánování: plánované a neplánované,
- dle funkcí veřejných financí: alokační, redistribuční a stabilizační,
- dle rozpočtové skladby: druhové (závazné a funkční),
- dle infrastruktury: ekonomické a sociální. (Provazníková, 2007, s. 186)

Běžné výdaje - jedná se o opakující výdaje, z nichž se financují běžné potřeby v daném roce např. nákup materiálu, energie, vody, na platy zaměstnanců, nákup služeb.

Kapitálové výdaje – využívají se především na financování investičních potřeb (dlouhodobého charakteru). (Provazníková, 2007, s. 186)

Plánované výdaje - měly by tvořit převážnou část výdajů obce, již při sestavování rozpočtu, tak aby se jim přizpůsobila i příjmová strana. Většina z nich má mandatorní charakter, jsou tedy výdaji opakujícími se a běžnými.

Neplánované výdaje – jedná se o nahodilé výdaje, jež by měly být spojeny s mimořádnými událostmi, které je potřeba akutně vyřešit např. prohraný soudní spor. (Provazníková, 2007, s. 190)

Alokační výdaje - zahrnují výdaje na nákup služeb (např. od soukromých firem), výdaje na financování čistých a smíšených veřejných statků (zajišťovány organizačními složkami a příspěvkovými organizacemi zřízenými obcemi). Tyto výdaje mají stabilizační charakter např. stabilizace zaměstnanosti, případně její snižování. (Peková, 2005, s. 246 - 247)

Výčet výdajů rozpočtu obce nalezneme v Zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění později vydaných předpisů.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 MĚSTO HULÍN

Město Hulín se rozkládá 6 km od Kroměříže, po obou březích řeky Rusavy na východním okraji úrodné Hané. Katastr Hulína je o rozloze 3200 ha.

Hulín měl vždy strategickou polohu v povodí Moravy, byl křižovatkou důležitých obchodních cest. První písemná zmínka se objevuje v roce 1224, kdy v Hulíně vydává český král Přemysl Otakar I. důležité listiny. Díky častým katastrofám, povodním, požárům a vojenským tažením se nedochovaly další důležité písemnosti. Za zmínku stojí vzácný románský portál, který se nachází v místním farním kostele sv. Václava. Portál je datován před rok 1224, je však oprávněný předpoklad, že Hulín je daleko starší.

S výstavbou železnice ve čtyřicátých letech 19. století přišlo do města mnoho dělníků, a tak se začaly rozvíjet základy průmyslové historie města.

V současné době jsou hlavními průmyslovými podniky ve městě jsou TOSHULIN, a.s. (výroba svíslých soustruhů), PILANA, a.s. (slévárna a výroba nástrojů), ale i kovárna TRIOANGOLO, spol. s r.o.

Po roce 1990 se město Hulín ještě rozšířilo o místní části Záhlinice a Chrášťany.

Co se týká dopravní obslužnosti, v roce 2002 byl dokončen rychlostní železniční koridor v úseku Břeclav-Přerov. Také se v roce 2010 Hulín napojil na rychlostní přivaděč do krajského města Zlín. Samozřejmě i napojení na dálnici, která prochází poblíž Hulína. (Maliňák,)

4.1 Organizace, působnost a vybavenost

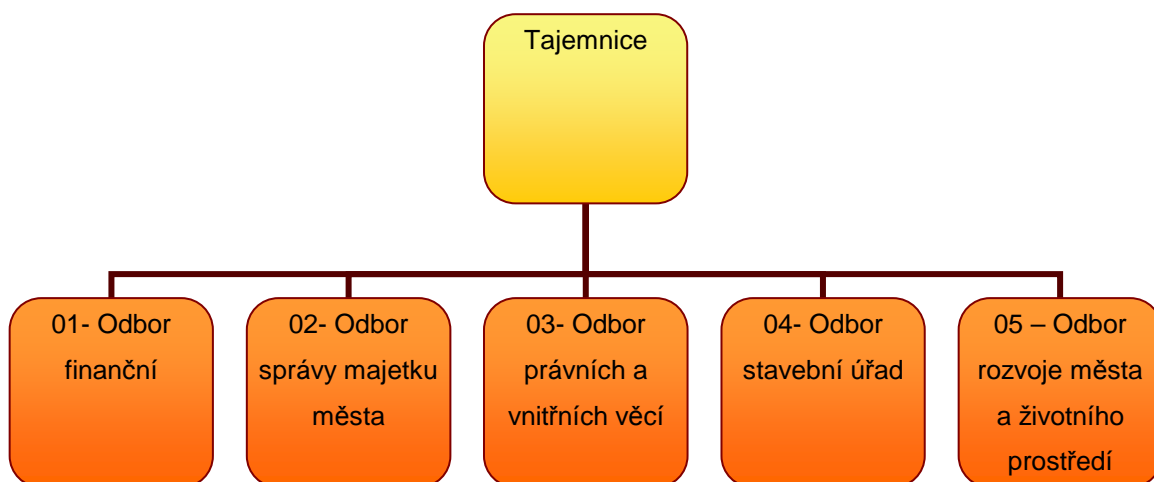
4.1.1 Organizační struktura města

Město Hulín vykonává funkci pověřeného obecního úřadu, je tedy územní samosprávnou jednotkou II. stupně. Město na svém území zajišťuje veřejnou správu, konkrétně samosprávu i státní správu.

Zastupitelstvo města má celkem 17 členů. Zastupitelstvo má ze zákona povinnost zřídit Finanční a Kontrolní výbor. Dále je na vůli zastupitelstva zřídit např. Osadní výbor. Ten zastupitelstvo města Hulína zřídilo pro obce Záhlinice a Chrášťany. Finanční

výbor má za úkol kontrolovat nakládání s majetkem a finančními prostředky. Do jaké míry bylo naplněno usnesení zastupitelstva a rady města, sleduje Kontrolní výbor.

Radu města tvoří 5 členů. Předsedá jí starosta, dalšími členy jsou členové zastupitelstva včetně místostarosty. Město Hulín mělo vždy pouze jednoho místostarostu. Městský úřad čítá 35 zaměstnanců. (Organizační řád MěÚ Hulín, online)

Obr. 3. Organizační struktura Městského úřadu Hulín

Zdroj: Městský úřad Hulín

4.1.2 Organizace zřizované a zakládáné městem

V Hulíně jsou zřízeny následující příspěvkové organizace:

- 1 Mateřská škola,
- 1 Základní škola,
- Kulturní klub,
- Sportovní areál,
- Středisko pro volný čas dětí a mládeže,
- Decent (jesle a sociální služby).

Společnosti s ručením omezeným zřízené městem Hulínem:

- SATE s.r.o. – hlavní činností je výroba a rozvod tepelné a elektrické energie,
- KOMBYT s.r.o. – jedná se v podstatě o technické služby města.

4.1.3 Obyvatelstvo města

Do správního obvodu města Hulína náleží dále obce Břest, Pravčice a samozřejmě Chrášťany a Záhlinice.

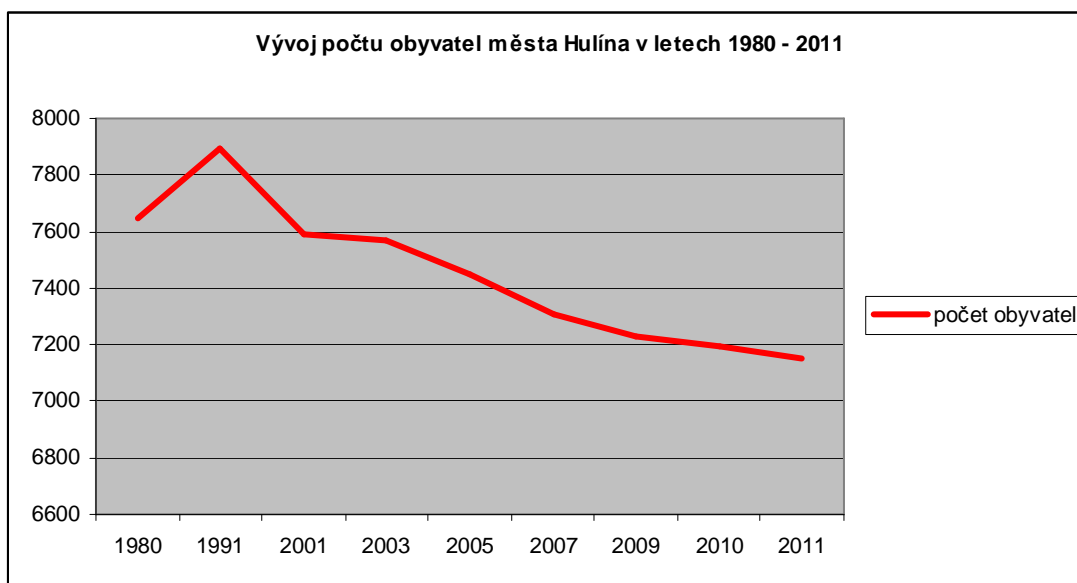
Rozloha města je 3 214 ha a čítá přibližně 7000 obyvatel.

Díky tomu, že město Hulín bylo obchodní křižovatkou, měl až do roku 1991 počet obyvatel stoupající tendenci. Dle Českého statistického úřadu není vývoj počtu obyvatelstva správního obvodu města Hulína pozitivní. Od roku 1991 má vývoj počtu obyvatel k 31.12.2011 klesající tendenci. (Český statistický úřad, Ediční plán, online)

Tab. 3 Počet obyvatel ve sledovaném období 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
počet obyvatel	7 310	7 277	7 232	7 196	7 149

Zdroj: Český statistický úřad (online)

Obr. 4. Vývoj počtu obyvatel města Hulína v letech 1980 - 2011

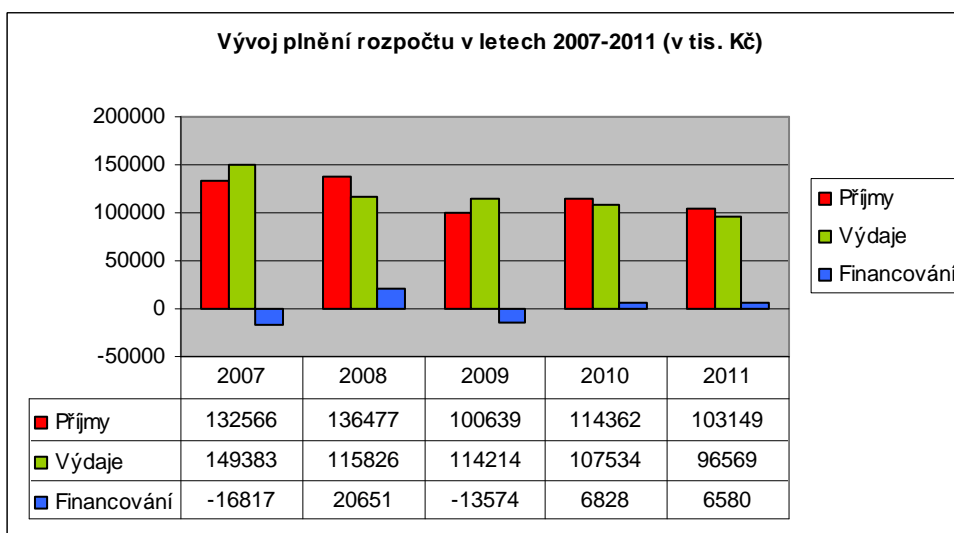
Zdroj: Český statistický úřad (online)

4.2 Analýza rozpočtu města Hulína v letech 2007-2011

Pro přehlednější analýzu všech obcí tedy nejen města Hulína jsem zvolila rozdělení na příjmovou část a výdajovou.

4.2.1 Celkový vývoj

Příjmová stránka rozpočtu města Hulína ve sledovaném období let 2007-2011 velmi připomíná křivku hospodářského cyklu, kdy bodem recese bychom mohli označit rok 2009, kdy celkové příjmy byly nejnižší.

Obr. 5. Vývoj plnění rozpočtu města Hulína; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

4.2.2 Příjmy města

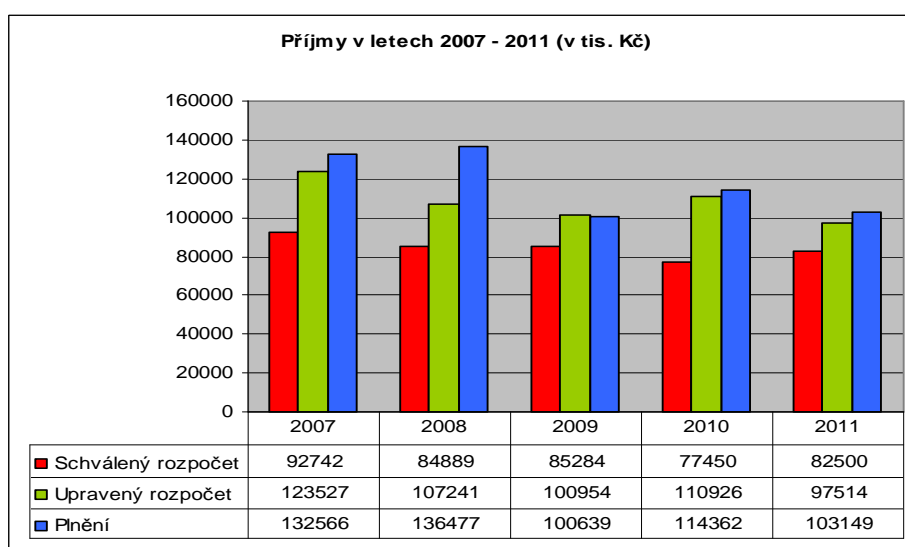
Samostatné příjmy byly v jednotlivých letech vždy upravovány zvýšením. Upravený rozpočet byl v případě sledovaného období nejen naplněn, ale i překročen. Jen v letech 2009 a 2011 byl rozdíl do 20%. Výsledné plnění příjmů dosáhlo oproti schváleným a upraveným rozpočtům následujících hodnot:

Tab. 4. Procentuální plnění rozpočtu města Hulína

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
% plnění schváleného rozpočtu	142%	160%	118%	148%	125%
% plnění upraveného rozpočtu	107%	127%	100%	103%	106%

Zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku č. 6 vyplývá, že výše příjmů ve schválených rozpočtech byla vždy nejnižší v porovnání s upraveným rozpočtem a se skutečnými příjmy. Nejvyšší rozdíl mezi plněním a schváleným rozpočtem byl zaznamenán v roce 2008, kdy činil 51 558 tis. Kč.

Obr. 6. Příjmy města Hulína; období 2007 – 2011

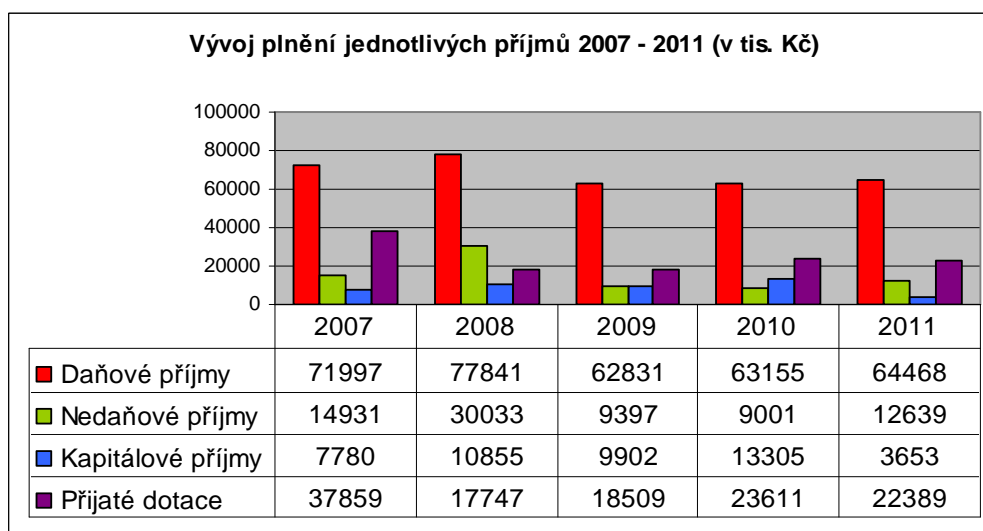
Zdroj: interní dokumenty města Hulína

Co se týká plnění jednotlivých příjmů, nejvyšší částka z daňových příjmů byla dosažena v roce 2008. Vyšší plnění vykazovaly především sdílené daně a to daň z příjmů právnických osob. Vliv celosvětové hospodářské krize se promítl již v následujícím roce a to nejen v daňových příjmech, ale i v nedaňových příjmech.

Kapitálové příjmy byly v rozmezí do 10 mil. Kč, nejvyšší rozdíl je mezi lety 2010 a 2011. V roce 2010 kapitálové příjmy překročily hranici 10 mil. Kč jen mírně a to o 3 mil. Kč. Vysoké příjmy město získalo za prodej pozemků za 10 mil. Kč a prodejem bytů ve vlastnictví města za necelé 4 mil. Kč. Naopak rok 2011 byl velkým poklesem, kdy město

neprodalo tolik nemovitostí. Výnos z prodeje pozemků činil 1 340 tis. Kč a z prodeje bytů 1 800 tis. Kč.

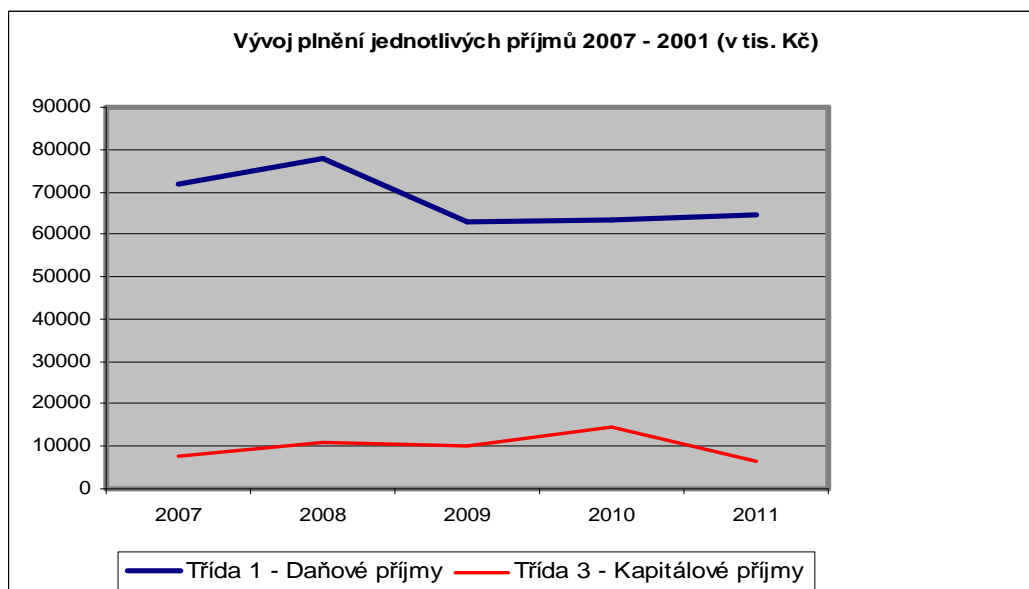
Přijaté dotace se ve sledovaném období pohybovaly relativně ve stejné výši, výjimkou byl pouze rok 2007, kdy město získalo dotaci na rekonstrukci atletické dráhy a hřiště ve výši 14 900 tis. Kč.

Obr. 7. Vývoj plnění jednotlivých příjmů města Hulína; období 2007 - 2011

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

Na následujícím grafu můžeme vidět vývoj plnění dvou položek příjmů a to daňových a kapitálových příjmů. Ve sledovaném období byl rok 2008 pro město nejpřínosnější na daňové příjmy. Naopak u kapitálových příjmů byl nejúspěšnější rok 2010, kdy město získalo finanční prostředky z prodeje pozemků a bytů.

Obr. 8. Vývoj plnění daňových a kapitálových příjmů města Hulína

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

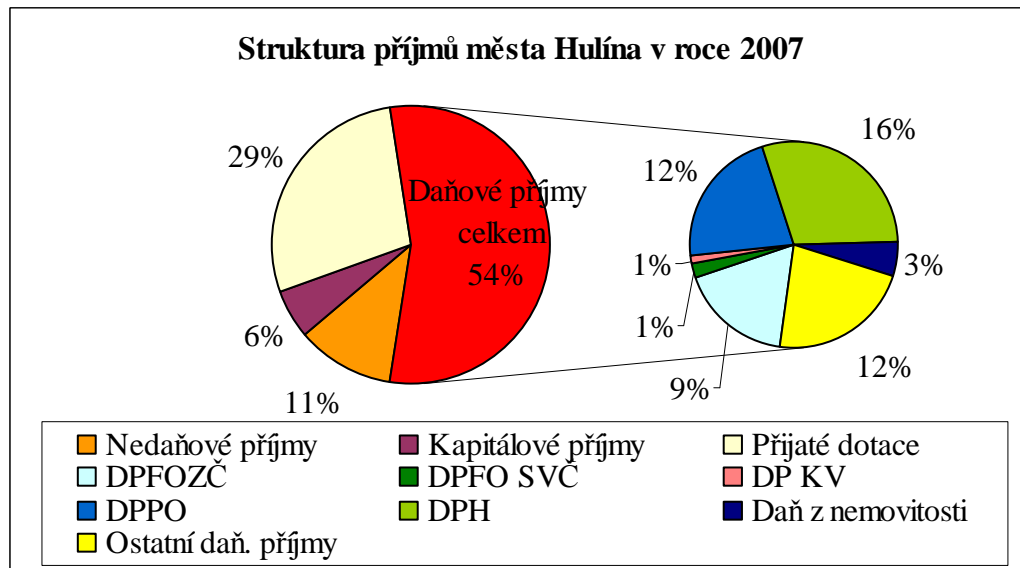
Z následující tabulky u položky Daň z příjmů u osob samostatně výdělečně činných byly výkyvy v roce 2008. Nárůst téměř na dvojnásobek příjmů v této položce z roku 2007. Druhým výkyvem byl rok 2011, kdy příjmy z této položky dosahovaly pouze 374 tis. Kč. Tento pokles je dán snížením počtu živnostníků ve městě. U města Hulína, je patrné, že ještě disponuje majetkem, který každoročně odprodává, ale i pronajímá. Svědčí o tom příjmy z kapitálových výnosů. Za zmínku také stojí položka Daň z nemovitosti, u níž se příjmy neustále navyšují.

Tab. 5. Daňové příjmy města Hulína; období 2007-2011 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2007	2008	2009	2010	2011
DPFO ZČ	12 512	12 375	11 614	11 302	11 959
DPFO SVČ	1 699	3 581	1 153	1 088	374
DP KV	776	1 004	975	973	1 048
DPPO	15 767	20 959	14 395	14 222	15 218
DPH	21 346	23 090	24 072	24 252	24 929
Daň z nem.	3 939	3 913	4 139	5 923	6 100
Ostatní daň. příjmy	15 957	12 920	6 483	5 402	4 840

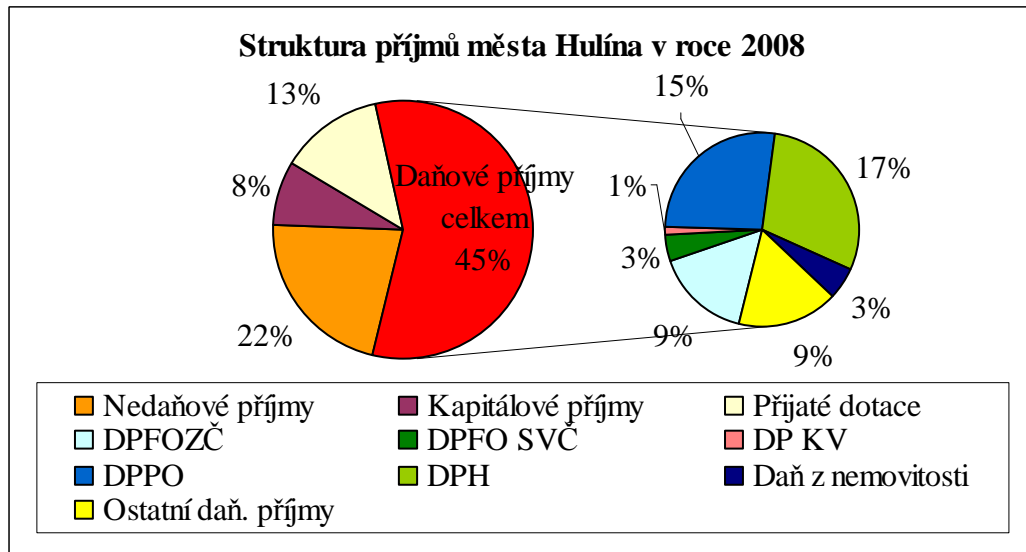
Zdroj: interní dokumenty města Hulína

Následující grafy podrobně zobrazují procentní zastoupení jednotlivých příjmů ve sledovaném období. Daňové příjmy jsou více rozděleny v menším výsečovém grafu v jednotlivých letech. Daň z přidané hodnoty činí ve všech sledovaných letech vždy nejvyšší položku a také má stoupající tendenci. Daň z příjmů právnických osob činí druhou nejvyšší položku z celkových Daňových příjmů. Všechny grafy za jednotlivé roky jsou zpracovány za podkladu interních dokumentů města Hulína.

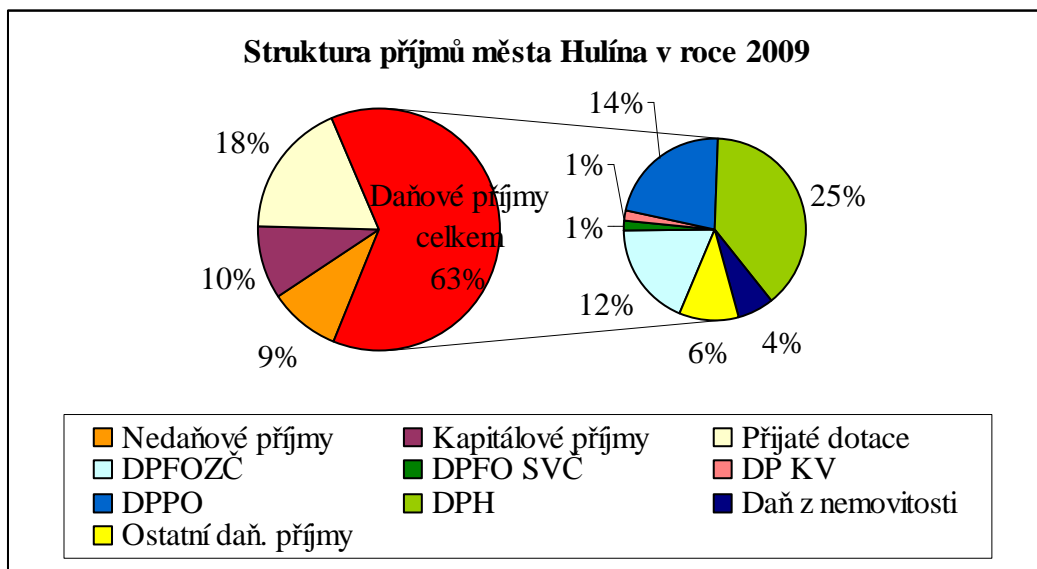
Obr. 9. Struktura příjmů města Hulína v roce 2007

V roce 2008 se hodnoty u Dotací a Nedaňových příjmů vyměnily, tedy navýšil se podíl Nedaňových příjmů a naopak poklesla získaná částka Dotací. Město Hulín v roce 2008 prodalo nemovitosti v hodnotě 2.2 mil. Kč a také byly navýšeny příjmy z poskytování služeb (např. příjmy z pronájmu hrobového místa) a to v celkové výši 3,4 mil. Kč. Rozdělení celkových Daňových příjmů je přibližně stejné jako v předcházejícím roce.

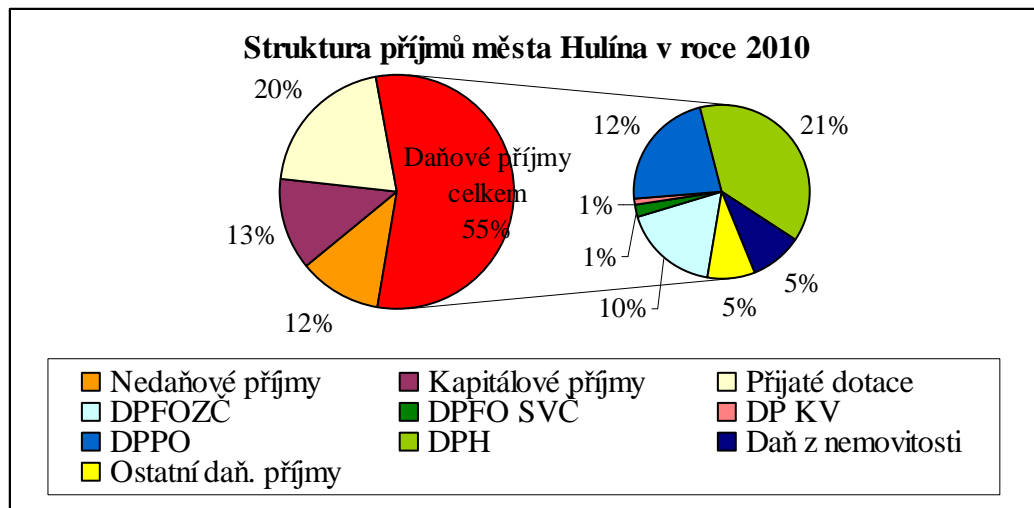

Obr. 10. Struktura příjmů města Hulína v roce 2008

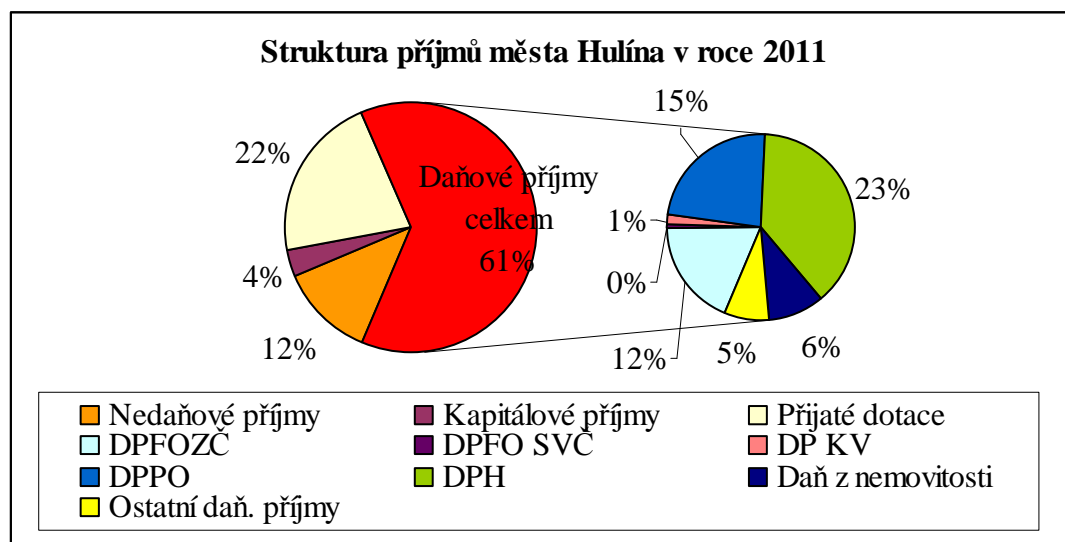
V dalších třech letech jsou jen nepatrné změny v rozdělení celkových příjmů, ale i v procentuálním rozdělení celkových Daňových příjmech.

Obr. 11. Struktura příjmů města Hulína v roce 2009

Obr. 12. Struktura příjmů města Hulína v roce 2010

Obr. 13. Struktura příjmů města Hulína v roce 2011

Pokud se zaměříme na přijaté dotace města Hulína v letech 2007 – 2011 zjistíme, že nejvíce finančních prostředků z dotací získalo město v roce 2007 a naopak nejméně získalo v roce 2008.

Nejvyšší částku obdrželo město investičním transferem ze všeobecné pokladní správy státního rozpočtu v roce 2007. Částka byla určena na rekonstrukci atletické dráhy a hřiště.

Druhou nejvyšší získanou částku z transferů získalo město v roce 2010, opět z investičních přijatých transferů ze Státního rozpočtu. Tentokrát finanční prostředky byly použity na zateplení budovy Základní školy (8 mil. Kč) a zbývající část dotace na regeneraci sídliště Sadová (II. etapa). Na zateplení Základní školy město získalo dotaci z Evropské unie.

I když v roce 2011 město mělo téměř nejnižší rozpočet (ve sledovaném období), co se týká výše přijatých dotací získalo naopak třetí nejvyšší částku a to 22 mil. Kč. Opět největší podíl z přijatých dotací je položka – Investiční dotace z centrální úrovně. Město získalo dvě dotace v celkové výši 9 mil. Kč z Fondu soudržnosti (žádost o dotaci podána na Státní fond životního prostředí) a to na zateplení budovy Mateřské školy a na vybudování vodovodu pro místní části Záhlinice, Chrášťany. Dotaci ve výši 1 600 tis. Kč město získalo z Ministerstva pro místní rozvoj na třetí etapu revitalizace sídliště Sadová.

Město Hulín získává finanční prostředky především od státu. Příspěvky od kraje jsou ve srovnání se státními transfery minimální.

Za zmínku také stojí položka převody z vlastních fondů v roce 2007, kdy město částku 8 550 tis. Kč, převedlo z Fondu rozvoje bydlení. Jednalo se o vratku státního příspěvku na dotace na povodně v roce 1997, kdy splatnost vratky byla 10 let. (Zdroj: Závěrečné účty let 2007-2011 města Hulína)

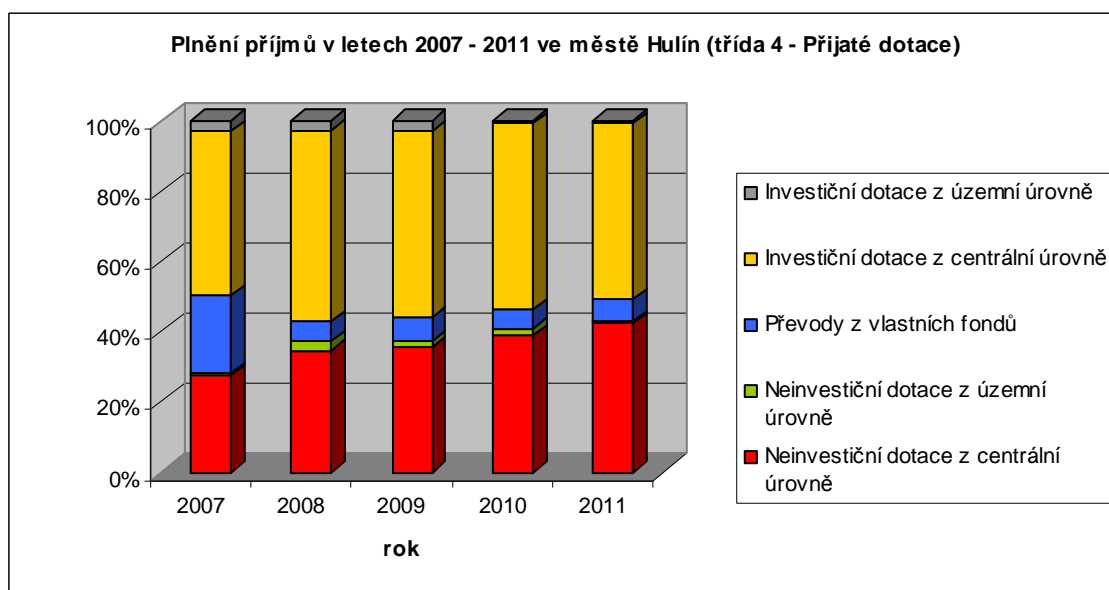
Tab. 6. Plnění přijatých dotací města Hulína; období 2007 - 2011

Plnění v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011
Třída 4 - přijaté dotace	37 859	17 747	18 509	23 611	22 389
Neinvestiční dotace z centrální úrovně	10 459	6 159	6 580	9 180	9 500
Neinvestiční dotace z územní úrovně	114	472	297	484	130
Převody z vlastních fondů	8 550	962	1 284	1 217	1 343
Investiční dotace z centrální úrovně	17 636	9 654	9 747	12 537	11 206
Investiční dotace z územní úrovně	1 100	500	600	193	210

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

Následující graf je v podstatě přepisem tabulky přijatých dotací města ve sledovaném období. Jedná se o přehlednější znázornění jednotlivých položek Třídy 4 – přijaté dotace.

Podrobný komentář naleznete před tabulkou č. 5 – Plnění přijatých dotací v období 2007 – 2011.

Obr. 14. Plnění příjmů města Hulína; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace)

Zdroj: vlastní zpracování

V následující tabulce můžeme vidět absolutní čísla podílů daňových příjmů na příjmech celkových, nejen v souhrnu, ale i per capita. Pokles celkových příjmů na obyvatele je po roce 2008 velmi znatelný - téměř o 5 tis. Kč na obyvatele. Tento výsledek přikládám hospodářské recesi. Za povšimnutí také stojí podíl daňových příjmů na celkových příjmech v letech 2009 a 2011, kde dosahovali téměř 63%. I přesto, že město získalo celkově méně příjmů, daňové příjmy činily vyšší podíl, než v letech 2007, 2008 a 2010.

Tab. 7. Souhrnné a jednotkové příjmy města Hulína; období 2007 - 2011

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	7 310	7 277	7 232	7 196	7 149
Daňové příjmy (v tis. Kč)	71 996	77 842	62 831	63 162	64 468
Příjmy celkem (v tis. Kč)	132 566	136 477	100 639	114 362	103 149
Podíl daň. příjmů na celkových příjmech	54,31%	57,04%	62,43%	55,23%	62,50%
Daňové příjmy na obyvatele	9 849	10 696	8 688	8 777	9 018
Celkové příjmy na obyvatele	18 135	18 755	13 916	15 892	14 428

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.3 Výdaje města

Kauza – Pila Rajnochovice s.r.o.

V této diplomové práci se zabývám obdobím 2007 – 2011. Rok 2007 je v případě města Hulína velmi zlomový. V roce 2007 město Hulín uhradilo částku 43 mil. Kč, jakožto zaplacení závazku k navýšení základního jmění firmy Pila Rajnochovice s.r.o.

Pila Rajnochovie s.r.o. – byla zapsána u Krajského soudu v Brně 20. února 2001. Základní kapitál činil 200 tis. Kč. Předmětem podnikání byla výroba pilařská a impregnace dřeva. Jediným vlastníkem bylo město Hulín.

Objekt včetně prvotního vybavení byl z větší části zakoupen městem Hulín v konkurzu a následně pronajat z části od Jihomoravských lesů a.s. a od Arcibiskupství Olomouc.

Jednalo se o chátrající objekt, který bylo potřeba opravit a také zde byla nutnost investovat do nových zařízení a strojních vybavení, což mělo zajistit zvýšení produktivity práce a zvýšení cen prodávaných výrobků.

Město podepsalo úvěr na 10 mil. Kč. Tyto prostředky byly využity na výstavbu ocelové haly, sušárny včetně technologie, modernizace kotelny atd.

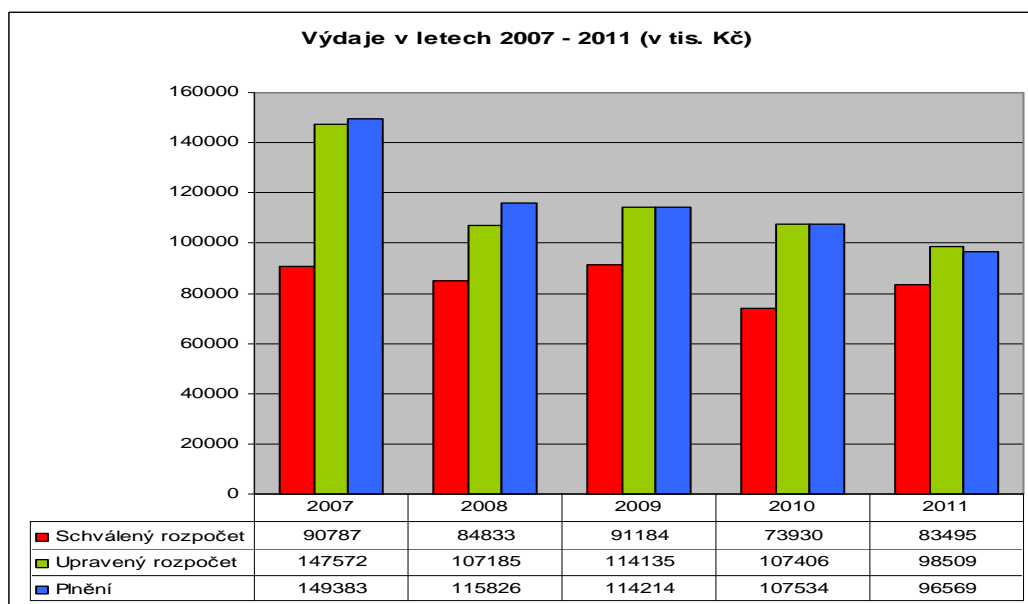
V roce 2002 zastupitelstvo města schválilo navýšení základního kapitálu fi Pila Rajnochovice na 22 mil. Kč, tento závazek měl být splněn do 31.3.2003. Firma neprosperovala, proto se město rozhodlo podat dne 28. ledna 2003 návrh na prohlášení konkurzu na firmu Pila Rajnochovice. Město už poté nezaplatilo závazek ke zvýšení vkladu. Avšak v roce 2004 správkyňě konkursní podstaty podala žalobu na město Hulín, aby uhradilo závazek na zvýšení vkladu (21 300 tis. Kč). Soudní spor se vlekl až do roku 2007, kdy byla nařízena exekuce a to v celkové výši 42 458 tis. Kč.

Tato konečná částka 43 mil. Kč měla velký vliv na aktivity a činnost Hulína v oblasti investic v dalších letech.

Celkové výdaje

Razantní navýšení výdajů, tedy největší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a plněním byl v roce 2007, kdy město muselo zaplatit částku 43 mil. v kauze Pila Rajnochovice (viz. předchozí odstavec).

Jak můžeme vidět v následující tabulce město ve sledovaném období spíše výdaje schvalovalo v nižší částce, než jaká byla skutečnost. Nejnižší rozdíl je pak v roce 2011, kdy město uskutečnilo pouze ty investiční akce, na které získalo dotaci a nemuselo provést žádnou mimořádnou či neplánovanou investici s vyšším podílem finančních prostředků města Hulína.

Obr. 15. Výdaje města Hulína; období 2007 - 2011

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

K výdajům města se částečně vztahují i položky v příjmech a to přijaté dotace, které jsou použity na investičními akce. V následující tabulce části výdaje města můžeme sledovat zajímavá data. Razantní pokles běžných výdajů vidíme mezi lety 2007 a 2008. Navýšení běžných výdajů v roce 2007 bylo vysvětleno v předchozím bodu Kauza – Pila Rajnochovice s.r.o. Ve výdajích můžeme sledovat přímou úměru mezi poklesem celkových výdajů a poklesem kapitálových výdajů.

Pokud se podíváme na výrazné položky kapitálových výdajů, tak vidíme, že v **roce 2007** město investovalo do rekonstrukce atletické dráhy a hřiště. Tuto dotaci získalo od Minis-

terstva financí ve výši 14 900 tis. Kč. Samotné město se podílelo na tomto projektu částkou 1 710 tis. Kč. Dále se uskutečnila rekonstrukce ulic, chodníků, osvětlení přechodů. Město také v roce 2007 získalo ještě dotaci z Ministerstva vnitra na nákup cisternové automobilové stříkačky (2 mil. Kč), ze Zlínského kraje získalo 500 tis. Kč a 500 tis. město použilo z vlastních prostředků.

I v roce 2008 Hulín realizoval rekonstrukce ulic za přispění získaných dotací. Největší akcí v roce 2008 byla rekonstrukce a modernizace Základní školy v celkové výši 5 mil. Kč. Dále se uskutečnila regenerace sídliště Višňovce ve výši 5 mil. Kč.

Co se týká kapitálových výdajů v roce 2009 byla výše investované částky jen o necelých 700 tis. Kč vyšší než v roce 2008.

Město investovalo do zateplení budov svých příspěvkových organizací. V roce 2010 to byly budov Mateřské školy p.o. a DECENTu p.o. (provoz jeslí a sociálních služeb). Jednalo se o akci „Odstranění závad energetického auditu“. Včetně dotace od státu činila investice výši 8 370 tis. Kč. Také bylo provedeno zateplení budovy Základní školy p.o. i zde byla dotace ze státního rozpočtu, celková částka investice tedy byla 12 154 tis. Kč. V tomto roce také pokračovala regenerace sídliště Sadová (II. etapa), investice necelých 7 mil. Kč (od státu dotace 4 mil. Kč).

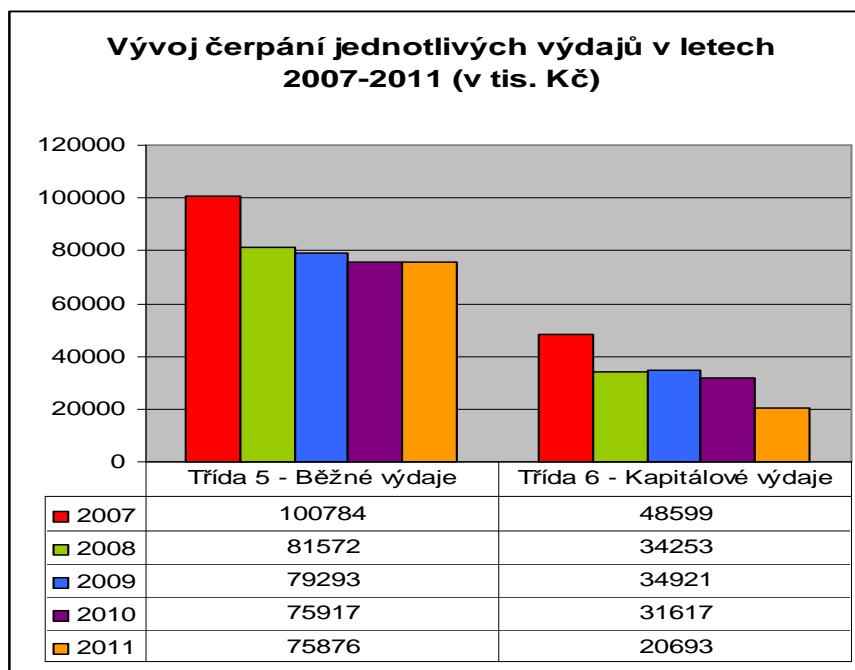
Ze sledovaného období byl rok 2011 v oblasti investic nejslabším. Kapitálové výdaje města v tomto roce činili „jen“ necelých 21 mil. Kč. Jak již bylo zmíněno v kapitole o dotacích, město získalo dotaci na výstavbu vodovodu Záhlinic a Chrást'an. Podíl města na této investici činil 7 583 tis. Kč. Dále město opět provedlo zateplení u další příspěvkové organizace, konkrétně Střediska pro volný čas dětí a mládeže (1 805 tis. Kč).

I přesto, že příjmy nemají jednoznačný průběh (pokles/nárůst), u výdajů má město Hulín jednoznačnou snahu je snižovat. Město šetřilo cíleně na svých běžných výdajích a současně díky získaným dotacím nemuselo investovat větší částky do investičních akcí.

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	7 310	7 277	7 232	7 196	7 149
Běžné výdaje (v tis. Kč)	100 784	81 573	79 293	75 917	75 876
Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	48 599	34 253	34 921	31 617	20 693
Výdaje celkem (v tis. Kč)	149 383	115 826	114 214	107 534	96 569
Výdaje na obyvatele	20 435	15 917	15 793	14 944	13 508

Zdroj: vlastní zpracování

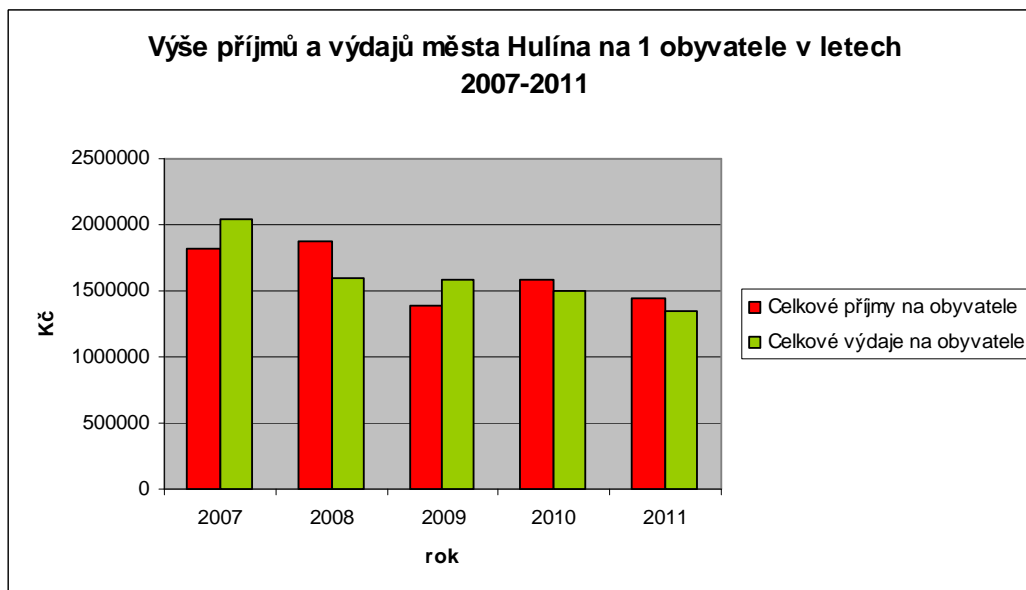
Na následujícím grafu můžeme vidět graficky znázorněny pouze běžné a kapitálové výdaje v letech 2007 – 2011. Obě výdajové položky mají většinou od roku 2007 klesající tendenci. Výjimka je jen rok 2009 u kapitálových výdajů, ale zde se jedná jen o nepatrné zvýšení.

Obr. 16. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty města Hulína

Obr. č.17 je zobrazením příjmů a výdajů města Hulína na jednoho obyvatele. Jak je z grafu patrné, výdaje jsou převýšeny pouze v letech 2007, což bylo zapříčiněno mimořádným výdajem zaplacení exekuce v kauze Pila Rajnochovice s.r.o. Poté to byl rok 2009, kdy byly navýšeny položky např. v dopravě – dokončení místní komunikace, chodníků.

Obr. 17. Výše příjmů a výdajů města Hulína na 1 obyvatele; období 2007 – 2011

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Souhrn hlavních závěrů

Klady

- + dobrá občanská vybavenost (Jesle, Mateřská škola, Základní škola, praktičtí, ale i odborní lékaři, knihovna, koupaliště, obchody různého charakteru apod.),
- + dobrá dopravní dostupnost (železnice, autobusová doprava v častých intervalech, dobré napojení na dálnici)
- + úspěšnost v získávání dotací a tím zajištění revitalizace sídlišť a budov příspěvkových organizací,
- + snaha úřednického aparátu o rozvoj a inovaci obce,
- + město se snaží snižovat běžné (provozní) výdaje,
- + skutečné příjmy města vždy ve vyšší hodnotě, než při schvalování,
- + vysoký podíl daňových příjmů na celkových příjmech,
- + vyšší plnění daně z příjmů právnických osob,
- + každoroční úspěšnost při získávání dotací ze všech úrovní,

- + snižování majetku města – prodej pozemků, bytů, což vede ke snižování nákladů na údržbu tohoto majetku,
- + každoroční nárůst příjmů u položky Daň z nemovitosti,
- + zateplení budov příspěvkových organizací, jež je město zřizovatelem, vede k úspoře energií, tedy i úspoře finančních prostředků,
- + díky získaným dotacím je realizován celkový rozvoj města (revitalizace sídlišť, sportovní dráha, komunikace, varovný systém apod.)

Zápory

- velká zadluženost z minulých let,
- dlouhodobý pokles počtu obyvatel, který má za následek nižší příjmy do rozpočtu obce,
- blízkost města Kroměříže – místní občané raději jezdí do většího města jak za nákupem, zaměstnáním, volnočasovými aktivitami; tzn. město Hulín je ve slabší pozici,
- každoroční pokles celkových příjmů,
- snižování počtu živnostníků ve městě, což jsou nižší daňové příjmy pro město.

5 MĚSTO KROMĚŘÍŽ

Město Kroměříž se nachází v nížinné ploše břehů řeky Moravy. Směrem na východ se otevírá úrodnému střednímu Pomoraví. Dnes tvoří významné centrum Hané.

Kroměříž je jedním s nejstarších měst na Moravě. Dobré klimatické podmínky umožnily osídlení tohoto území už od doby kamenné. Původní tržní osada na křižovatce obchodních cest se stala na počátku 12. století majetkem olomouckých biskupů. Biskupové vybudovali v Kroměříži reprezentační letní rezidenci a umístili v ní správu rozsáhlého majetku diecéze. Důležitým mezníkem v historii Kroměříže tvoří rok 1848, kdy byl do Kroměříže přeložen ústavodárný říšský sněm rakouské monarchie. (Maliňák)

Kroměříž má hlubokou kulturní historii. Umělecká, ale především hudební tradice také dala městu název „Hanácké Atény“. Proto i dnes je nedílnou součástí života Kroměříže vztah k historii a památkám, k tradici hudební kultury a výtvarného umění. Komplex historických zahrad a Arcibiskupského zámku byl v prosinci 1998 zapsán do seznamu dědictví UNESCO. (Město Kroměříž, online)

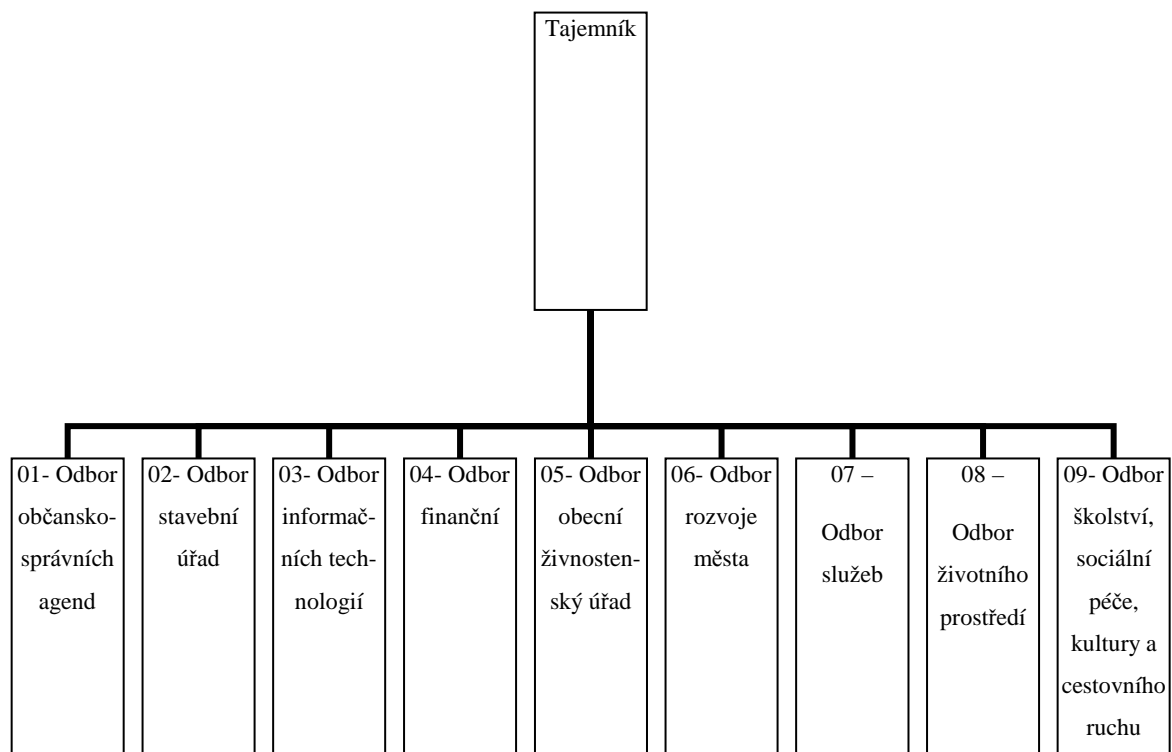
Kroměříž tedy není průmyslovým městem. Vliv měl i odklon projektu hlavní železnice kolem roku 1840. V současné době je však charakteristický prudký rozvoj živnostenského podnikání.

Současná Kroměříž obsahuje plochu 5560 hektarů, samotné město je vystavěno na 1770 hektarech. Ostatní plocha je tvořena předměstskými částmi (dřívější samostatné vsi) Vážany, Kotojedy, Bílany, Těšnovice, Trávník, Miňůvky, Postoupky, Hradisko, Drahlov a Zlámanka. (Maliňák)

5.1 Organizace, působnost a vybavenost

5.1.1 Organizační struktura města

Město Kroměříž je obcí třetího typu. Orgány města jsou starosta, místostarosta, úřad, zastupitelstvo a rada. Zastupitelstvo má 27 členů, z kterých je tvořena 9 členná rada města. Mimo zákonem stanovených výborů – Finančního a Kontrolního, zde fungují také Osadní výbory pro příměstské části a také Výbor pro regeneraci městské památkové rezervace a pro rozvoj města. (Město Kroměříž, online)

Obr. 18. Organizační struktura Městského úřadu Kroměříž

Zdroj: Organizační řád MěÚ Kroměříž (online)

5.1.2 Organizace zřizované a zakládáné městem

V Kroměříži jsou zřízeny následující příspěvkové organizace:

- Správa majetku města,
- Technické služby,
- Dům kultury,
- Knihovna,
- Sociální služby,
- 6 Základních škol
- 10 Mateřských škol,
- Středisko pro volný čas dětí a mládeže.

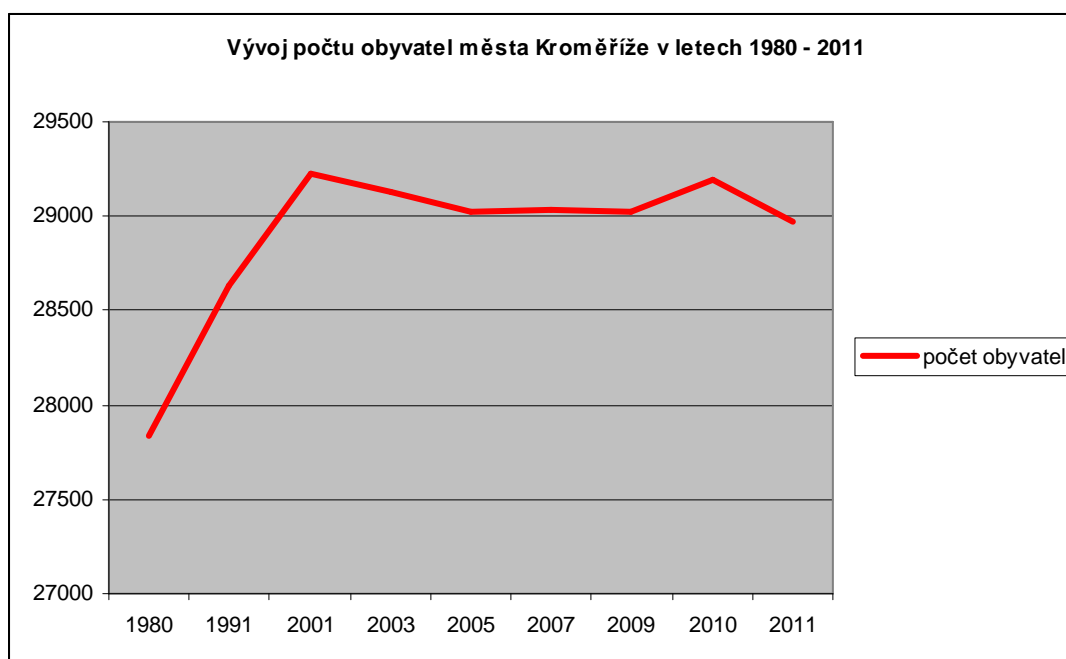
Obchodní společnosti založené městem Kroměříž:

- Kroměřížské technické služby s.r.o.,
- Biopas, spol. s r.o. (zpracování a svoz odpadu)

5.1.3 Obyvatelstvo města

Město Kroměříž jako obvod spravuje celkem 46 obcí. Jedná se o druhý největší počet ve Zlínském kraji. (Český statistický úřad, online)

Město Kroměříž mělo od roku 1980 vždy více než 25 tis. obyvatel. Nejvyššího počtu obyvatel mělo město v roce 2001, kdy mělo 29228 obyvatel. Od tohoto roku opět počet obyvatel klesal, navýšení nastalo v roce 2010 na hodnotu 29191, i přesto už nedosáhlo nejvyššího počtu jako v roce 2001.

Obr. 19. Vývoj počtu obyvatel města Kroměříže; období 1980 – 2011

Zdroj: Český statistický úřad

Tab. 9. Počet obyvatel města Kroměříže

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
počet obyvatel	29 036	29 046	29 027	29 191	28 971

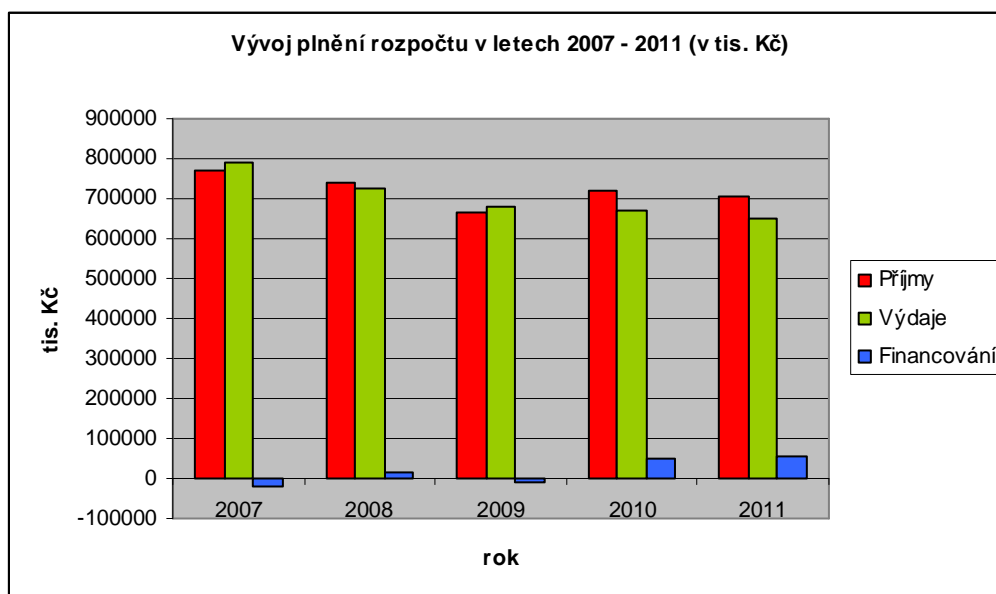
Zdroj: Český statistický úřad

5.2 Analýza rozpočtu města Kroměříž v letech 2007-2011

Při analýze rozpočtu města Kroměříže je nutné přihlédnout i k faktu, že služeb Kroměříže využívají obyvatelé i jiných obcí, proto propočet na 1 obyvatele je jen orientační.

5.2.1 Celkový vývoj

Pro přehlednost je zde graf celkových příjmů a výdajů města Kroměříže. Nejehospodárnější variantou hospodaření každé obce je, aby příjmy vždy přesahovaly výdaje. V opačném případě musí obec zvolit variantu čerpání peněžních prostředků např. prostřednictvím úvěru.

Obr. 20. Vývoj plnění rozpočtu města Kroměříže; období 2007 -2011

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

5.2.2 Příjmy města

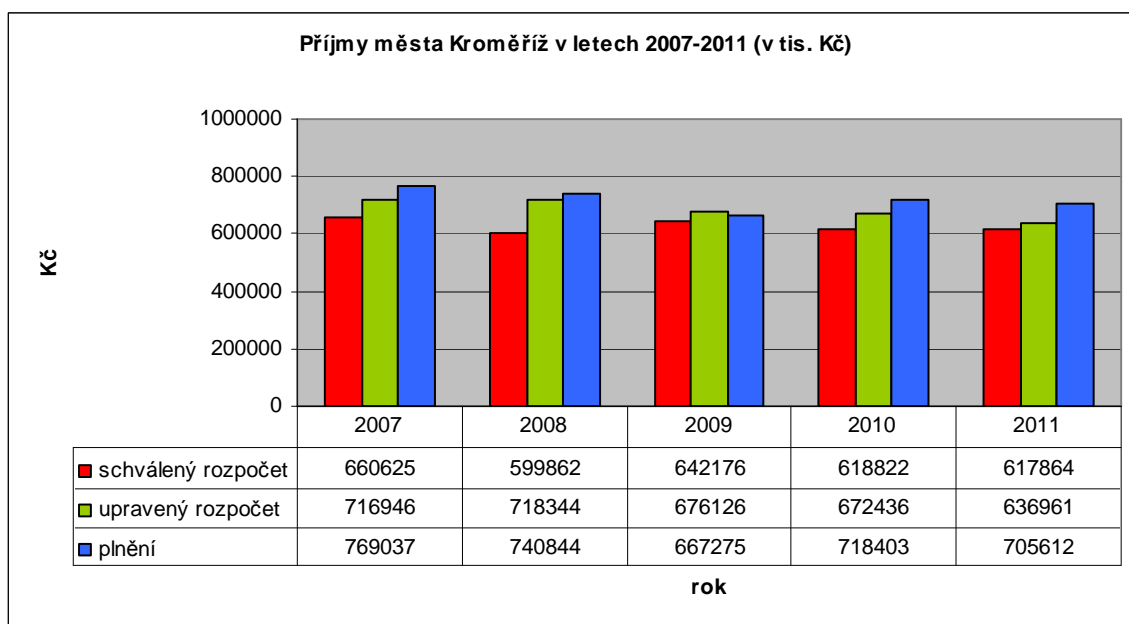
Tab. 10. Procentuální plnění rozpočtu města Kroměříže

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
% plnění schváleného rozpočtu	116%	123%	103%	116%	114%
% plnění upraveného rozpočtu	107%	103%	98%	106%	110%

Zdroj: vlastní zpracování

Už na následujícím grafickém znázornění příjmů města Kroměříže ve sledovaném období je patrné, že nebyly žádné razantní výkyvy. Příjmy byly schváleny vždy ve výši přibližně

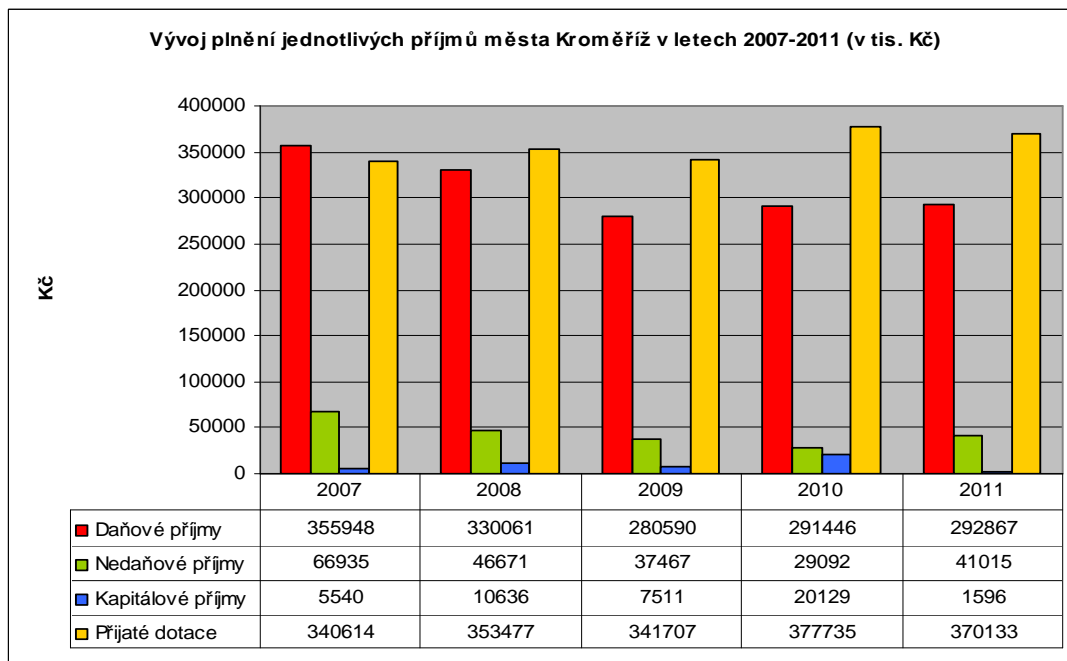
600 mil. Kč, naopak skutečné plnění bylo ve výši přes 700 mil. Kč. Pouze v roce 2009 skutečné příjmy nepřevýšily schválený rozpočet více než o 30 mil. Kč.

Obr. 21. Příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Jen v roce 2007 za sledované období město Kroměříž mělo vyšší příjmy z daní, než získané dotace. Pozitivum takového stavu je, že město dokáže získat tak velkou částku v dotacích. Naopak negativem je závislost na dotacích, což do budoucna nelze brát jako stabilní položku příjmové strany rozpočtu města.

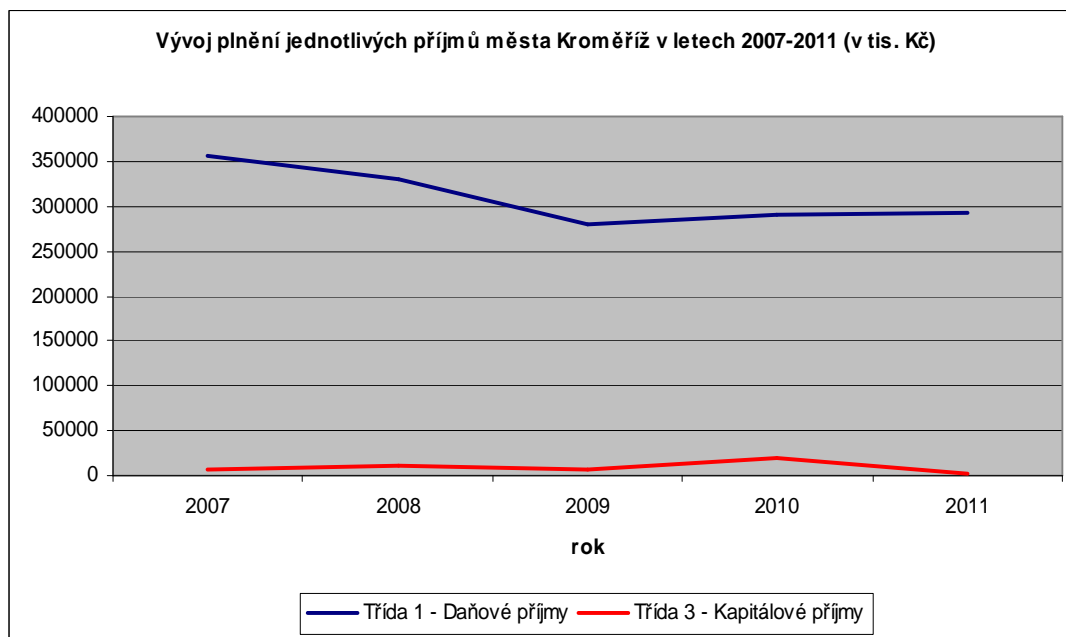

Obr. 22. Vývoj plnění jednotlivých příjmů města Kroměříže; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Na následujícím grafu je možné vidět promítnutí dopadu hospodářské krize do daňových příjmů. Jedná se o setrvalý pokles až do roku 2009, kdy byly daňové příjmy nejnižší za sledované období. Pokud bychom více rozebrali položku daňových příjmů města Kroměříž zjistíme, že nejvyšší propad příjmů ve sledovaném období zaznamenala Daň z příjmů právnických osob. V roce 2007 činila 130 mil. Kč. Tato částka se každoročně snižovala až se v roce 2011 dostala na částku 50 mil. Kč. Pokles je patrný také u položky Daň z příjmů fyzických osob ze SVČ, kdy z částky 17 mil. Kč v roce 2007 se dostala na částku 9 mil. Kč v roce 2011. Položky, které naopak zaznamenaly navýšení byly DPH a Daň z nemovitosti.

Pokles daňových příjmů město v roce 2010 alespoň trochu kompenzovalo kapitálovými příjmy, konkrétně prodejem pozemků v hodnotě 19 mil. Kč.

Obr. 23. Vývoj plnění daňových a kapitálových příjmů města Kroměříže

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

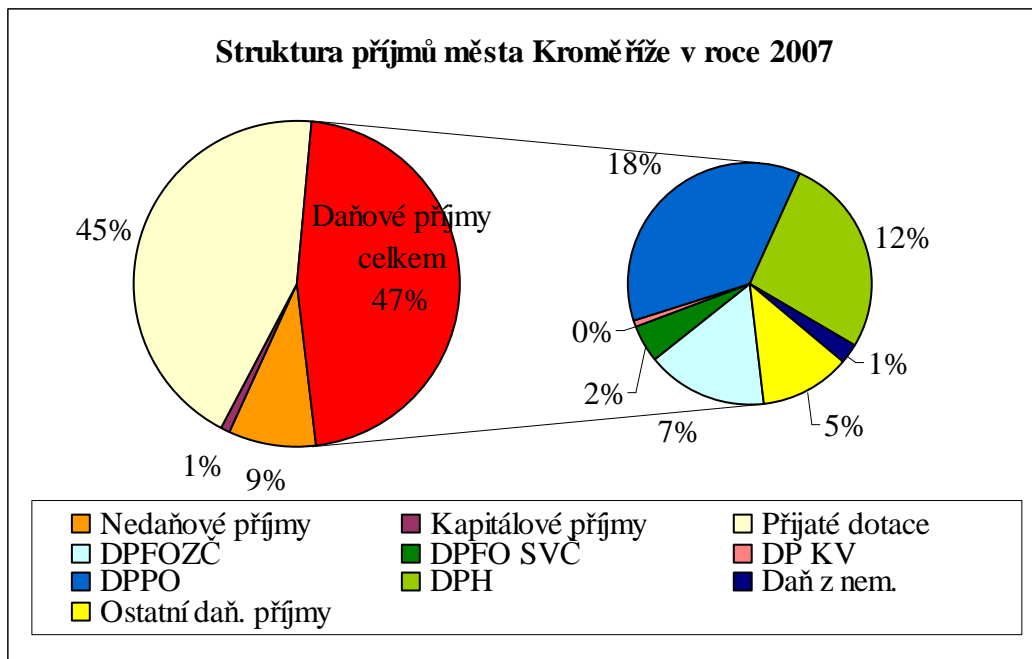
Následující tabulka je podkladem pro další výšečové grafy příjmů města Kroměříže pro jednotlivé roky. Zobrazuje podíl daňových příjmů ve vztahu k celkovým.

Tab. 11. Daňové příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2007	2008	2009	2010	2011
DPFO ZČ	57 225	56 102	51 918	53 792	56 353
DPFO SVČ	17 414	26 076	9 365	14 063	9 456
DP KV	3 524	4 461	4 346	4 365	4 763
DPPO	130 349	91 690	61 555	59 101	49 783
DPH	95 610	102 741	107 987	112 554	113 250
Daň z nemovitosti	10 687	10 538	10 516	16 031	16 619
Ostatní daň. příjmy	41 139	38 453	34 903	31 675	34 412

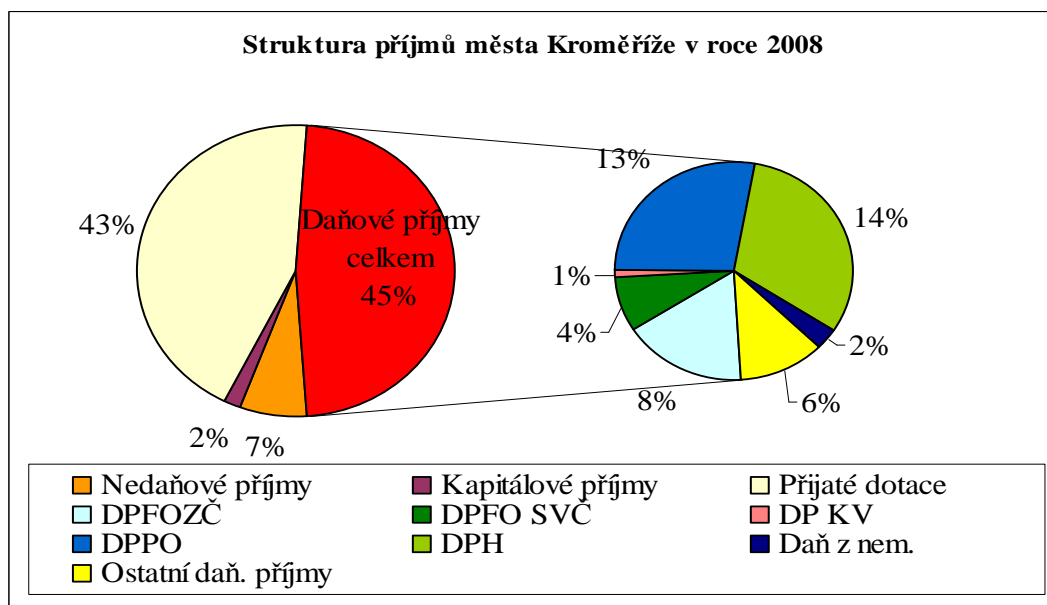
Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Podrobnějším rozložením celkových příjmů a následně daňových příjmů zjistíme, že město Kroměříž je závislé na získaných dotacích. Ve sledovaném období vždy tvoří více než 40 % a od roku 2009 je to dokonce více než polovina příjmů města, což může být do budoucna pro město hrozbou. Následující grafy jsou zpracovány na základě interních dokumentů města Kroměříže.

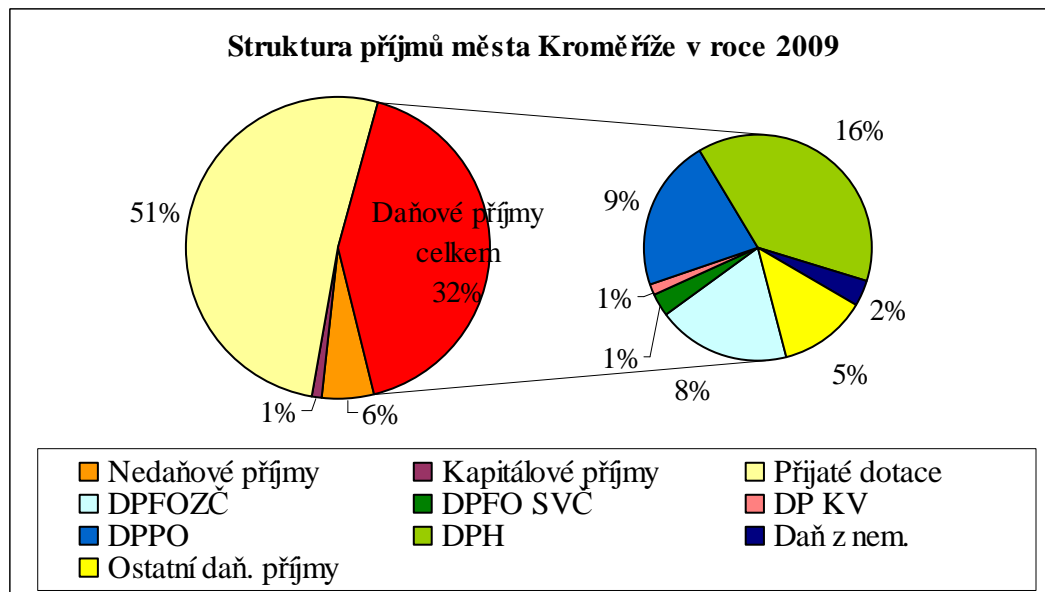

Obr. 24. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2007

I rok 2008 je strukturou příjmů přibližně stejný jako v roce 2007. Výše přijatých dotací je jen o 3,5 mil. Kč nižší než daňové příjmy. Co se týká rozložení daňových příjmů, tak jsou zde jen mírné odchylky oproti roku 2007.

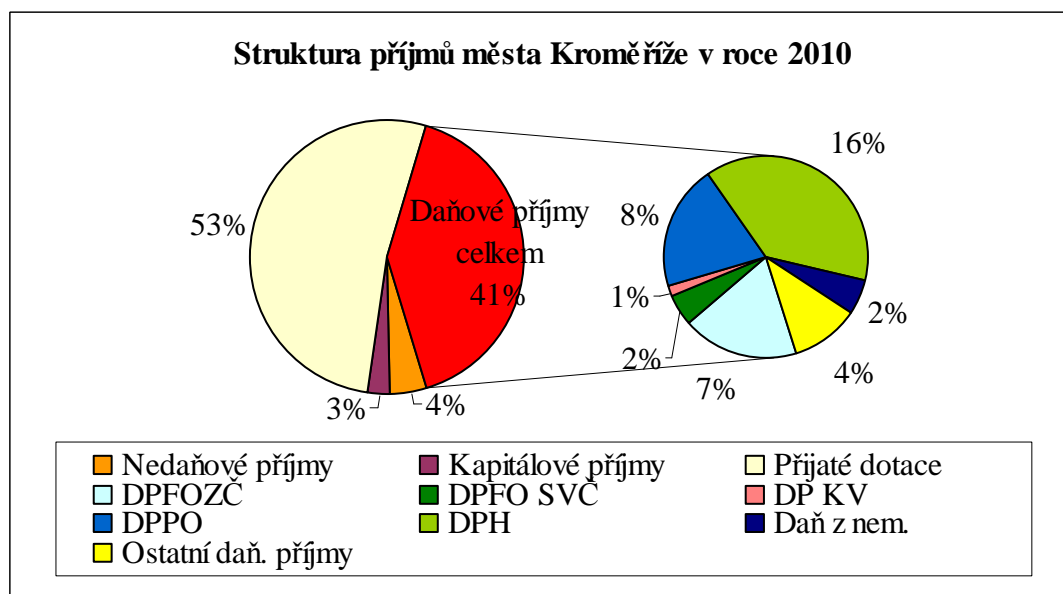

Obr. 25. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2008

Obr. 26. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2009

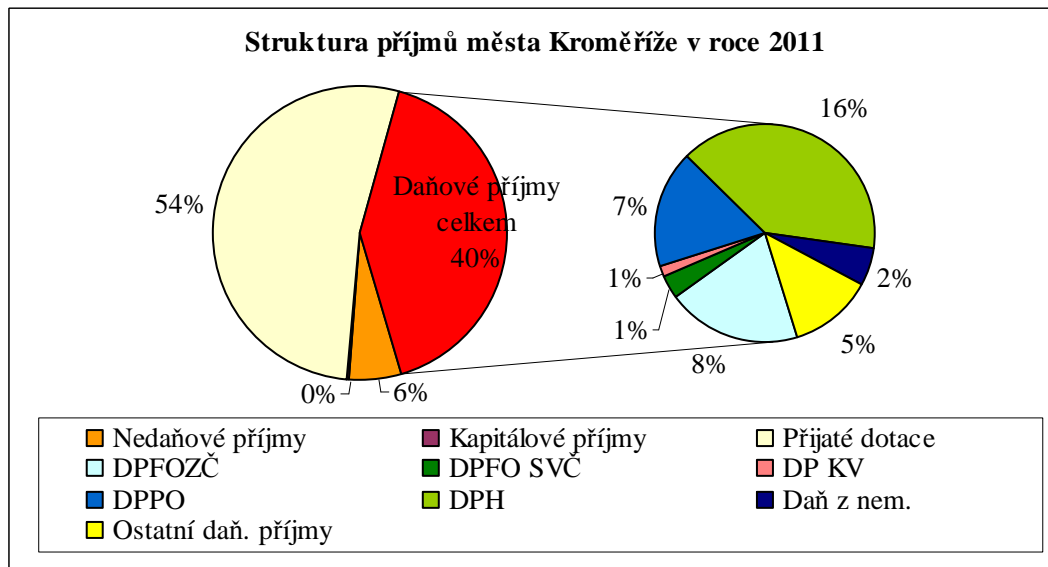
V roce 2009 už můžeme pozorovat změnu poměru Přijatých dotací a Daňových příjmů, kdy dotace už jsou polovinou příjmů města ve výši 342 mil. Kč. Daňové příjmy poklesly na částku 281 mil. Kč. I přesto, že tyto příjmy jsou v nižší částce, poměrové rozdělení zůstává stejné.

Obr. 27. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2010

Poměr mezi Daňovými příjmy a Přijatými dotacemi zůstal v roce 2011 stejný jako v předcházejícím roce, změna naopak nastala u Kapitálových příjmů, kdy byly nejnižší za celé sledované období a to 1,5 mil. Kč. Naopak v roce 2010 tyto příjmy činily 20 mil. Kč.

Tato částka byla získána prodejem pozemků. Opět u rozdělení celkových Daňových příjmů je poměr jednotlivých položek stejný.

Obr. 28. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2011

Pokud si uvědomíme, že celkový objem příjmů města je přibližně 700 mil. Kč, je patrné z následující tabulky, že položka Přijaté dotace tvoří poměrnou část příjmů.

Co se týká položky mezinárodní dotace, jedná se o přeshraniční spolupráci s městem Ružomberok (Slovenská republika). Krátká vzdálenost mezi městy není tím, co je spojuje, ale společným tématem je fakt, že obě města mají zapsány památky v UNESCO. V této souvislosti také byla zpracována i strategie cestovního ruchu na podporu využití památek v daných městech.

Opět v jednotlivých letech zmíním jen nejvýznamnější akce za sledované období. Město Kroměříž má 29 tis. obyvatel, proto i akce většího rázu jsou nákladnější nejen na finanční prostředky, ale i na čas. Dotace na jednotlivé akce tedy rozdělím podle položek a ne podle let.

Samozřejmě nejvyšší neinvestiční dotací z centrální úrovně se týká transferů sociálních dávek, které tvoří více než dvě třetiny této položky.

Město Kroměříž získalo v letech 2007 – 2009 z centrální úrovně investiční dotaci na výstavbu nového Domu seniorů. V roce 2008 to byla dotace ve výši 35,6 mil. Kč a v roce 2009 ve výši 16,5 mil. Kč. Další významnou akcí bylo vybudování nové cyklostezky

Kroměříž – Kvasice. I tentokrát byla investiční dotace, nyní z regionálních rad, rozdělena do více let - konkrétně rok 2008 (dotace ve výši 2 mil. Kč), rok 2009 (dotace činila 11 mil. Kč) a rok 2010 (dotace činila 9,8 mil. Kč).

Významnou akcí pro město Kroměříž byla také regenerace Hanáckého náměstí, kdy dotace byla z územní úrovně čerpána v letech 2009 (dotace činila 9,1 mil. Kč) a 2010 (dotace byla ve výši 14,7 mil. Kč). Hanácké náměstí vzniklo v místech bývalých vojenských kasáren, proto bylo na místě provést regeneraci těchto prostor. Vznikly tak nejen budovy pro soukromé bydlení, ale i pro využití podnikatelských účelů.

V roce 2010 se uskutečnila rekonstrukce chodníků a také Bezručova parku v celkové výši dotace 14,6 mil. Kč. Další akcí v daném roce byla rekonstrukce hřiště ZŠ Sýpky, kdy dotace činila 2,5 mil. Kč a na vybudování kamerového systému byla využita dotace ve výši 1,3 mil. Kč.

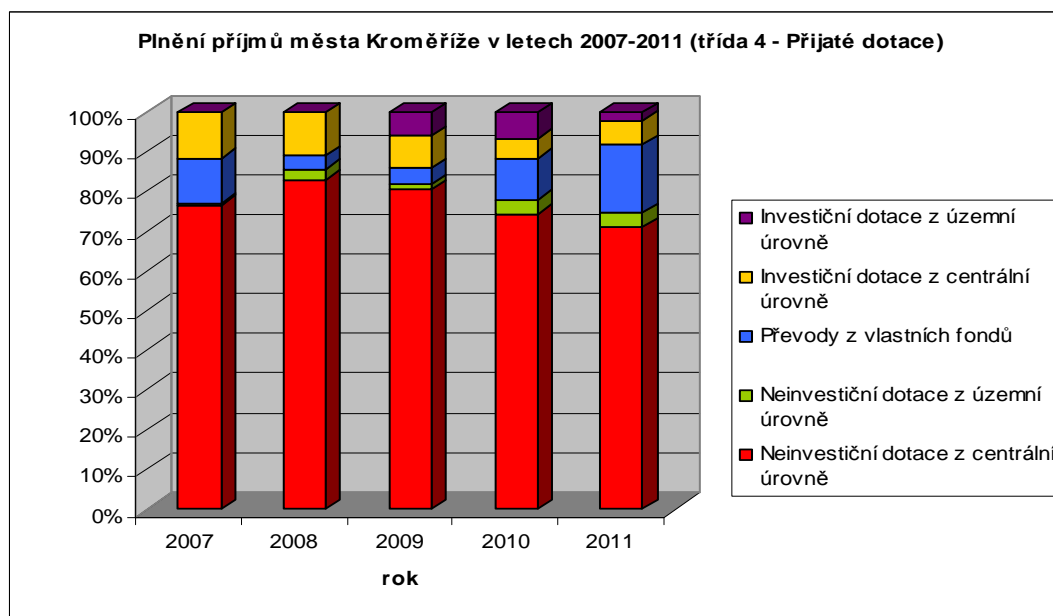
V roce 2011 byly získány investiční dotace z centrální úrovně ve výši 21,2 mil. Kč na revitalizaci areálu Oskol, další investiční dotace byly drobnějšího charakteru.

Tab. 12. Plnění přijatých dotací; období 2007 - 2011

Plnění v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011
Třída 4 - přijaté dotace	340 614	353 477	341 707	377 735	370 133
Neinvestiční dotace z centrální úrovně	254 055	293 061	274 920	280 697	259 314
Neinvestiční dotace z územní úrovně	1 066	9 663	4 644	13 322	13 664
Převody z vlastních fondů	37 627	11 983	13 730	39 717	62 723
Investiční dotace z centrální úrovně	38 227	38 263	27 809	18 692	22 033
Investiční dotace z územní úrovně	40	504	20 104	24 734	7 759
415 - mezinárodní	0	0	0	571	1 884

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Obrázek číslo 29 je jen grafickým znázorněním poměrů dotací z jednotlivých úrovní.

Obr. 29. Plnění příjmů města Kroměříže; období 2007-2011 (Přijaté dotace)

Zdroj: vlastní zpracování

Město Kroměříž má příjmy přibližně sedminásobně vyšší než město Hulín. Oproti Hulínu, kdy poměr daňových příjmů k celkovým převyšuje ve sledovaném období vždy hodnotu 54 % a dosahuje až 62 %, město Kroměříž ve sledovaném období ani jednou nepřevýšilo 50 %. Poslední řádek v tabulce vypovídá o skutečnosti, že velká města mají příjmy na 1 občana obecně vyšší, než obce či města s menším počtem obyvatel.

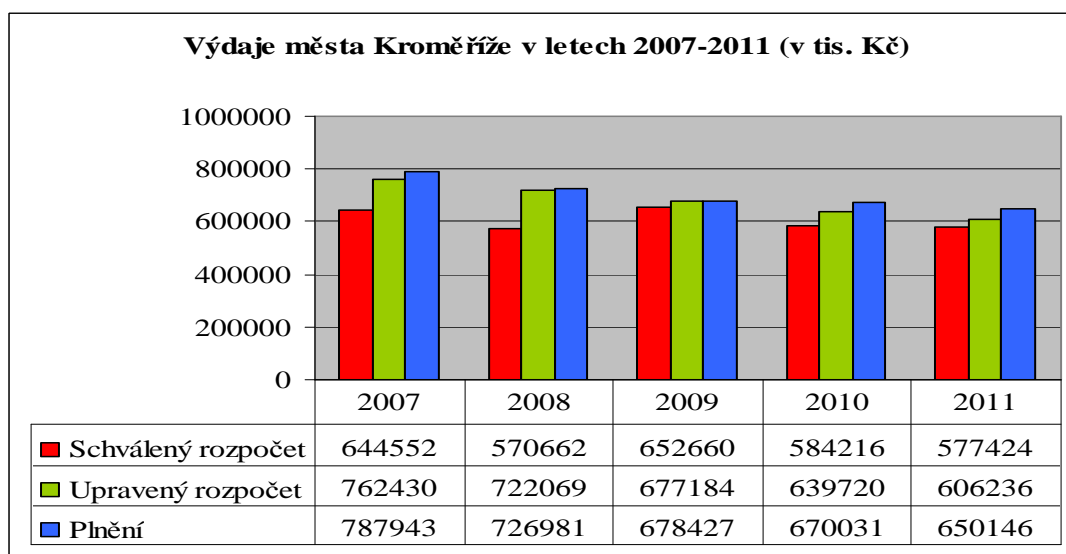
Tab. 13. Souhrnné a jednotkové příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	29 036	29 046	29 027	29 191	28 971
Daňové příjmy (v tis. Kč)	355 948	330 061	280 590	219 446	292 867
Příjmy celkem (v tis. Kč)	769 037	740 844	667 275	718 403	705 612
Podíl daň. příjmů na celkových příjmech	46,28 %	44,55 %	42,05 %	30,54 %	41,50 %
Daňové příjmy na obyvatele	12 259	11 363	9 667	7 518	10 109
Celkové příjmy na obyvatele	26 486	25 506	22 988	24 610	24 356

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.3 Výdaje města

Město Kroměříž je největší obcí ze sledovaných jak co do počtu obyvatel, tak i do působnosti. Proto i výdajová stránka rozpočtu zahrnuje širší spektrum položek, než o kterých účtují obce Hulín a Žalkovice. Rozdíl je v působnosti obcí. Jednou z výrazných výdajových položek jsou sociální dávky obyvatelstvu, kdy město Kroměříž vydalo např. v roce 2011 téměř 200 mil. Kč. Samozřejmě tyto prostředky získalo coby dotace ze Státního rozpočtu.

Obr. 30. Výdaje města Kroměříže; období 2007 – 2011

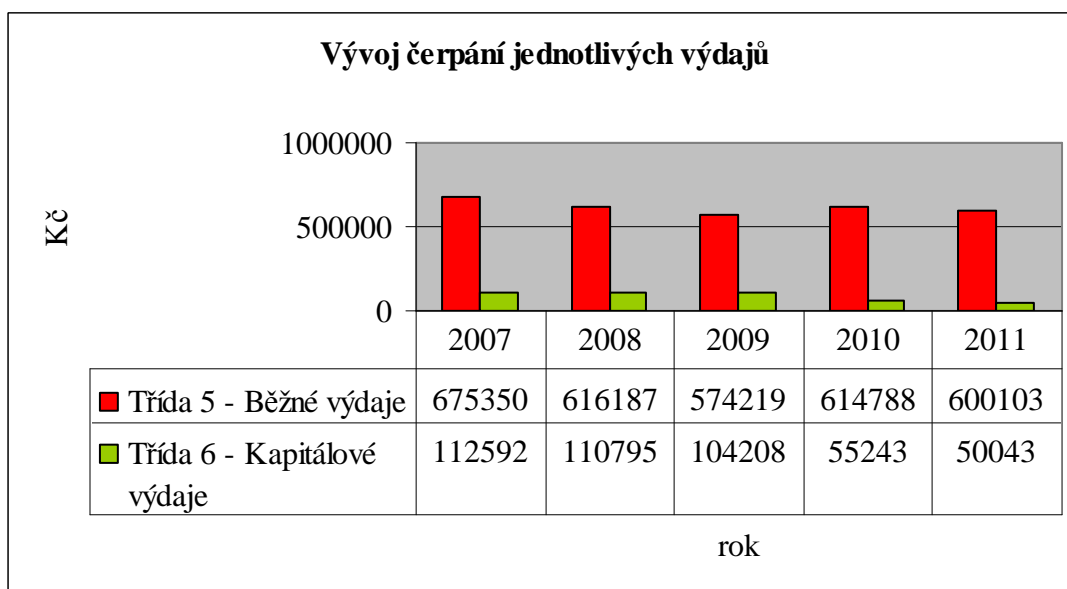
Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Tabulka 14 je výčtem jednotlivých položek výdajů rozpočtu města Kroměříže a také přepočítání celkových výdajů na jednoho obyvatele. V této tabulce také můžeme vidět rozdělení celkových výdajů do dvou položek, kdy běžné výdaje tvoří téměř 2/3 celkových výdajů.

Tab. 14. Výdaje města Kroměříže a přepočítání na 1 obyvatele

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	29 036	29 046	29 027	29 191	28 971
Běžné výdaje (v tis. Kč)	675 350	616 187	574 219	614 788	600 103
Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	112 592	110 795	104 208	55 243	50 043
Výdaje celkem (v tis. Kč)	787 943	726 981	678 427	670 031	650 146
Výdaje na obyvatele	27 136	25 028	23 372	22 953	22 441

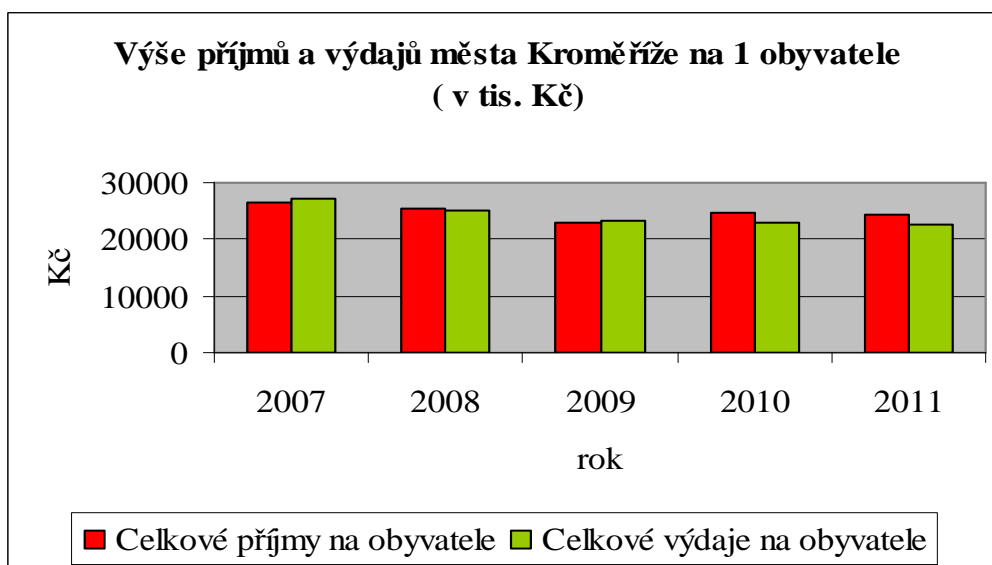
Na dalším grafu můžeme vidět vývoj čerpání jednotlivých výdajů města Kroměříže v letech 2007 – 2011. Opět zde nejsou žádné razantní výkyvy.

Obr. 31. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty města Kroměříže

Pokud přepočteme příjmy a výdaje na jednoho obyvatele, zjistíme, že v roce 2007 a 2009 byly výdaje vyšší než příjmy. Jednalo se o minimální převýšení jak je z grafu patrné.

Obr. 32. Výše příjmů a výdajů města Kroměříže na 1 obyvatele; období 2007-2011

5.3 Souhrn hlavních závěrů

Klady

- + zejména v posledních letech sledovaného období vyrovnané hospodaření,
- + snižování běžných výdajů v důsledku snižování celkových příjmů,
- + rozvíjející se partnerská přeshraniční spolupráce města Kroměříž s městem Ružomberok,
- + od roku 2009 stabilní výše Daňových příjmů,
- + navýšení příjmů položky DPH,
- + navýšení příjmů položky Daň z nemovitosti,
- + široké spektrum projektů na rozvoj města (Dům seniorů, nová cyklostezka, regenerace Hanáckého náměstí, hřiště apod.).

Zápory

- mírný, ale klesající počet obyvatel,
- velká závislost na získaných transferech z různých úrovní,
- velký pokles Kapitálových příjmů,
- pokles Daňových příjmů právnických osob,
- pokles Daňových příjmů fyzických osob ze SVČ,
- nižší podíl celkových Daňových příjmů k podílu přijatých dotací u celkových příjmů města,
- velká finanční náročnost na údržbu majetku města,
- oproti menším městům, obcím široké spektrum položek na výdajové stránce (např. sociální dávky),
- běžné výdaje tvoří téměř dvě třetiny celkových výdajů města.

6 OBEC ŽALKOVICE

Obec Žalkovice se nachází v úrodné Hané severním směrem od města Kroměříž a východně od Chropyně. Obec se rozkládá na levém břehu řeky Moštnky, na rozloze 682 ha. Jedná se o nejmenší obec ze sledovaných obcí.

O nejstarší historii obce svědčí četné archeologické vykopávky. Území bylo osídleno již v době bronzové. Původně Žalkovice patřily k hradu v Přerově, poté byly v roce 1221 darovány velehradskému klášteru. Posledními majiteli byli olomoučtí biskupové, ti obec vlastnili do roku 1848.

Nejvýznamnější historickou památkou obce je určitě kostel sv. Mikuláše, o kterém vypoovídají písemné doklady ze 13. století. (Maliňák)

6.1 Organizace, působnost a vybavenost

6.1.1 Organizační struktura obce

Žalkovice jsou obcí I. typu, tedy základní. Obec má zastupitelstvo o počtu 15 členů. Rada obce je v Žalkovicích tvořena starostou, místostarostou a dalšími třemi radními. I v této obci je zřízen Finanční a Kontrolní výbor.

Obecní úřad Žalkovice z organizačního hlediska tvoří pouze starosta a účetní, nemá odbory.

6.1.2 Organizace zřizované a zakládané obcí

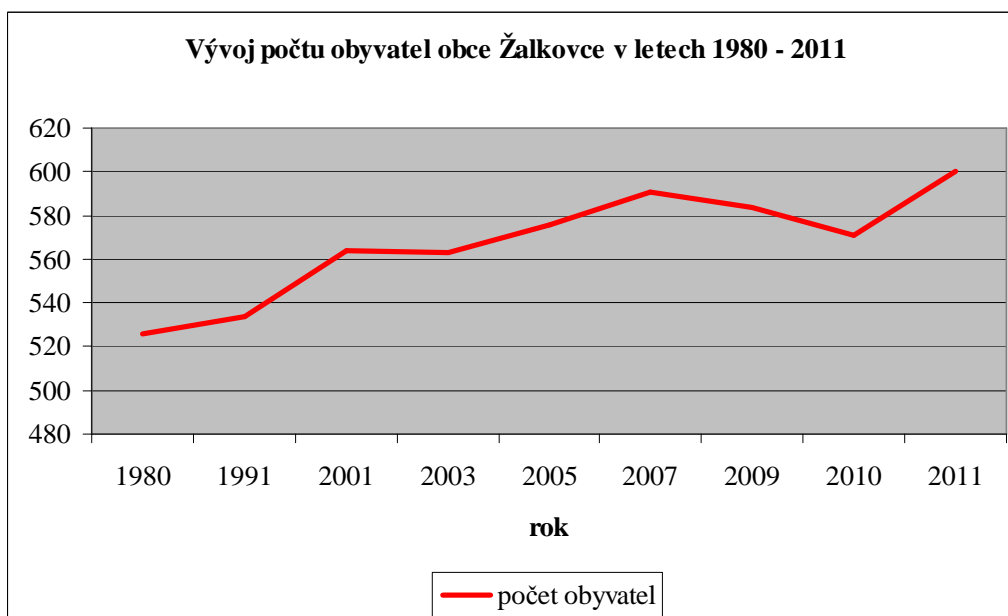
Jedinou příspěvkovou organizací, jež je zřizovatelem obec je subjekt Mateřská a Základní škola a to pouze 1. stupeň. Obě školy sídlí v jedné budově. Další organizace jak příspěvkové, nebo obchodní společnosti zřízené obcí v Žalkovicích nejsou.

6.1.3 Obyvatelstvo obce

Obec Žalkovice nemá žádný správní obvod, sama obec spadá do správního obvodu města Chropyně. Tedy pro agendy Stavebního úřadu a Matriky.

Jako jediná obec ze tří sledovaných má stoupající křivku počtu obyvatel. I v Žalkovicích byla období, kdy počet obyvatel klesal, ale od roku 2010 jde strmě nahoru. Zvýšení počtu obyvatel je dáno přílivem nových občanů, kteří zde kupují domy. Obec měla v plánu vy-

budovat i novou ulici. Chtěla vykoupit pozemky, ale bohužel majitelé pozemků byly rezolutně proti prodeji. Dle informací z obecního úřadu byl zájem o bydlení a přímo i výstavbu nových domů v Žalkovicích daleko vyšší. Bohužel, obec nemá další stavební parcely, což brání dalšímu rozvoji.

Obr. 33. Vývoj počtu obyvatel obce Žalkovce v letech 1980 - 2011

Zdroj: Český statistický úřad

Tab. 15. Vývoj počtu obyvatel obce Žalkovce

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
počet obyvatel	591	586	584	571	600

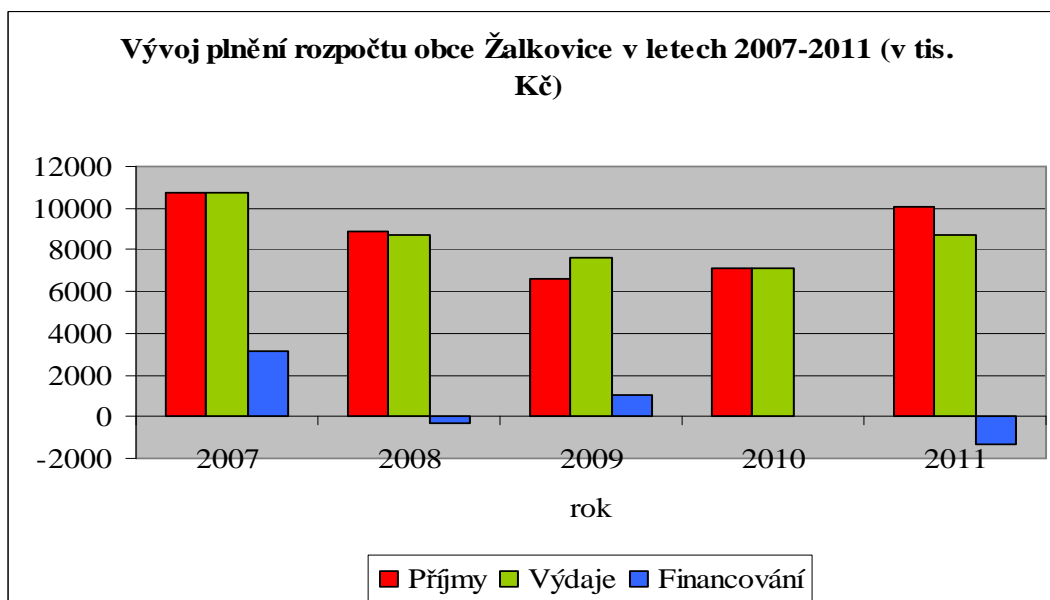
Zdroj: Český statistický úřad

6.2 Analýza rozpočtu obce Žalkovce v letech 2007 - 2011

Zastupitelstvo Žalkovic vždy schvalovalo nižší rozpočet, než jaké bylo skutečné plnění. Při sestavování rozpočtu se počítalo s nižšími příjmy, ty měly vliv na skladbě celkových výdajů. Obec je významně závislá v příjmech na přijatých dotacích, jejich získání však není jisté při schvalování rozpočtu.

6.2.1 Celkový vývoj

Jako u předchozích obcí také u obce Žalkovice můžeme na Obr. 34 pozorovat snížení celkových příjmů v letech 2008 a 2009 a to v souvislosti s hospodářskou krizí.

Obr. 34. Vývoj plnění rozpočtu obce Žalkovice; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

6.2.2 Příjmy obce

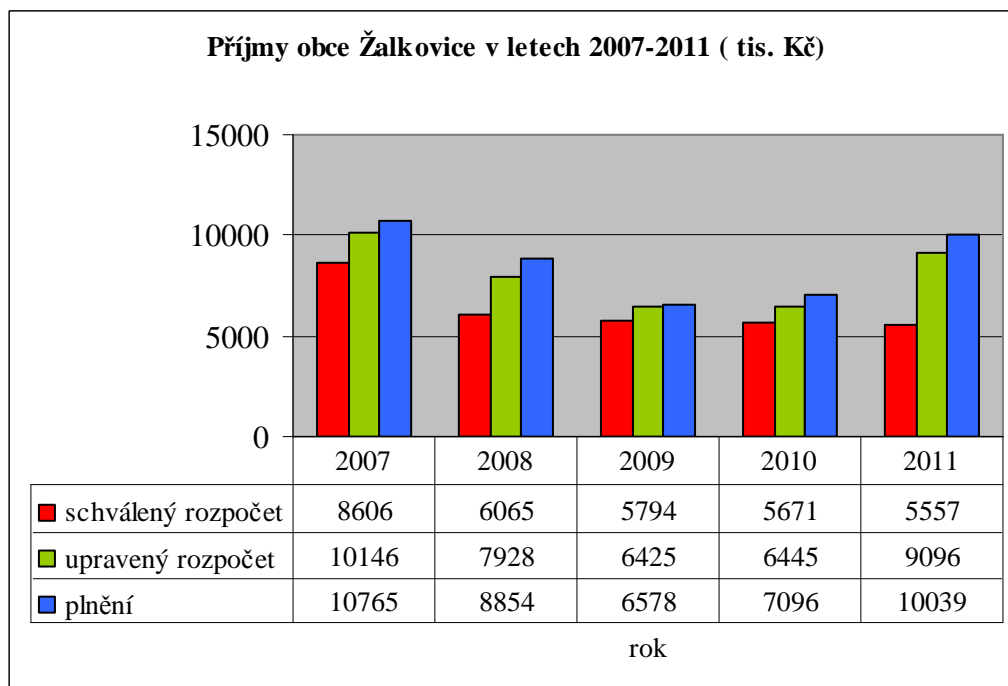
I obec Žalkovice v žádném roce sledovaného období nedodržela schválený ani upravený rozpočet, oba skutečným plněním překročila. Razantní rozdíl mezi schváleným a konečným rozpočtem je v roce 2011, kdy obec obdržela dotace. Tyto získané dotace budou podrobněji popisovat v podkapitole Přijaté dotace.

Tab. 16. Procentuální plnění příjmů – rozpočtu obce Žalkovice

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
% plnění schváleného rozpočtu	125%	146%	113%	125%	181%
% plnění upraveného rozpočtu	106%	111%	102%	110%	110%

Zdroj: vlastní zpracování

Při sestavování rozpočtu, konkrétně příjmů, obec raději vždy počítala s nižšími příjmy, což činí většina obcí. Nejnižší rozdíl (784 tis. Kč) byl v roce 2009, naopak nejvyšší v roce 2011, kdy obec obdržela dotace ve výši 3 609 tis. Kč, což způsobilo navýšení příjmů o 80 %.

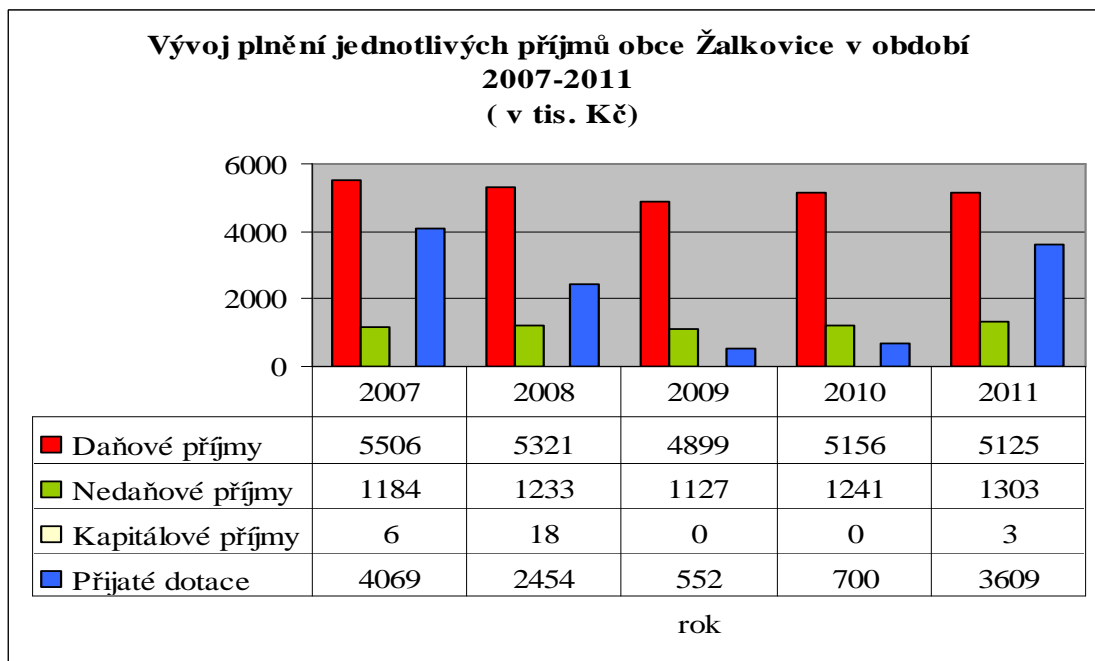
Obr. 35. Příjmy obce Žalkovice; období 2007-2011

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

Za zajímavost stojí fakt, že výše daňových příjmů ve sledovaném období byla relativně konstantní. Až na rok 2009, kdy byl dopad hospodářské krize na straně příjmů, všechny daňové příjmy obce přesahovaly hodnotu 5 mil. Kč. Nejvyšší plnění je u položky Daň z přidané hodnoty, která se pohybovala v rozmezí 1 500 – 1 900 tis. Kč. Významnými položkami jsou také Daň z příjmu právnických osob a Daň z příjmu fyzických osob.

Důležitým příjmem obce jsou nedaňové příjmy, což konkrétně u Žalkovic tvoří výnosy z pronájmu bytů, tělocvičny, či nebytových prostor.

Přijaté dotace pro Žalkovice znamenaly kromě let 2009 a 2010 druhou nejvyšší položku příjmů obce. V roce 2007 obec žádala o tři dotace, všechny byly schváleny. Dotace byly poskytnuty na: bezdrátový rozhlas, projektovou dokumentaci kanalizace a Čistírnu odpadních vod a CzechPOINT – kontaktní místo. V roce 2011 žádala obec o dvě dotace a to na zateplení budovy školy a na vybudování Odpadového centra.

Obr. 36. Vývoj plnění jednotlivých příjmů obce Žalkovice; období 2007-2011

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

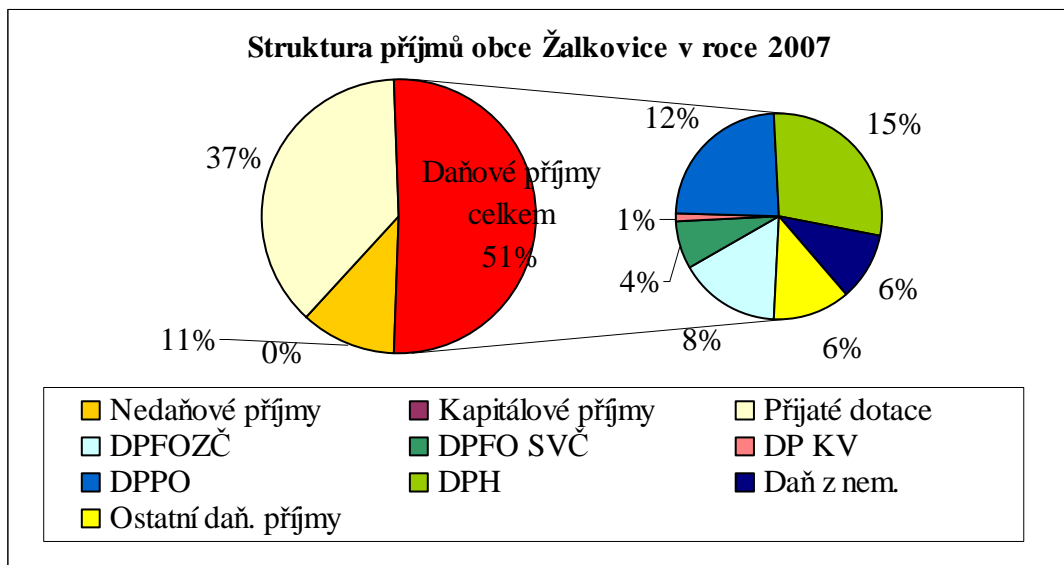
Následující tabulka zobrazuje podíl daňových příjmů ve vztahu k celkovým. Za sledované období jsou v relativně stejné výši první tři položky, tedy DPFO ZČ, DPFO SVČ, DP KV. Stoupající tendence je pouze u položky Daň z nemovitosti, jedná se o neustálý mírný nárůst. Nárůst je patrný i u položky Daň z přidané hodnoty, která měla stoupající tendenci až do roku 2011, kdy je zaznamenán mírný pokles.

Tab. 17 Daňové příjmy obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (v tis. Kč)

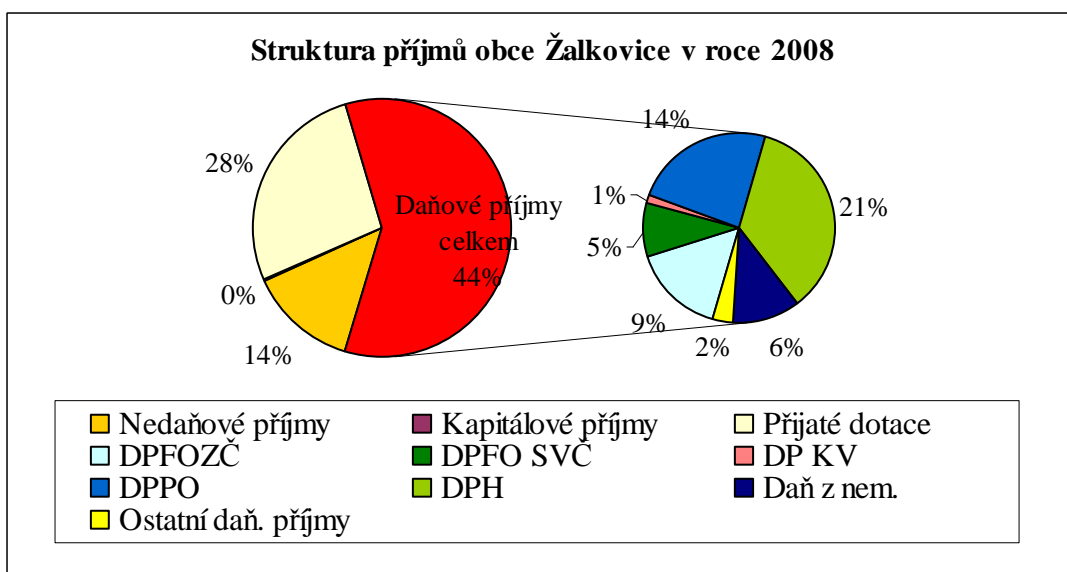
Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
DPFO ZČ	874	829	825	839	867
DPFO SVČ	432	483	285	360	523
DP KV	56	76	73	73	79
DPPO	1 335	1 268	986	994	885
DPH	1 564	1 887	1 839	1 935	1 834
Daň z nemovitosti	594	580	671	741	742
Ostatní daň. příjmy	651	198	220	214	195

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

Jak je zřejmé z Obr. 37 Daňové příjmy tvořily v roce 2007 polovinu celkových příjmů. Druhou nejvyšší položkou celkových příjmů jsou získané transfery. I když jsou Žalkovice malá obec a je každá získaná dotace pro ně velkým přínosem, netvoří dotace ani v jednom roce sledovaného období více než 37 %. Za zajímavost stojí také fakt, že v roce 2007 byly Daňové příjmy právnických osob přibližně ve stejné výši jako Daň z přidané hodnoty. Následující grafy jsou zpracovány na základě interních dokumentů obce Žalkovice.

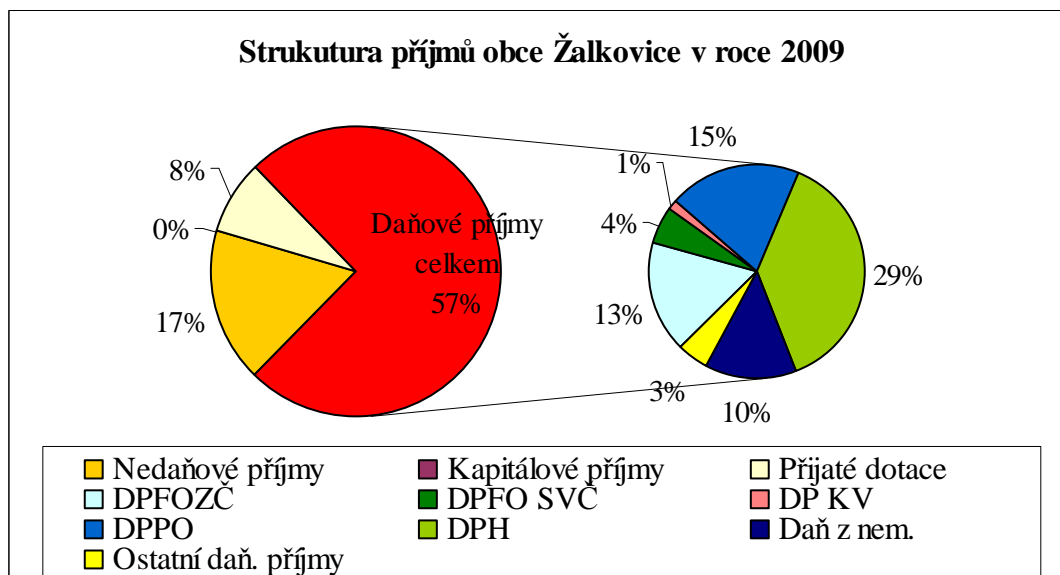

Obr. 37. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2007

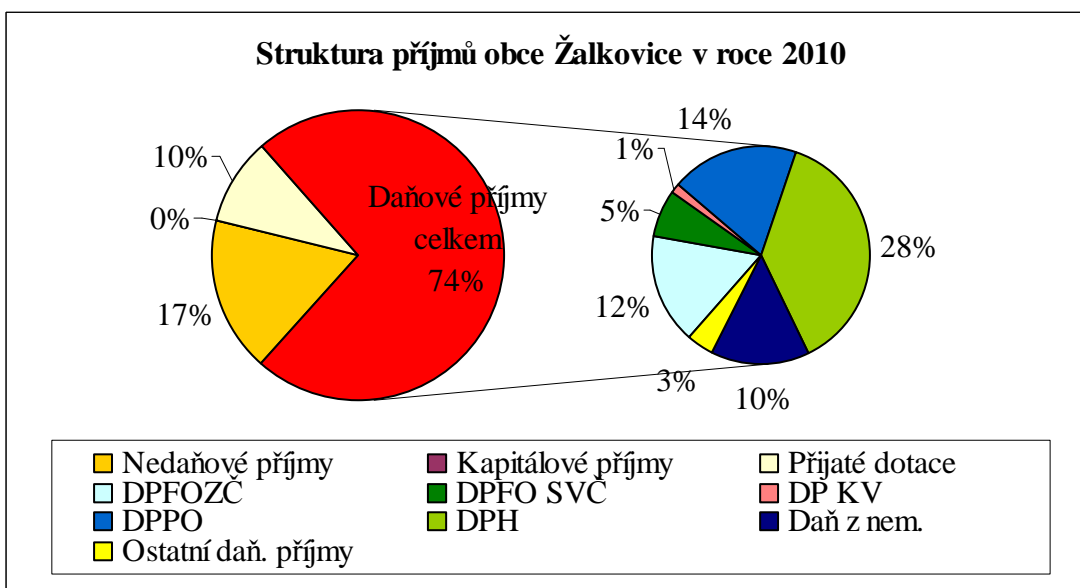
Obr. 38. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2008

V roce 2009 byla výše přijatých transferů nejnižší za sledované období a to ve výši 551 tis. Kč z celkových příjmů 6,6 mil. Kč. V tomto roce také dosáhla nejvyššího poměru k Daňovým příjmům (částka 4,9 mil. Kč) i položka DPH a to 29 % tedy 1,9 mil. Kč. Daňové příjmy právnických osob byly druhou nejvyšší položkou.

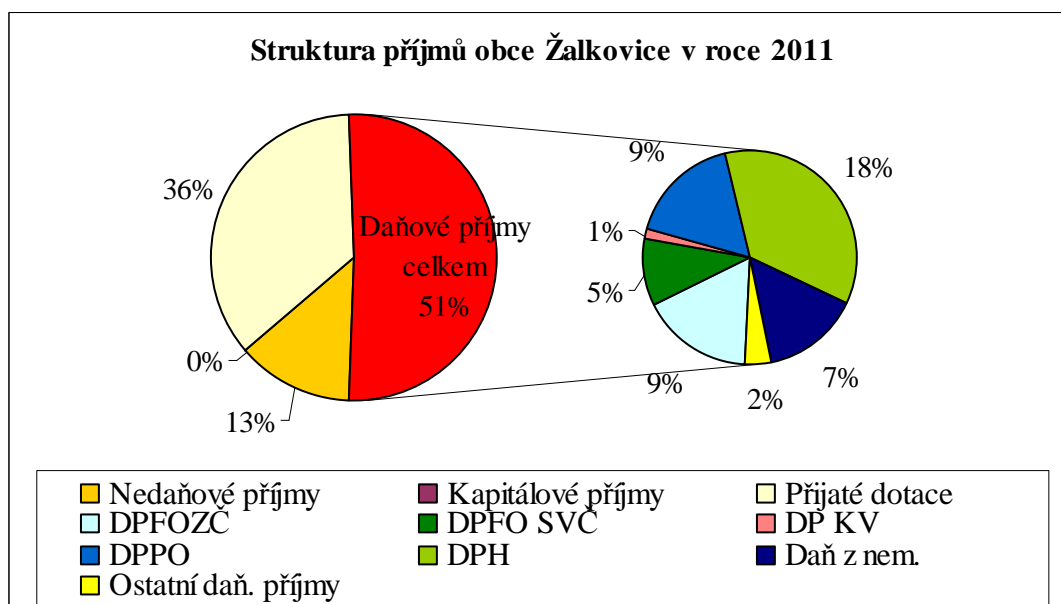
Obr. 39. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2009

Struktura příjmů v roce 2010 a podíly jednotlivých položek k celku, je téměř shodná s předchozím rokem. Pouze položka celkové Daňové příjmy oproti roku 2009, kdy tato položka činila 57 %, tvořila v roce 2010 podíl 74 % k celkovým příjmům.

Obr. 40. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2010

Celkové Daňové příjmy se v roce 2011 snížily i díky mírnému poklesu položky DPH.

Obr. 41. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2011

Jak již bylo zmíněno u Obr. 36 (Vývoj plnění jednotlivých příjmů) obec v roce 2007 měla nejvyšší částku přijatých dotací, co se týká sledovaného období.

Obci byly v roce 2008 schváleny dvě dotace, poskytovatelem dotace byl Zlínský kraj. První dotace byla poskytnuta na výměnu oken a dveří na budově Základní a Mateřské školy. Výše dotace činila 520 tis. Kč. Druhá získaná dotace ve výši 172 tis. Kč byla poskytnuta na zpracování projektové dokumentace na akci Kanalizace a Čistírna odpadních vod (dále jen ČOV) Žalkovice.

V roce 2009 žádala obec o tři dotace. Dvě dotace poskytl Zlínský kraj a byly v celkové výši 338 tis. Kč (229 tis. Kč – bezdrátový rozhlas, 169 tis. Kč – projektová dokumentace Kanalizace a ČOV). Třetí dotaci získala obec z Ministerstva vnitra na realizaci projektu Czech POINT – kontaktní místo a to ve výši 59 tis. Kč. I přesto, že se jedná o rok s nejnižší částkou dotací, mohla obec opět vybudovat velmi důležité věci pro fungování obce.

Pouze v roce 2010 byla obci schválena pouze jedna dotace a to na opravu střechy budovy Základní a Mateřské školy.

Rok 2011 byl na dotace jako v roce 2007 velmi přínosný. Tentokrát obec žádala o dvě dotace, jež byly schváleny. Jedna dotace byla poskytnuta na pokrytí investičních nákladů

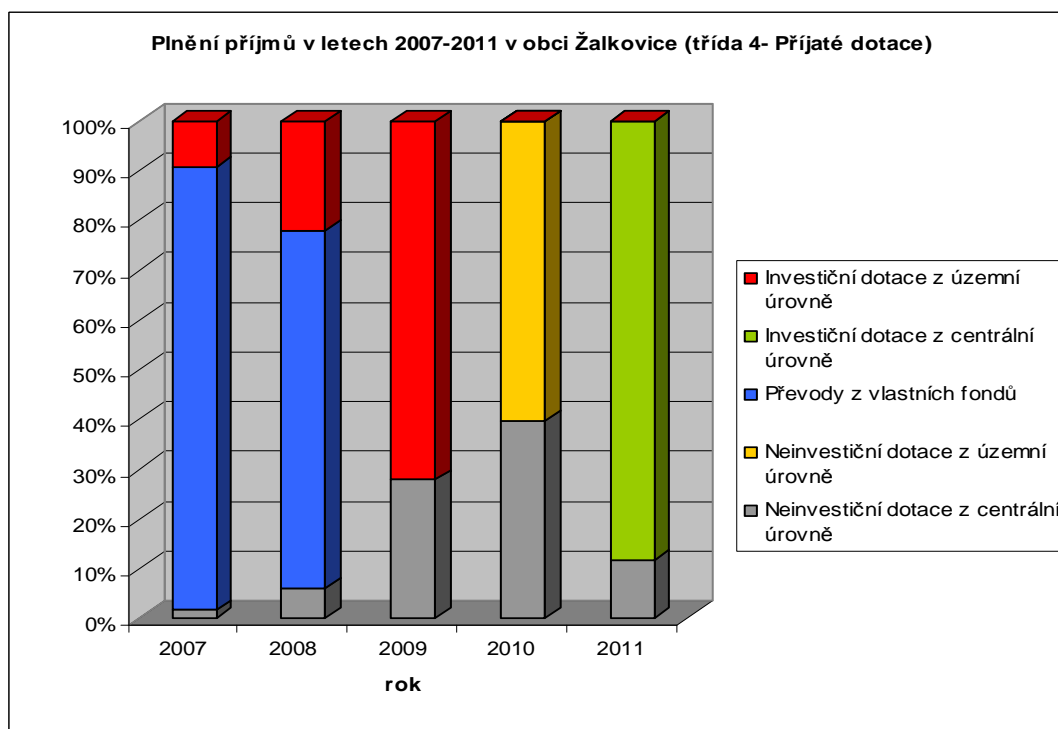
na zateplení budovy školy. Druhá dotace byla poskytnuta na vybudování Odpadového centra ve výši 2 400 tis. Kč.

Tab. 18. Plnění příjmů obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace)

Plnění v tis. Kč	2007	2008	2009	2010	2011
Třída 4 - přijaté dotace	4 069	2 365	552	700	3 609
Neinvestiční dotace z centrální úrovně	67	145	154	278	424
Neinvestiční dotace z územní úrovně	0	0	0	422	0
Převody z vlastních fondů	3 622	1 700	0	0	0
Investiční dotace z centrální úrovně	0	0	0	0	3 185
Investiční dotace z územní úrovně	380	520	398	0	0

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

Na následujícím grafu (Obr. 42) můžeme jasně vidět různorodost přijatých dotací obcí Žalkovice. Dotace z územní úrovně tvoří finanční prostředky od Zlínského kraje. Naopak dotace z centrální úrovně jsou získány jak přímo ze státního rozpočtu, tak i z fondů Ministerstva vnitra, Ministerstva životního prostředí (přerozdělení prostředků z Evropské unie).

Obr. 42. Plnění příjmů obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace)

Zdroj: vlastní zpracování

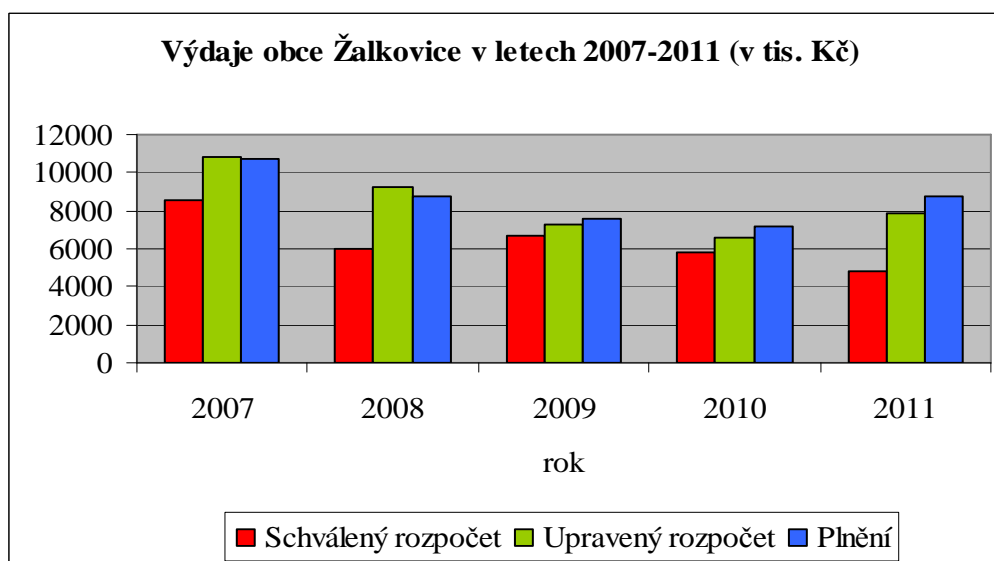
V tabulce č. 19 jsou zobrazeny celkové i jednotkové příjmy obce Žalkovice a podíl daňových příjmů ve vztahu k celkovým. I přesto, že má počet obyvatel v obci mírně stoupající tendenci, daňové příjmy jsou v podstatě ve sledovaném období ve výši kolem 5 mil. Kč. Naopak celkové příjmy se liší a jsou v rozmezí od 6 mil. Kč do 11 mil. Kč. Procentuální podíl daňových příjmů na celkových příjmech je rozlišný v důsledku výše získaných dotací v jednotlivých letech. V letech 2007 a 2011 byly dotace ve výši 4 mil. Kč, což činí necelých 40 % celkových příjmů.

Tab. 19. Souhrnné a jednotkové příjmy obce Žalkovice; období 2007 - 2011

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	591	586	584	571	600
Daňové příjmy (v tis. Kč)	5 506	5 321	4 899	5 156	5 125
Příjmy celkem (v tis. Kč)	10 765	8 851	6 578	7 096	10 040
Podíl daň. příjmů na celkových příjmech	51,14%	60,11%	74,47%	72,66%	51,04%
Daňové příjmy na obyvatele	9 316	9 080	8 389	9 030	8 542
Celkové příjmy na obyvatele	18 215	15 104	11 264	12 427	16 733

Zdroj: vlastní zpracování

6.2.3 Výdaje obce

Obr. 43. Výdaje obce Žalkovice; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

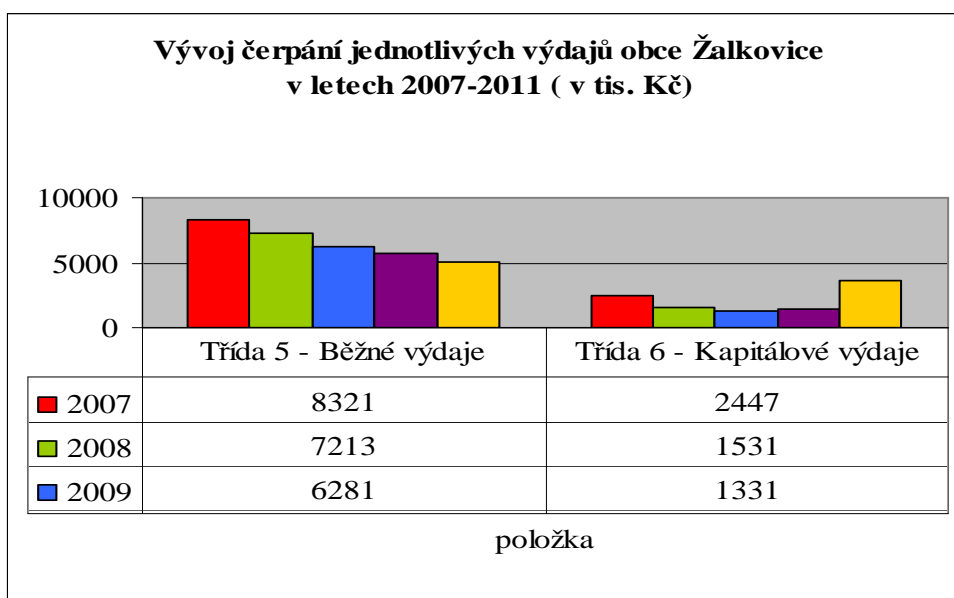
Tabulka (Tab. 20) je výčtem jednotlivých položek výdajů, počtu obyvatel a také přepočtu výdajů na obyvatele. Pouze v roce 2007 výdaje přesahovaly 18 tis. Kč, tato vyšší hodnota výdajů byla z podobných důvodů jako u příjmové stránky rozpočtu v daném roce. Další období 2008 -2011 se výdaje na obyvatele pohybovaly v rozmezí 12 – 15 tis. Kč.

Tab. 20. Výdaje obce Žalkovice a přepočet na obyvatele

Položka/ Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel	591	586	584	571	600
Běžné výdaje (v tis. Kč)	8 321	7 213	6 280	5 685	5 084
Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	2 447	1 531	1 331	1 452	3 646
Výdaje celkem (v tis. Kč)	10 768	8 744	7 611	7 137	8 730
Výdaje na obyvatele	18 220	14 921	13 032	12 499	14 550

Zdroj: vlastní zpracování

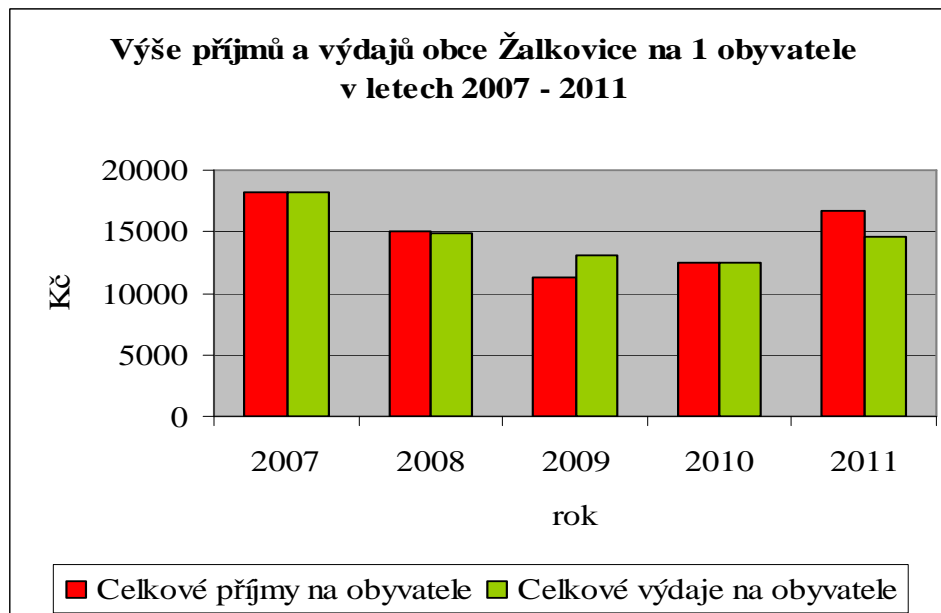
Obrázek (Obr. 44) znázorňuje jak v číslech, tak graficky základní rozdělení výdajů rozpočtu ve struktuře dle druhového třídění rozpočtové skladby. Co se týká podílů jednotlivých druhů výdajů je ve sledovaném období s klesající tendencí. Výjimku tvoří jen kapitálové výdaje v roce 2011, kdy obec uskutečnila zateplení budovy školy.

Obr. 44. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011

Zdroj: interní dokumenty obce Žalkovice

Co se týká srovnání příjmů a výdajů na obyvatele, nejvýraznější rozdíl byl v roce 2009, kdy výdaje převýšily příjmy o téměř 16 %. Naopak výrazné převýšení příjmů oproti výdajům bylo v roce 2011, kdy výdaje dosahovaly pouze 87% z příjmů na jednoho obyvatele.

Obr. 45. Výše příjmů a výdajů obce Žalkovice na 1 obyvatele; období 2007 - 2011

6.3 Souhrn hlavních závěrů

Klady

- + i přesto, že se jedná o malou obec, její úspěšnost v dotacích je opravdu vysoká,
- + velmi schopný starosta obce, který dokáže bez úřednického aparátu zajistit dotace a dobré hospodaření obce,
- + žádná zadluženost obce z minulosti,
- + snaha a chuť rozvíjet obec i navzdory malému počtu obyvatel (zateplení budovy Základní školy, bezdrátový rozhlas, Odpadové centrum),
- + zapojení se občanů do dění a rozvoje obce,
- + přijaté dotace vždy navýší schválený rozpočet,
- + i u malé obce jako jsou Žalkovice významná výše finančních prostředků u položek Daň z příjmů právnických osob a Daň z příjmů fyzických osob,

- + vysoký podíl i u položky Nedaňové příjmy,
- + mírný nárůst příjmů Daně z nemovitostí a také položky Daň z přidané hodnoty,
- + snižování běžných výdajů obce.

Zápory

- zastavení výstavby rodinných domů z důvodu chybějících stavebních parcel,
- malá vybavenost obce (chybějící drobní živnostníci, např. praktický lékař),
- relativně konstantní Daňové příjmy,
- minimální Kapitálové příjmy.

7 ZHODNOCENÍ FINANČNÍHO HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ

Než provedu zhodnocení hospodaření jednotlivých obcí, je důležité zmínit jaký typ jsou tyto obce.

Kroměříž je obcí III. typu, tedy má ve správě Stavební úřad, Matriku.

Hulín je obcí II. typu, tedy má ve správě Stavební úřad a Matriku.

Žalkovice jsou obcí I. typu, což je základní, tedy nemá žádnou správu.

V Kroměříži je dále Finanční úřad, agenda řidičských průkazů, občanských průkazů a cestovních pasů, Živnostenský úřad, Dávky a sociální služby.

7.1 Srovnání příjmů a výdajů vybraných obcí

Na srovnávací tabulce příjmů můžeme sledovat celkové příjmy jednotlivých obcí za sledované období. Jen připomenu, že město Hulín má přibližně 7 tis. obyvatel, Kroměříž necelých 30 tis. a obec Žalkovice kolem 600 obyvatel. Počet obyvatel je možné odvodit podle celkových příjmů, ale jak je z následující tabulky možné pozorovat u přepočtu příjmů na jednoho obyvatele už tomu tak není.

Například je zajímavý rok 2007, kdy obec Žalkovice má přibližně stejné příjmy na obyvatele jako město Hulín. Je to dáno tím, že obec Žalkovice v tom roce získala více dotací. Také rok 2011 je zajímavý, tentokrát obec Žalkovice má dokonce více příjmů na obyvatele než město Hulín. Opět je to dáno získáním více dotací, které výrazně navýšily rozpočet Žalkovic. Za pozornost také stojí fakt, že město Kroměříž má jen o pár tisíc Kč více na obyvatele, než další dvě sledované obce a přitom má o 20 tis. více obyvatel než např. Hulín. Díky možnosti získání dotací u příjmů obcí tedy neplatí přímá úměra ve vztahu k počtu obyvatel.

Tab. 21. Srovnání příjmů jednotlivých obcí s přepočtem na 1 obyvatele

	Příjmy celkem (v tis. Kč)			Celkové příjmy na obyvatele (Kč)		
	Hulín	Kroměříž	Žalkovice	Hulín	Kroměříž	Žalkovice
2007	132 566	769 037	10 765	18 135	26 486	18 215
2008	136 477	740 844	8 851	18 755	25 506	15 104
2009	100 639	667 275	6 578	13 916	22 988	11 264
2010	114 362	718 403	7 096	15 892	24 610	12 427
2011	103 149	705 612	10 040	14 428	24 356	16 733

Zdroj: vlastní zpracování

I v tabulce 22 údaje na jednoho obyvatele ukazují nejvyšší částku u města Kroměříž. Ve výdajové částce je důležité i zmínit investiční aktivity jednotlivých obcí. Co se týká Hulína, své investice a získané dotace zaměřil především na revitalizaci sídlišť. Kroměříž má širší záběr realizací. Např. vybudování cyklostezky, nová stavba Domu s pečovatelskou službou, nebo revitalizace hřišť u Základních škol. V Žalkovicích, i když jsou malá obec, také ve sledovaném období měly různorodé investice či získané dotace. Např. dotace na výměnu oken a dveří budovy Základní školy, bezdrátový rozhlas, vybudování Odpadového centra. Proto u Žalkovic můžeme pozorovat jednotlivé meziroční diference, které způsobuje vliv získaných či nezískaných dotací. U dalších dvou obcí je patrný permanentní pokles výdajů.

Tab. 22. Srovnání výdajů jednotlivých obcí s přepočtem na 1 obyvatele

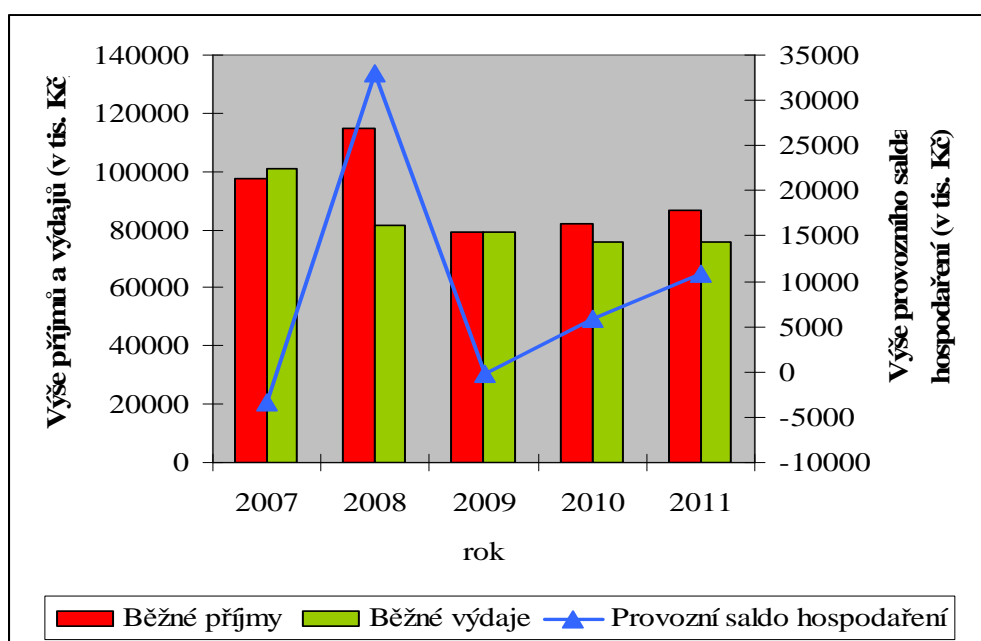
	Výdaje celkem (v tis. Kč)			Výdaje na obyvatele (Kč)		
	Hulín	Kroměříž	Žalkovice	Hulín	Kroměříž	Žalkovice
2007	149 383	787 943	10 768	20 436	27 137	18 220
2008	115 826	726 981	8 744	15 917	25 029	14 922
2009	114 214	678 427	7 611	15 973	23 373	13 033
2010	107 534	670 031	7 137	14 944	22 953	12 499
2011	96 569	650 146	8 730	13 508	22 441	14 550

Zdroj: vlastní zpracování

7.2 Ukazatel provozního salda hospodaření

Další položka, kterou je možné porovnat, je ukazatel provozního salda hospodaření. Jedná se o rozdíl mezi běžnými, tedy provozními příjmy a běžnými (provozními) výdaji. Co se týká běžných příjmů jsou to všechny příjmy, kromě kapitálových příjmů a investičních dotací. Do běžných výdajů jsou zahrnuty výdaje na běžný provoz a také na údržbu města.

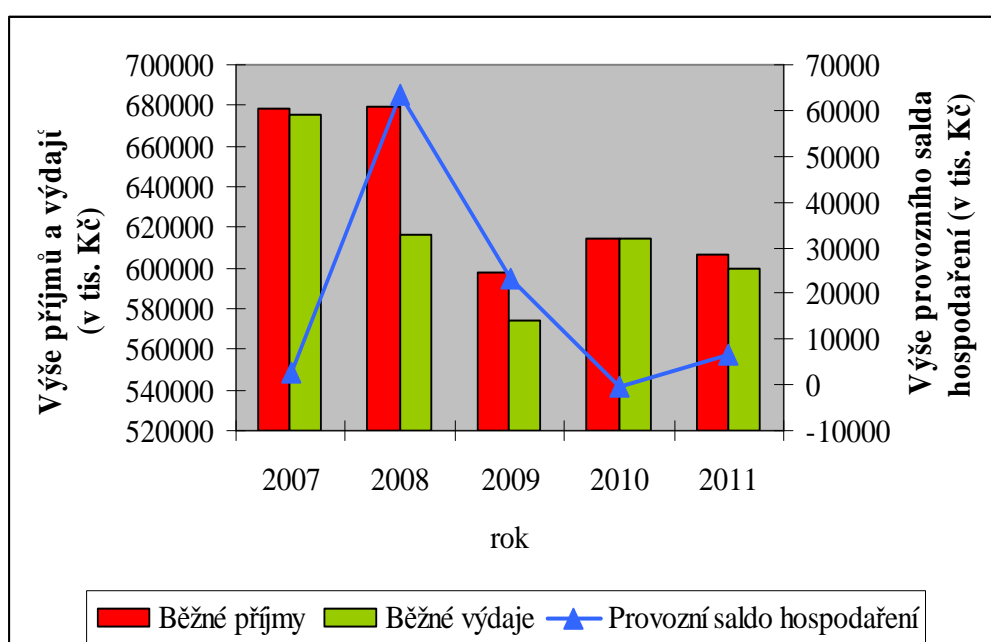
Na Obr. 46 můžeme sledovat velký výkyv u let 2007 a 2008. Na obě léta měla vliv kauza firma Pila Rajnochovice, kdy v roce 2007 město zaplatilo závazek 43 mil. Kč (navýšení základního kapitálu této firmy), jež bylo město vlastníkem. Tato velká částka měla vliv na provozní náklady města. Naopak rok 2008 byl dalším extrémem, což bylo způsobeno nárazovým příjmem města ve formě půjčených prostředků. Propad v dalším roce způsobilo nešpatné hospodaření města, ale vliv hospodářské krize městu snížilo příjmy. Opět nebylo možné vlastními příjmy splácet dluhy. Poslední dva roky sledovaného období se provozní saldo dostalo do plusových položek. Sice ještě situace v roce 2010 nebyla optimální, je však možné vidět postupné zlepšování.

Obr. 46. Výše běžných příjmů a výdajů rozpočtu města Hulína vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011

Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafického znázornění provozního salda se může zdát, že město Kroměříž mělo stejné problémy jako město Hulín. U Kroměříže byly však jiné důvody vývoje. Všechny roky ve sledovaném období kromě roku 2010 jsou u provozního salda v kladných číslech. V letech 2007 a 2008 byly příjmy přibližně ve stejné výši. Naopak běžné výdaje byly od roku 2008 razantně sníženy, pohybují se ve výši 600 mil. Kč. Mírný pokles byl ještě v roce 2009, kdy dosáhly běžné výdaje hodnoty 574 mil. Kč. Problém u příjmů města Kroměříže činí především pokles celkových Daňových příjmů, konkrétně Daň z příjmů fyzických osob SVČ a také pokles příjmů Daně z příjmů právnických osob. V roce 2011 již městu vzniká prostor ve vlastních příjmech na vytváření rezerv.

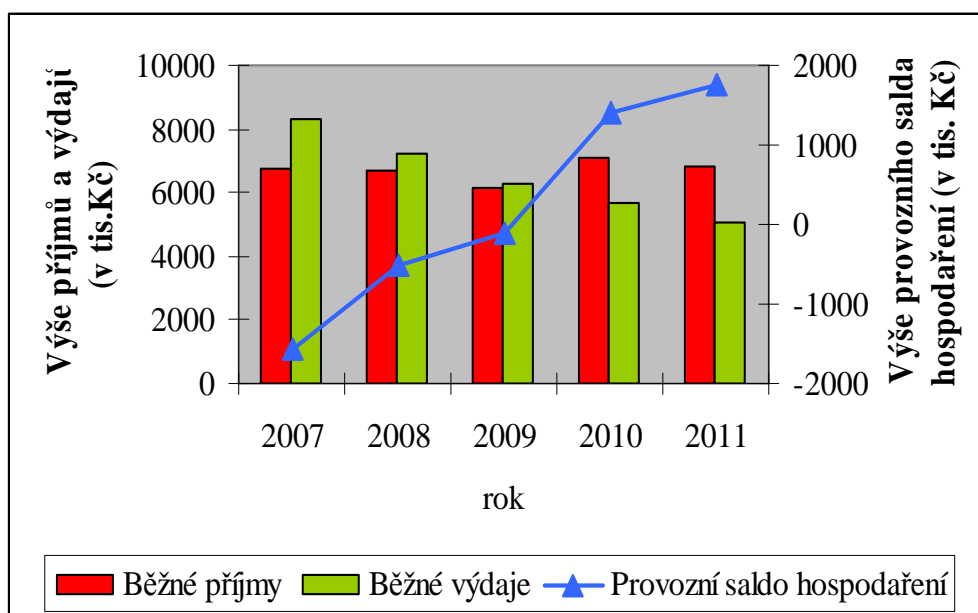

Obr. 47 Výše běžných příjmů a výdajů rozpočtu města Kroměříže vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011

Zdroj: vlastní zpracování

I přesto, že do roku 2009 měly Žalkovice provozní saldo v záporných hodnotách, je jedinou ze sledovaných obcí, kde má provozní saldo stoupající tendenci. Na grafu lze vidět jak se měnily hodnoty Běžných výdajů, které byly v roce 2007 vyšší než běžné příjmy o 1,5 mil. Kč. V roce 2009 běžné výdaje byly vyšší už jen o 101 tis. Kč a v posledním roce sledovaného období tedy v roce 2011 byly běžné příjmy vyšší než běžné výdaje o 1,8 mil. Kč. V roce 2007 byly vyšší běžné výdaje než běžné příjmy, což bylo způsobeno např.

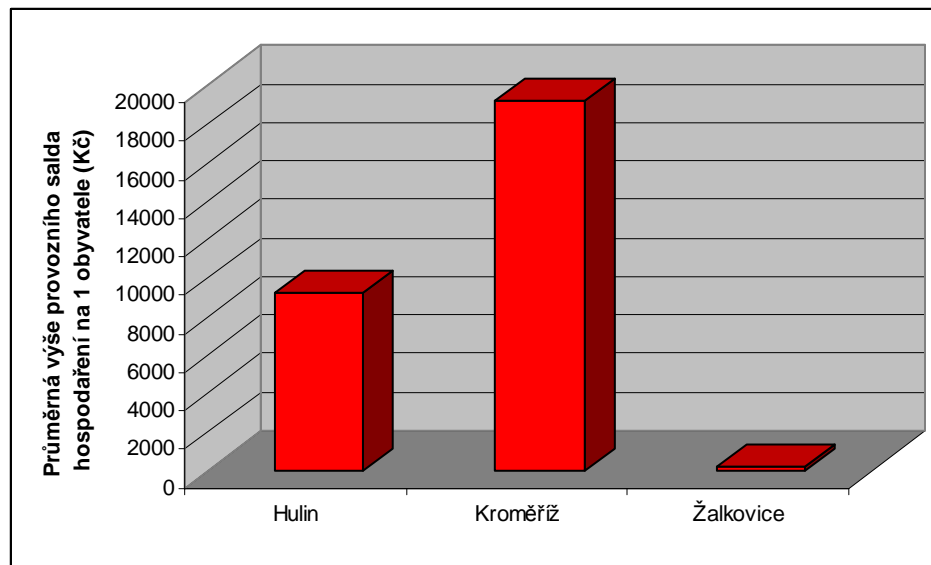
vyšším transferem pro příspěvkovou organizaci Základní škola. Na grafu je patrné, že obec se „naučila“ efektivně hospodařit se svými běžnými prostředky.

Obr. 48. Výše běžných příjmů a běžných výdajů rozpočtu obce Žalkovice vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 49 je srovnáním ukazatele provozního salda hospodaření. Graf je vyjádřením průměrné hodnoty tohoto ukazatele spočteným za jednotlivé roky 2007 až 2011 a pře-počteným na jednoho obyvatele. Můžeme konstatovat přímou úměru mezi počtem obyvatelstva a provozním saldem, tedy čím má obec vyšší počet obyvatel, tím je i vyšší provozní saldo hospodaření.

Obr. 49. Průměrná výše ukazatele provozního salda hospodaření na 1 obyvatele; období 2007-2011

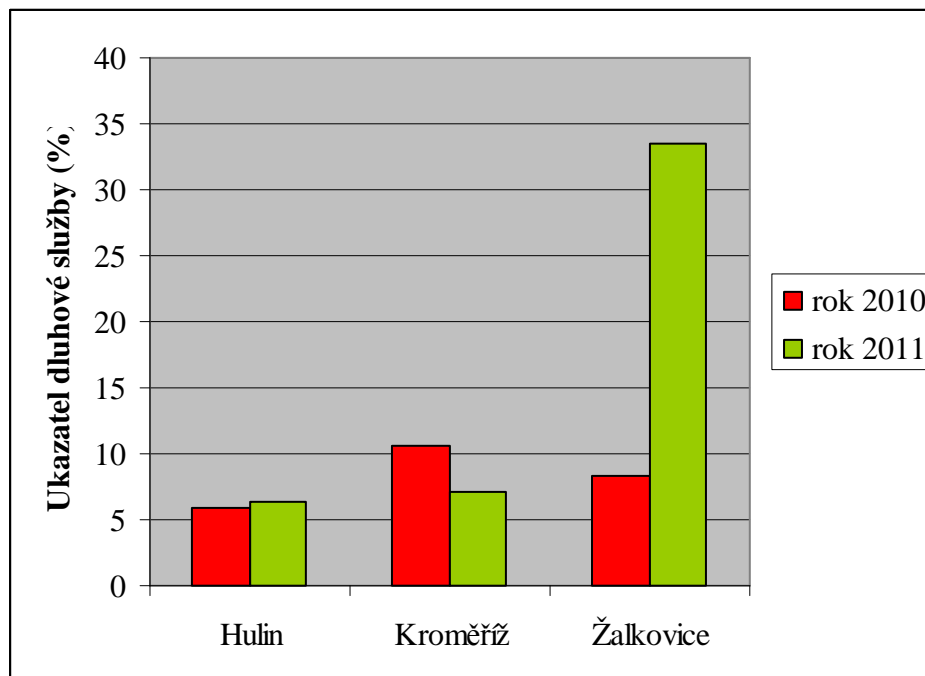
Zdroj: vlastní zpracování

7.3 Ukazatel dluhové služby

Dalším srovnávacím kritériem pro vybrané obce je zadluženost obcí, přesněji **ukazatel dluhové služby**. Od roku 2010 tento ukazatel vypočítává každé obci Ministerstvo financí. V případě, že obec překročí hranici 30 % tohoto ukazatele, Ministerstvo financí vyzve danou obec, aby přijala opatření jež zabezpečí v dalším období nepřekročení této hranice ukazatele dluhové služby. Tento ukazatel je dán podílem dluhové služby (roční náklady na splátky a úroky půjčených prostředků) ku skutečnému objemu dluhové základny (celkové příjmy).

Obr. 50 graficky znázorňuje hodnoty ukazatelů dluhové služby vybraných obcí. Jak je patrné, město Hulín má relativně nízké hodnoty, což bylo v roce 2010 5,96% a v roce 2011 byla hodnota ukazatele 6,41%. Město Kroměříž mělo v roce 2010 hodnotu daného ukazatele ve výši 10,58% a v roce 2011 činil 7,13 %. Jedná se taktéž o relativně nízké hodnoty. Obec Žalkovice dle grafického znázornění je na tom nejhůře. V roce 2010 byl ukazatel dluhové služby ve výši 8,31%, což je nízká hodnota. Rok 2011 už tento ukazatel byl několikanásobně vyšší a to konkrétně 33,45%. Jak jsem byla informována paní účetní obce Žalkovice, jednalo se navýšení z důvodu čerpání úvěru ve výši 2,4 mil. Kč na vybudování Odpadového centra. Tento úvěr byl v dalším roce splacen získanou dotací. Spla-

cení v následujícím roce způsobilo navýšení ukazatele dluhové služby. V současné době obec žádný úvěr nečerpá. Je tedy předpoklad, že ukazatel dluhové služby opět klesne na průměrnou hodnotu.

Obr. 50. Srovnání vybraných obcí k hodnotě ukazatele dluhové služby; období 2010-2011

Zdroj: vlastní zpracování

7.4 Čerpání dotací z EU

Dalším prvkem, který vybrané obce spojuje, je skutečnost, že všechny obce využívají čerpání dotací z Evropské unie. U všech obcí je úspěšnost získání dotace velmi vysoká, což značí o kvalitní přípravě nejen žádostí, ale i projektů samotných.

Město **Hulín** využilo prostředků z Evropské unie ke všem větším projektům. Ať už se to týkalo zateplení budov příspěvkových organizací, či revitalizace sídlišť. Město získalo dotace z Fondu soudržnosti, dále z Evropského fondu pro regionální rozvoj a také s ROP Střední Morava.

Město **Kroměříž** jak již víme z rozboru příjmů je velmi závislé na dotacích. I Kroměříž čerpá finanční prostředky z operačních programů Evropské unie, konkrétně z Integrovaného operačního programu na revitalizaci sídlišť (sídlíště Oskol a oprava chodníků v oko-

lí) a také na revitalizaci Bezručova parku. Další získaná dotace byla z ROP Střední Morava na revitalizaci Hanáckého náměstí a na rekonstrukci kina Nadsklepi.

Obec **Žalkovice** je sice obcí s 600 obyvateli, ale i tak malá obec je velmi úspěšná v získávání dotací z Evropské unie. Na zateplení budovy Základní školy získala dotaci ze Státního fondu životního prostředí (SFŽP), ale i z Operačního programu Životního prostředí (OPŽP) z EU. Na vybudování Odpadového centra byly dotace ze stejných zdrojů, tedy ze SFŽP a z OPŽP.

Všechny obce také využívají i dotace jak z centrální, tak i územní úrovně. Bez dotací by se např. tak malá obec jako jsou Žalkovice obtížně pouštěla do velkých projektů jako je vybudování Odpadového centra či chystaný projekt oprava kanalizace.

8 NÁVRH NA ZLEPŠENÍ

Hospodaření obce je omezeno zákony, dále politikou obce (volným orgánem), tedy zastupitelstvem. Občas vzniká rozpor mezi ekonomy úřadu, kde je snaha minimalizovat schodek hospodaření. Snahou zastupitelstva je spokojenost a investice v dané obci ke spokojenosti obyvatel. **Cílem každé obce by měl být rozvoj a kvalitní infrastruktura.** Pokud však obec nemá dostatek finančních prostředků, nemůže pracovat na rozvoji a zvyšování celkové úrovně obce.

Pokud se na financování a hospodaření obce podíváme z pohledu zástupců obecních samospráv, vidíme preferování posílení vlastních daňových pravomocí, tedy rozšíření fiskální autonomie.

Naopak z pohledu představitelů ústřední moci je zde snaha o zachování centralizace rozhodování o daňových příjmech a také i jejich rozdělování.

8.1 Obecné návrhy na zlepšení

Je **důležité stanovení priorit** a jaké projekty jsou pro rozvoj obce důležité. Obec by měla mít zpracován **strategický plán rozvoje obce**, což je jakýsi plán investičních aktivit obce. Jedná se o systémové plánování rozvoje obce v dlouhodobém časovém horizontu. Z hlediska strategického plánování by bylo vhodné **zohlednit také ukazatel provozního přebytku a také výdajů dluhové služby** předchozích období. Čím vyšší bude provozní přebytek obce, tím se obec může odvážit realizovat významnější investiční akce. Je důležité si vytvořit dobrou pozici z hlediska finančního pro případné splátky externí půjčky.

Ukazatel provozního přebytku samozřejmě ovlivňují mimo jiné i provozní výdaje, proto je vhodné z dlouhodobého hlediska tyto výdaje optimalizovat. Tak obec získá ještě větší prostor a možnosti pro potenciální kapitálové výdaje a rozvoj města.

Velmi důležité je **zaměřit se na ty projekty, které v budoucnu výrazně nezatíží rozpočet obce**. Není důležité vyčerpat všechny možné dotace, ale je důležité, aby obce přemýšlely, zda jsou vypsané žádosti pro danou obec efektivní a účelné.

Přestože jsou obce závislé na dotacích na investiční projekty, je také důležité zmínit skutečnost, že nebyt těchto získaných dotací, některé obce by měly daleko větší propad celkových příjmů, kdy vlivem hospodářské krize byl razantní pokles daňových příjmů.

Malé obce i města nemají dostatek finančních prostředků na spolufinancování a realizaci především větších projektů. Proto by měla být přijata **nová právní úprava ve vztahu k možnostem obcí čerpat finanční prostředky z fondů EU**. Pokud obce nebudou mít podporu v legislativě, může to obce zadlužit a tím opět snížit možnost úspěchu čerpání dotací z EU. Přijetí nové právní úpravy musí být však pro všechny přijatelné.

Vývoj finančního hospodaření obcí mimo jiné závisí i na **nové právní úpravě zákona o rozpočtovém určení daní**. Vliv má i **vývoj celostátně vybíraných sdílených daňových příjmů**.

Přestože zástupci měst a obcí argumentují nemožností předvídat vývoj příjmů, je pro hospodaření velmi důležité **stanovení rozpočtového výhledu**. Je potřeba si uvědomit fakt, že i schválený rozpočet není shodný s rozpočtem na konci daného roku, také se vyvíjí. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem při sestavování rozpočtu, je jakýmsi vodítkem pro zvolení vhodných a potřebných investic pro obec. Investice je nutné zvolit vhodně i z důvodu „ufinancování“ a také proto, aby je obec zvládla i kapacitně, tedy personálně, technicky a organizačně. Proto je velmi důležité, co se týká ekonomické oblasti, důsledněji či vůbec začít využívat rozpočtové výhledy při sestavování rozpočtů.

Při zaměření na územní správu si můžeme všimnout trendu posledních let a to **zlepšování a také zvyšování kvality života občanů**, za podmínky respektování zásad udržitelného rozvoje.

Zároveň by každá obec měla **zvyšovat kvalitu svého úřadu**, tedy kvalitně poskytovat veřejné služby, tak aby nevznikaly vyšší provozní náklady.

Dalším doporučením pro některé obce je **využití metod Benchmarking a CAF**. Jedná se o moderní metody hodnocení správy. Benchmarking je metoda, kdy jsou srovnávány činnosti různých subjektů v obdobných záležitostech na základě analýzy. Výsledkem metody je skutečnost, že všichni se učí od subjektu, který provádí věci a činnosti nejlépe. Metoda CAF je jakýmsi společným hodnotícím rámcem. Základem je tedy sebehodnocení, kdy jsou stanoveny kritéria a otázky pro hodnocení.

I přesto, že ve sledovaném období (2007-2011) se projevil na příjmové stránce dopad hospodářské krize, jednotlivé obce dokázaly získat finanční prostředky prostřednictvím dotací, jak z centrální úrovně, tak i z Evropské unie. Proto platí, že pokud se nedaří státu mít vyrovnaný rozpočet, nemusí tomu tak být u obcí.

Na základě provedené analýzy a vyhodnocení získaných podkladů, jsem zpracovala návrhy na zlepšení hospodaření sledovaných obcí.

8.2 Návrhy na straně příjmů

Obec tuto stranu rozpočtu nemá možnost příliš ovlivnit, může ovlivnit jen výši místních poplatků, ne však daňové příjmy.

1. Pověřený úředník na dotace

Velký podíl příjmů u všech sledovaných obcí jsou dotace, je tedy na místě mít kompetentní osobu (nejlépe úředníka), která dohlíží na přehled možných dotací, aby obec mohla případně reagovat na výzvy.

Tento návrh má vliv na personální opatření obce. Buď může obec vyčlenit úředníka na tuto činnost, nebo osloví firmu, jež se vyhledáváním dotací nejen ze strany státu, ale i z programů Evropské unie zabývá. Samozřejmě využití vlastního úřednického aparátu znamená nižší náklady pro obec, než platit za dané služby firmě. Ovšem je důležité zohlednit i faktor kvality práce.

Co se týká položky nedaňové příjmy je důležité zvolit, aby každá obec dle svého uvážení zvolila adekvátní částky za pronájmy (budov, bytů, pozemků).

2. Výše místních poplatků

U položky místních poplatků by obec měla zvážit výši poplatku za svoz komunálního odpadu i u poplatku ze psů tak, aby se občan podílel větším poměrem z částky než obec. Náklady např. na svoz komunálních odpadů jsou se každým rokem zvyšují, proč by se

občan neměl na těchto vyšších nákladech podílet? Výši těchto poplatků stanovuje každá obec ve své obecně závazné vyhlášce, avšak maximální hranice těchto poplatků jsou stanoveny zákonem.

Při schvalování obecně závazné vyhlášky o výši místních poplatků je vhodné nejdříve projednat jednotlivé návrhy částek za poplatky. Důležité je spočítat předpokládaný příjem, o jakou částku by se jednalo a zda dané navýšení bude pro občany únosné. Také je nutné spočítat, jak velkou úsporu obci způsobí dané navýšení poplatku např. na svoz komunálního odpadu.

3. Efektivní využití finančních prostředků

Obec by měla efektivněji hospodařit s volnými finančními prostředky, tzn. nenechat je „ležet ladem“ na běžném účtu, ale např. investovat do cenných papírů. Obec by tak získala např. výnosy z držby nebo prodeje akcií. Avšak u sledovaných obcí volné prostředky ve větším množství nemá ani jedna. Obec také nemůže příliš riskovat, je tedy velmi důležité rozmyslet si do čeho investuje.

4. Účelové projekty – ne dotace za každou cenu

Není vhodné, aby se obec bezhlavě pouštěla do každého projektu, či vypsané výzvy. Není důležité za každou cenu získat dotaci, ale je důležité volit takové dotace na projekty, které budou do budoucna pro obec byla účelné a výhodné.

5. Přeúvěrování

Pokud má obec více úvěrů, je vhodné přemýšlet o přeúvěrování. Za současných ekonomických podmínek bankovních společností je výhodnější vzít jeden úvěr na vyšší částku a zaplatit více nevýhodných předchozích úvěrů. Je však také důležité zajistit si výhodné podmínky při čerpání úvěru např. možnost předčasného splacení bez poplatku, možnost fixace úroku apod.).

6. Daň z nemovitosti

I zde je další možnost úpravy v příjmové stránce obce. Zcela v kompetenci je daň z nemovitostí u zemědělských pozemků. Může ji tedy úplně zrušit či navýšit. Pro radikální řešení však většinou chybí politická vůle.

8.3 Návrhy na straně výdajů

Obec má v rozpočtu výdaje, se kterými musí bezpodmínečně počítat. Jedná se o veřejné služby jako veřejné osvětlení, pohřebnictví, sběr a odvoz komunálních odpadů, náklady na školní zařízení. Bohužel, tyto položky radikálně ponížít v rozpočtu nelze.

1. Úspora energií

Největší možnost úspory finančních prostředků má do budoucna obec v oblasti energií. Je předpoklad, že ceny za energie budou neustále narůstat, proto je vhodné investovat např. do zateplení budov, či zvolit nákup energií přes elektronickou burzu.

2. Snižování nákladů na provoz úřadu

Obec také může hledat rezervy i v provozních výdajích. Těmito výdaji jsou např. volba levnějších telefonních tarifů, snížení výdajů na údržbu čistoty ve městě, nebo na zaměstnance (např. Hulín v r. 2011 zrušil proplácení ošatného).

3. Efektivní příspěvky příspěvkovým organizacím

Obce vynakládají velké finanční prostředky na příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím. I zde by měl každý ředitel příspěvkové organizace přemýšlet a hledat možnosti úspory při hospodaření, případně hledat jiné zdroje příjmů než jen od zřizovatele.

4. Odpadové hospodářství

Další oblastí, kde může obec ušetřit finanční prostředky je odpadové hospodářství. (např. může zvýšit poplatek za svoz komunálního odpadu, více propagovat a realizovat tříděný odpad).

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo provést hodnocení rozpočtů, analyzovat jednotlivé složky příjmů a výdajů tří vybraných obcí – Hulín, Kroměříž a Žalkovice. Pro tyto obce jsem se rozhodla z důvodu různorodosti jak v počtu obyvatel, tak i množství finančních prostředků s kterými obce hospodařily. Sledovaným obdobím byly roky 2007 až 2011.

Teoretická část byla zaměřena na vysvětlení základních pojmů ve vztahu k územní samosprávě, tedy k působnosti obcí a typům obcí. Dále je zde uvedeno seznámení s nástroji finančního řízení obce, jako jsou rozpočtový výhled obce, rozpočet obce či rozpočtový proces. V závěru teoretické části jsou popsány rozpočtové příjmy, konkrétně daňové příjmy, rozpočtové určení daní, nedaňové a kapitálové příjmy, přijaté dotace a také výdajová strana rozpočtu obce.

Praktická část byla rozdělena dle jednotlivých obcí u kterých byla popsána organizace, jejich působnost a také vybavenost. Díky získaným podkladům z jednotlivých městských úřadů, či obecního úřadu jsem u každé obce zpracovala analýzu rozpočtu- tedy konkrétně rozbor příjmů, podrobněji analyzovala rozbor získaných dotací a také výdajů. Na závěr každé obce jsem vytvořila tabulku příjmů a výdajů na jednoho obyvatele, která byla blíže okomentována v kapitole č. 7 - Zhodnocení finančního hospodaření vybraných obcí. Tato kapitola se zabývá porovnáním hospodaření obcí navzájem. Dále se zde zabývám srovnáním jednotlivých obcí prostřednictvím ukazatelů provozního salda a dluhové služby. Jsou zde také informace, ze kterých programů Evropské unie dané obce čerpají dotace. Poslední kapitolou v praktické části je zpracování návrhů na zlepšení hospodaření s obecními finančními prostředky.

Je zajímavé, že nalezneme rozdíly v celkových příjmech jednotlivých obcí. Co se však týká přepočtu příjmů na jednoho obyvatele jsou přibližně ve stejné výši.

Další poznatek, který jsem získala z analýzy rozpočtů obcí je skutečnost, že město Kroměříž je silně závislé, co se týká příjmové stránky, na přijatých dotacích. I přesto, že obec Žalkovice je také velmi úspěšná v získávání dotací, nečiní poměr těchto dotací tak poměrnou část jako u Kroměříže.. V roce 2011 činily např. získané dotace u Kroměříže více než 50 %, oproti tomu Žalkovice měly dotace k celkovým příjmům v procentuálním vyjádření 36 %.

U každé obce byl alespoň jeden kalendářní rok, ve sledovaném období, kdy celkové výdaje převýšily celkové příjmy. Nejlépe však hospodařilo město Kroměříž, kdy výdaje přesáhly příjmy v letech 2007 a 2009 jen minimálně, tedy ve srovnání s celkovým objemem finančních prostředků města.

Závěry můžeme učinit i na výdajové straně rozpočtů. Ve zvoleném období 2007 – 2011 můžeme vidět neustále se snižující objem finančních prostředků vynaložených na výdaje. U příjmů tento trend nebyl, výkyvy příjmů však způsobily i úspěšnost při získaných dotacích.

Z analýzy vyplývá, že větší města mají pro zajištění potřeb svých občanů k dispozici více peněžních prostředků než malé obce. Avšak tato města zase mají i vyšší výdaje připadající na jednoho obyvatele. Důvodem je správa více agendy nejen v samostatné působnosti, ale i v přenesené působnosti.

Má práce se zabývala hodnocením rozpočtů vybraných obcí a jejich analýzou. Z výsledků analýzy navrhuji možná řešení ke zlepšení jejich hospodaření. Tyto návrhy je možné zobecnit a uplatnit je u většiny obcí.

Prostřednictvím zpracování této diplomové práce vycházím z přesvědčení, že veškeré aktivity obce by vždy měly být zaměřeny na své uživatele – občany, na uspokojování jejich potřeb a zájmů. Nesmíme však nikdy opomenout na efektivitu využití finančních prostředků, se kterými obce hospodaří.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] Balek, Jan, *Nové RUD a mikroregionální integrace malých obcí*. Praha: Economia, 2012. *Moderní obec* 2/2012. ISSN: 1211-0507.
- [2] Břeň, Jan, 2011. *Základní charakteristika veřejné správy*. Praha: Institut pro místní správu Praha, ISBN: 978-80-86976-22-8.
- [3] Červenka, Miroslav, 2009. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges, ISBN: 978-80-87212-11-0.
- [4] Kolektiv autorů, 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, ISBN: 978-80-7380-086-4.
- [5] Kolektiv autorů, 2010. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2010*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, ISBN: 978-80-254-8660-3.
- [6] Kubátová, Květa, 2010. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, ISBN: 978-80-7357-574-8.
- [7] Maliňák, Jiří, a spol., *Zlínský kraj, města a obce Zlínského kraje*, Rožnov p. Radhoštěm: PROXIMA Bohemia s.r.o.
- [8] Peková, Jitka, Jroslav Pilný a Marek Jetmar, 2005. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, a.s., ISBN: 80-7357-052-1.
- [9] Provazníková, Romana, 2007. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: GRADA Publishing, a.s., ISBN: 978-80-247-2097-5.
- [10] Schneiderová, Ivana, 2010. *Rozpočtová skladba v roce 2010, rozpočet a účetnictví státu*. Nové Město n. Cidlinou: Acha obec účtuje, s.r.o., ISBN: 978-80-254-5608-8.
- [11] *Územní samospráva*. Praha: EUROUNION Praha, s.r.o., 2006. 442 s. ISBN: 80-7317-056-6.
- [12] Zákon č. 218/2000 Sb, o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění později vydaných předpisů.

- [13] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění později vydaných předpisů.
- [14] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění později vydaných předpisů.

Internetové zdroje:

- [15] Český statistický úřad, *Krajská práva ČSÚ ve Zlíně* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/kromeriz_orp
- [16] Český statistický úřad, *Ediční plán* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/0B00326169/\\$File/401811147.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/0B00326169/$File/401811147.pdf)
- [17] *Město Kroměříž* [online]. Hulín: 2013, 2013 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z WWW: <http://www.mesto-kromeriz.cz/stranka.asp?kod=9&modul=navstevnik&map=22>
- [18] *ORGANIZAČNÍ ŘÁD Městského úřadu Hulín* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z WWW: http://www.hulin.cz/soubory/org_rad.pdf.
- [19] *ORGANIZAČNÍ ŘÁD Městského úřadu Kroměříž* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: http://www.mesto-kromeriz.cz/dokumenty/Organizacni%20rad_finalni.pdf
- [20] *Ministerstvo financí* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-04-23]. Dostupné z WWW: <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>.
- [21] *TOP 09* [online]. Hulín : 2013, 2013 [cit. 2013-04-08]. <http://www.top09.cz/files/soubory/schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dani-od-1-1-2008.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DPFO ZČ	Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti
DPFO SVČ	Daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti
DP KV	Daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
IOP	Integrovaní operační program
SFŽP	Státní fond životního prostředí

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Schéma rozdělení rozpočtového určení daní od 1.1.2008.....</i>	<i>26</i>
<i>Obr. 2. Schéma výdajové stránky rozpočtu obce</i>	<i>30</i>
<i>Obr. 3. Organizační struktura Městského úřadu Hulín.....</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 4. Vývoj počtu obyvatel města Hulína v letech 1980 - 2011</i>	<i>35</i>
<i>Obr. 5. Vývoj plnění rozpočtu města Hulína; období 2007 – 2011</i>	<i>36</i>
<i>Obr. 6. Příjmy města Hulína; období 2007 – 2011</i>	<i>37</i>
<i>Obr. 7. Vývoj plnění jednotlivých příjmů města Hulína; období 2007 - 2011.....</i>	<i>38</i>
<i>Obr. 8. Vývoj plnění daňových a kapitálových příjmů města Hulína</i>	<i>39</i>
<i>Obr. 9. Struktura příjmů města Hulína v roce 2007.....</i>	<i>40</i>
<i>Obr. 10. Struktura příjmů města Hulína v roce 2008.....</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 11. Struktura příjmů města Hulína v roce 2009.....</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 12. Struktura příjmů města Hulína v roce 2010.....</i>	<i>42</i>
<i>Obr. 13. Struktura příjmů města Hulína v roce 2011</i>	<i>42</i>
<i>Obr. 14. Plnění příjmů města Hulína; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace).....</i>	<i>44</i>
<i>Obr. 15. Výdaje města Hulína; období 2007 - 2011.....</i>	<i>46</i>
<i>Obr. 16. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011</i>	<i>48</i>
<i>Obr. 17. Výše příjmů a výdajů města Hulína na 1 obyvatele; období 2007 – 2011</i>	<i>49</i>
<i>Obr. 18. Organizační struktura Městského úřadu Kroměříž.....</i>	<i>52</i>
<i>Obr. 19. Vývoj počtu obyvatel města Kroměříže; období 1980 – 2011</i>	<i>53</i>
<i>Obr. 20. Vývoj plnění rozpočtu města Kroměříže; období 2007 -2011</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 21. Příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011</i>	<i>55</i>
<i>Obr. 22. Vývoj plnění jednotlivých příjmů města Kroměříže; období 2007 – 2011</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 23. Vývoj plnění daňových a kapitálových příjmů města Kroměříže</i>	<i>57</i>
<i>Obr. 24. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2007</i>	<i>58</i>
<i>Obr. 25. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2008</i>	<i>58</i>
<i>Obr. 26. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2009</i>	<i>59</i>
<i>Obr. 27. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2010</i>	<i>59</i>
<i>Obr. 28. Struktura příjmů města Kroměříže v roce 2011</i>	<i>60</i>
<i>Obr. 29. Plnění příjmů města Kroměříže; období 2007-2011 (Přijaté dotace).....</i>	<i>62</i>
<i>Obr. 30. Výdaje města Kroměříže; období 2007 – 2011</i>	<i>63</i>
<i>Obr. 31. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011</i>	<i>64</i>

<i>Obr. 32. Výše příjmů a výdajů města Kroměříže na 1 obyvatele; období 2007-2011</i>	64
<i>Obr. 33. Vývoj počtu obyvatel obce Žalkovice v letech 1980 - 2011</i>	67
<i>Obr. 34. Vývoj plnění rozpočtu obce Žalkovice; období 2007 – 2011</i>	68
<i>Obr. 35. Příjmy obce Žalkovice; období 2007-2011</i>	69
<i>Obr. 36. Vývoj plnění jednotlivých příjmů obce Žalkovice; období 2007-2011</i>	70
<i>Obr. 37. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2007</i>	71
<i>Obr. 38. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2008</i>	71
<i>Obr. 39. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2009</i>	72
<i>Obr. 40. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2010</i>	72
<i>Obr. 41. Struktura příjmů obce Žalkovice v roce 2011</i>	73
<i>Obr. 42. Plnění příjmů obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace)</i>	74
<i>Obr. 43. Výdaje obce Žalkovice; období 2007 – 2011</i>	75
<i>Obr. 44. Vývoj čerpání jednotlivých výdajů; období 2007 – 2011</i>	76
<i>Obr. 45. Výše příjmů a výdajů obce Žalkovice na 1 obyvatele; období 2007 - 2011</i>	77
<i>Obr. 46. Výše běžných příjmů a výdajů rozpočtu města Hulína vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011</i>	81
<i>Obr. 47. Výše běžných příjmů a výdajů rozpočtu města Kroměříže vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011</i>	82
<i>Obr. 48. Výše běžných příjmů a běžných výdajů rozpočtu obce Žalkovice vč. ukazatele provozního salda hospodaření; období 2007-2011</i>	83
<i>Obr. 49. Průměrná výše ukazatele provozního salda hospodaření na 1 obyvatele; období 2007-2011</i>	84
<i>Obr. 50. Srovnání vybraných obcí k hodnotě ukazatele dluhové služby; období 2010-2011</i>	85

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Koeficienty postupných přechodů platných v roce 2008</i>	26
<i>Tab. 2. Koeficienty postupných přechodů platných od roku 2013.....</i>	27
<i>Tab. 3 Počet obyvatel ve sledovaném období 2007 - 2011</i>	35
<i>Tab. 4. Procentuální plnění rozpočtu města Hulína</i>	37
<i>Tab. 5. Daňové příjmy města Hulína; období 2007-2011 (v tis. Kč).....</i>	39
<i>Tab. 6. Plnění přijatých dotací města Hulína; období 2007 - 2011</i>	43
<i>Tab. 7. Souhrnné a jednotkové příjmy města Hulína; období 2007 - 2011</i>	44
<i>Tab. 8. Výdaje města Hulína a přepočet na obyvatele</i>	47
<i>Tab. 9. Počet obyvatel města Kroměříže</i>	53
<i>Tab. 10. Procentuální plnění rozpočtu města Kroměříže</i>	54
<i>Tab. 11. Daňové příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011 (v tis. Kč).....</i>	57
<i>Tab. 12. Plnění přijatých dotací; období 2007 - 2011.....</i>	61
<i>Tab. 13. Souhrnné a jednotkové příjmy města Kroměříže; období 2007 – 2011.....</i>	62
<i>Tab. 14. Výdaje města Kroměříže a přepočet na 1 obyvatele.....</i>	63
<i>Tab. 15. Vývoj počtu obyvatel obce Žalkovice.....</i>	67
<i>Tab. 16. Procentuální plnění příjmů – rozpočtu obce Žalkovice.....</i>	68
<i>Tab. 17 Daňové příjmy obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (v tis. Kč)</i>	70
<i>Tab. 18. Plnění příjmů obce Žalkovice; období 2007 – 2011 (Přijaté dotace)</i>	74
<i>Tab. 19. Souhrnné a jednotkové příjmy obce Žalkovice; období 2007 - 2011</i>	75
<i>Tab. 20. Výdaje obce Žalkovice a přepočet na obyvatele</i>	76
<i>Tab. 21. Srovnání příjmů jednotlivých obcí s přepočtem na 1 obyvatele</i>	80
<i>Tab. 22. Srovnání výdajů jednotlivých obcí s přepočtem na 1 obyvatele</i>	80